

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

14. 11. 1986. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLVIII • 150 ДИН • БРОЈ 1820

КАКО
ОД УМИЛНОГ МОГВАЈА
ПОСТАЈУ ГРЕМЛИНИ

Фирма

Веровати или не!

СПОМЕНИК КИТОЛОВЦИМА

У ФОНТАНИ У САНДЕЏОРДУ (НОРВЕШКА) ПОЛАКО СЕ ОКРЕКЕ, ПА ИЗГЛЕДА КАО ДА ОЛУЖИ ТАЛАСИ НОСЕ МАЛИ ЧАМАЦ.

ЗАГРЪНЕ ШАРТАРЕТЕ

НИКЛЕ СУ У БАШТИ КАУАРДА ЏОНСА ИЗ АЛБУКЕРКЕА (САД).

ЛА РЕВЕРТЕ

ГОДИНАМА ЈЕ СМАТРАНА ЗА ЈЕДИНУ ЖЕНУ ТОРЕАДОРА СВОГ ВРЕМЕНА. КАДА ЈЕ 1908. ЖЕНАМА ЗАКОНОМ ЗАБРАЊЕНО ДА УЧЕСТВУЈУ НА КОРИДАМА, ЛА РЕВЕРТЕ ЈЕ СКИНУЛА ПЕРИКУ И ОТКРИЛА ДА ЈЕ - МУШКАРАЦ.

Камена стуба

КОЈА ВОДИ ДО МАНАСТИРА Св. КАТАРИНЕ НА ПЛАНИНИ СИНАЈ ИМА 3000 СТЕПЕНИКА.

ПОГЛАВНИЦЕ

ПЛЕМЕНА ГУАКИРО ИЗ КОЛУМБИЈЕ, КАО ЗНАК МОКИ, НА ШЕШИРУ НОСЕ БЕЛУ ТРАКУ.

Продавница

У БУЛОЊСКОЈ Тврђави АЛБЕРИЧИ НЕПРЕКИДНО РАДИ У ИСТИМ ПРОСТОРИЈАМА ВЕК 500 ГОДИНА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

●●● пиво и спорт сасвим лепо иду заједно. Доказ су спортисти Демократске Републике Немачке који се често окрепљују пивом, а ипак годишње освајају око две стотине медаља на разним шампионатима. Додуше, тренери не препоручују велике количине пива, али га зато спортистима дају као диуретик после физичких напора или, помешано са две кашичице шећера, за смирење и добар сан. Иначе, ова социјалистичка земља заузима треће место у свету у потрошњи и по производњи пива (годишње се попије око 2.350 милиона литара).

●●● ниједна намирница коју човек припрема није стара као сир. Помиње се у Вавилону још 4.000 година пре наше ере.

●●● америчка спринтерка Флоренс Долорес Грифит која је на последњој Олимпијади освојила сребрну медаљу на стази од 200 метара, зарекла се да све док се бави спортом више неће сећи нокте на левој руци. Они су јој сада дугачки десет центиметара. Флоренс тврди да јој нимало не сметају да тренира и трчи. Напротив!

●●● свиње имају веома оштро чуло мириса, много боље од паса. Зато су у полицији СР Немачке дошли на идеју да за трагача и „њушкала“ обуче и за- после једну крмачу којој су на- денили име Лујза.

●●● 75 одсто несрећа на раду дешава се радницима који нису доручковали.

●●● морски галебови у Спрингфилду, Масачусетс, украли су преко 500 лопти за голф

јер им личе на шкољке и пужеве којима се хране. Голф клуб највећег произвођача оружја у САД „Смит и Весон“ морао је због тога да буде затворен.

●●● у СР Немачкој с успехом су завршени експерименти екипе професора Бајера која добија 180-270 килограма нафте из сувог канализационог блата.

●●● сарадници универзитета државе Раџастан (Индија) открили су у тропској дивљој тик-

ви материју која има дејство врло слично инсулину. Верује се да ће овај биљни инсулин наћи примену у медицини.

●●● Шведанин Кенет Ериксон возио је свој аутомобил бочно само на два точка пуних 20 километара, 6 метара и 19 центиметара што је регистровано као светски рекорд. Пре тога прво место држао је Американац који је 1987. на исти начин превалио 9 километара и сто метара.

●●● кит, највећи сисар на свету, може да развије брзину од 27 km/h као какав модеран

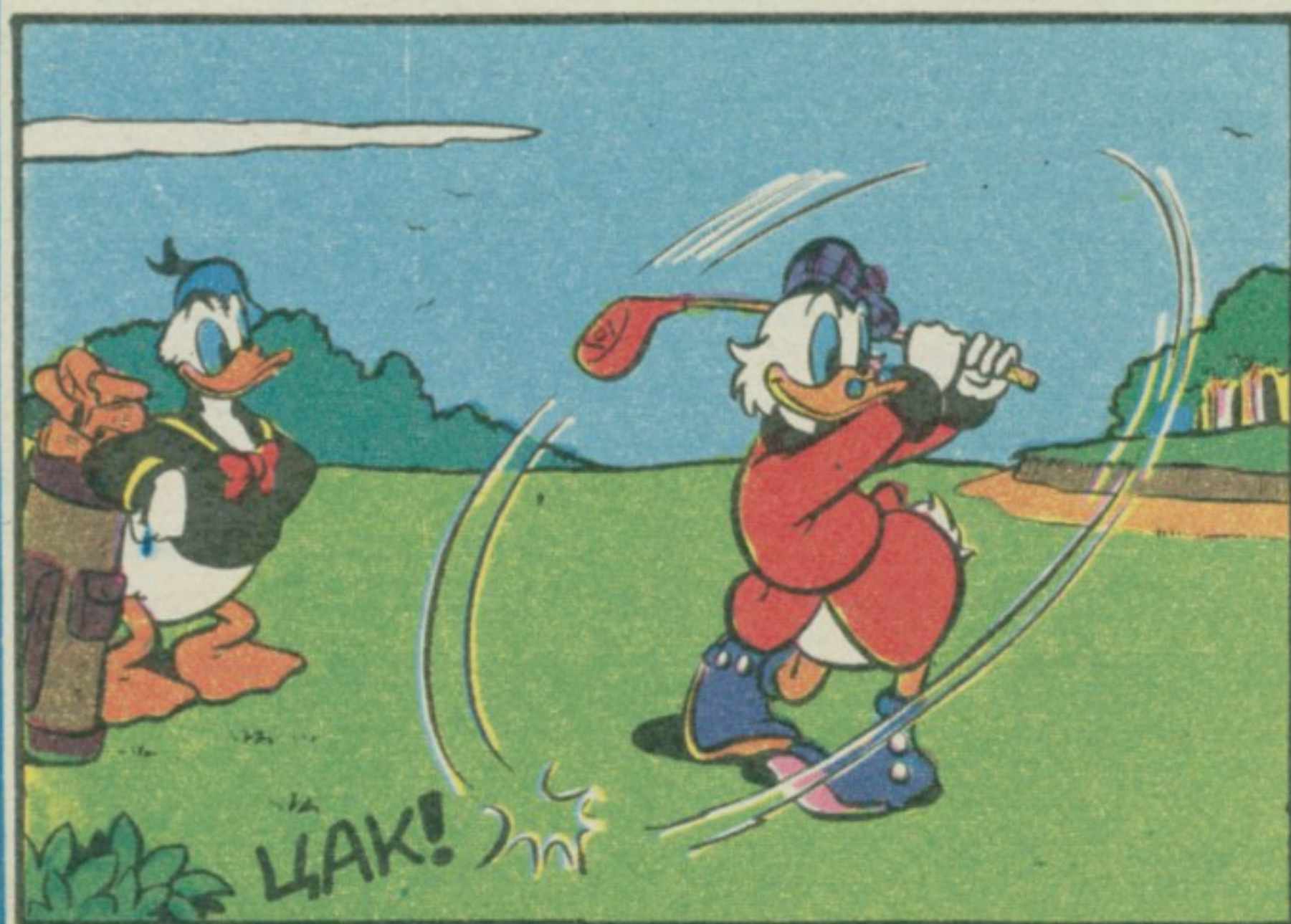
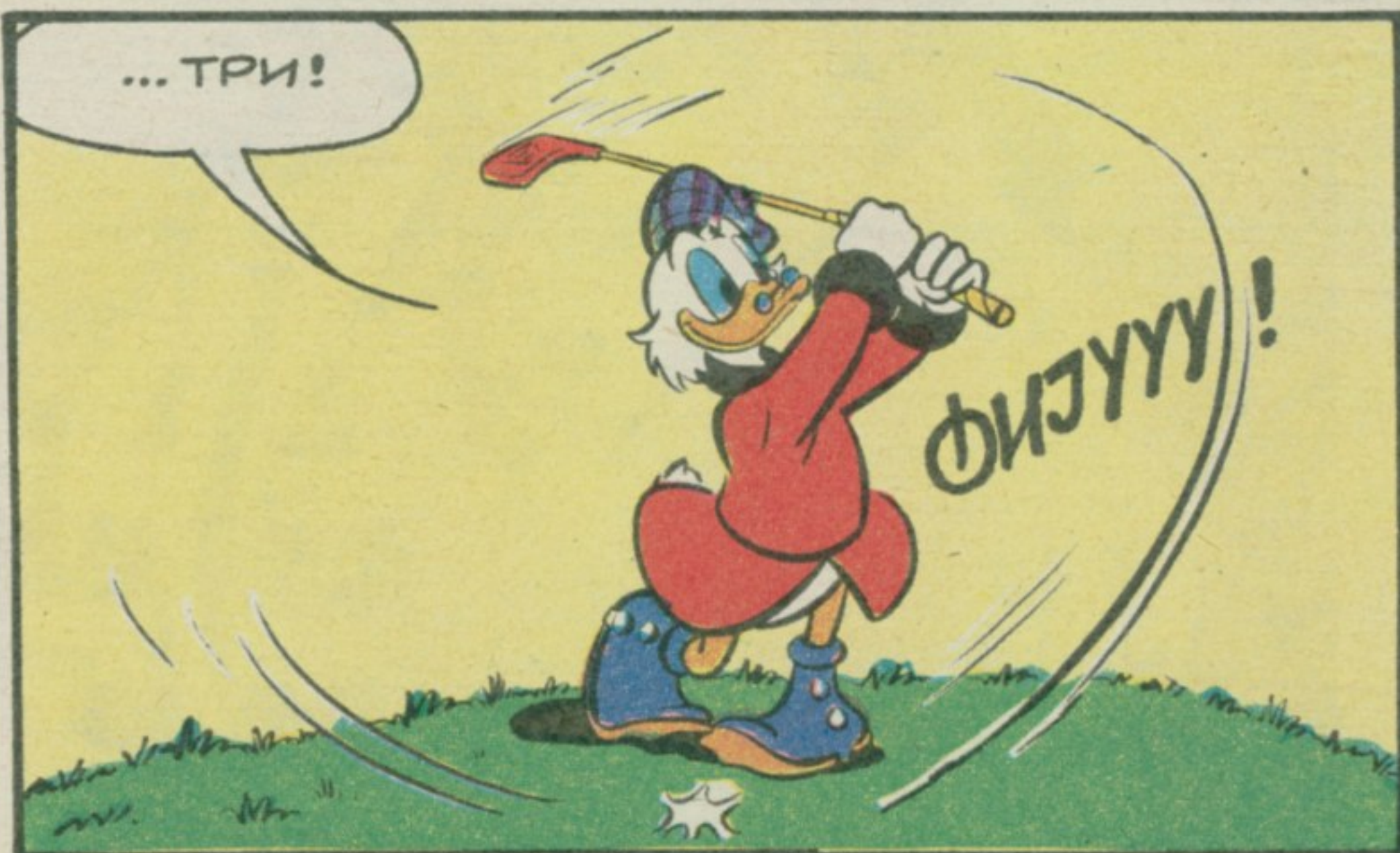

брод. При том киту помаже специјална грађа тела, аеродинамичан облик, али главну улогу, открили су стручњаци, игра његов реп: израчунато је да је то најјачи природни мотор, има више од 500 KS.

WALT
DISNEY

**ПАПА
ПАТАК**

ХЕМИНГВЕЈ

**НА УДАРУ
(НЕ)ПРИЈАТЕЉА**

ПАПА НИЈЕ СВЕТИ

Хемингвеј (први слева) с Луисом Мигелом Домингином. Оптужбе тореадора су бруталне и збуњујуће

Хвалисавац, разметљивац, наметљивац, смутљивац. Стара пијаница, прзница и човек опседнут женама. Лажни стручњак за кориду, бокс, лов и остало...

Без имало обзира према прослављеном писцу Ернесту Хемингвеју, који се убио 1961, овако тешким речима засуо је његове сени Луис Мигел Гонзалес, звани Домингин, најславнији тореадор свих времена и једно време његов пријатељ. За оне који су се у младости, или касније, напајали хемингвејским стилем – његовим књижевним језиком и филозофијом – читајући дела као што је „Смрт у поподневу“ ово је поприлично горак залагај...

Бивши тореадор, сада под теретом година, очигледно не бира средства. Нештедимице је искалио свој бес пред гомилом новинара који су желели да чују његово мишљење о Хемингвејевој опширној

репортажи „Врт раја“, први пут објављеној ових дана, у којој он пише о Шпанији, кориди и Домингину лично.

Завадио ме с рођаком

У сваком случају, објављивање овог дела изазвало је полемике – изнело на видело неке несрећене рачуне и старе размирице. На пример, око тога да ли је баш Хемингвеј заслужио за славу Луиса Мигела, пошто је у својим делима више пута истицао његову вештину борбе с биковима?

– То је нечувена глупост – каже Домингин – Увелико сам био познат кад је он пожелео да се дружимо. Уосталом, не може се говорити чак ни о пријатељству између нас. Хемингвеј за тако нешто једноставно није био способан. У другима је видео само конкуренте. Увек је настојао да буде у центру

пажње, па је, ваљда, због тога свом имену и додао оно „папа“ (тата – на америчком). Само што то није значило, како се мисли, „отац“, него баш папа – свети отац.

Бивши тореадор сматра да има довољно разлога да потцени писца који је 1954. добио Нобелову награду.

– У младости је Хемингвеј – наставља он – само три пута дословце узео по један час из вештине боксовања, али се од тада па до краја живота протурао као један од највећих стручњака за ову врсту спорта. Исто се понео и кад је кориди у питању, а о њој, понављам, није имао појма. После неколико гледања и првог текста већ су га прогласили стручњаком. Смешно!

– Године 1954. кренуо сам на Кубу, да га посетим. Одмах по доласку од више новинара сазнао сам вест која ме је избацила из колосека: рекао им је да сам дошао на Кубу да ме

он обучава за борбу с биковима. Па, зар то, људи, није сулудо!? Да ме учи он који никада није крочио у арену. Он који, између осталог, није могао да види крв!

– Хемингвеј је често писао о Африци – наставља тореадор који се данас бави узгојем бикова. – Узгред је говорио и о начину на који људи из племена Масаи лове дивље говече. То је описивао тако као да је и сам учествовао у лову који захтева сате и сате стрпљивог чекања у блату до појаса. Чиста измишљотина, једноставно зато што он није био у стању да мирује ни за тренутак. Био је такав тип, стално у покрету...

Кад су новинари поменили Ордоњеса о којем је Хемингвеј једно време писао као о најуспешнијем и најбољем тореадору, До-

мингин се поново разбеснео:

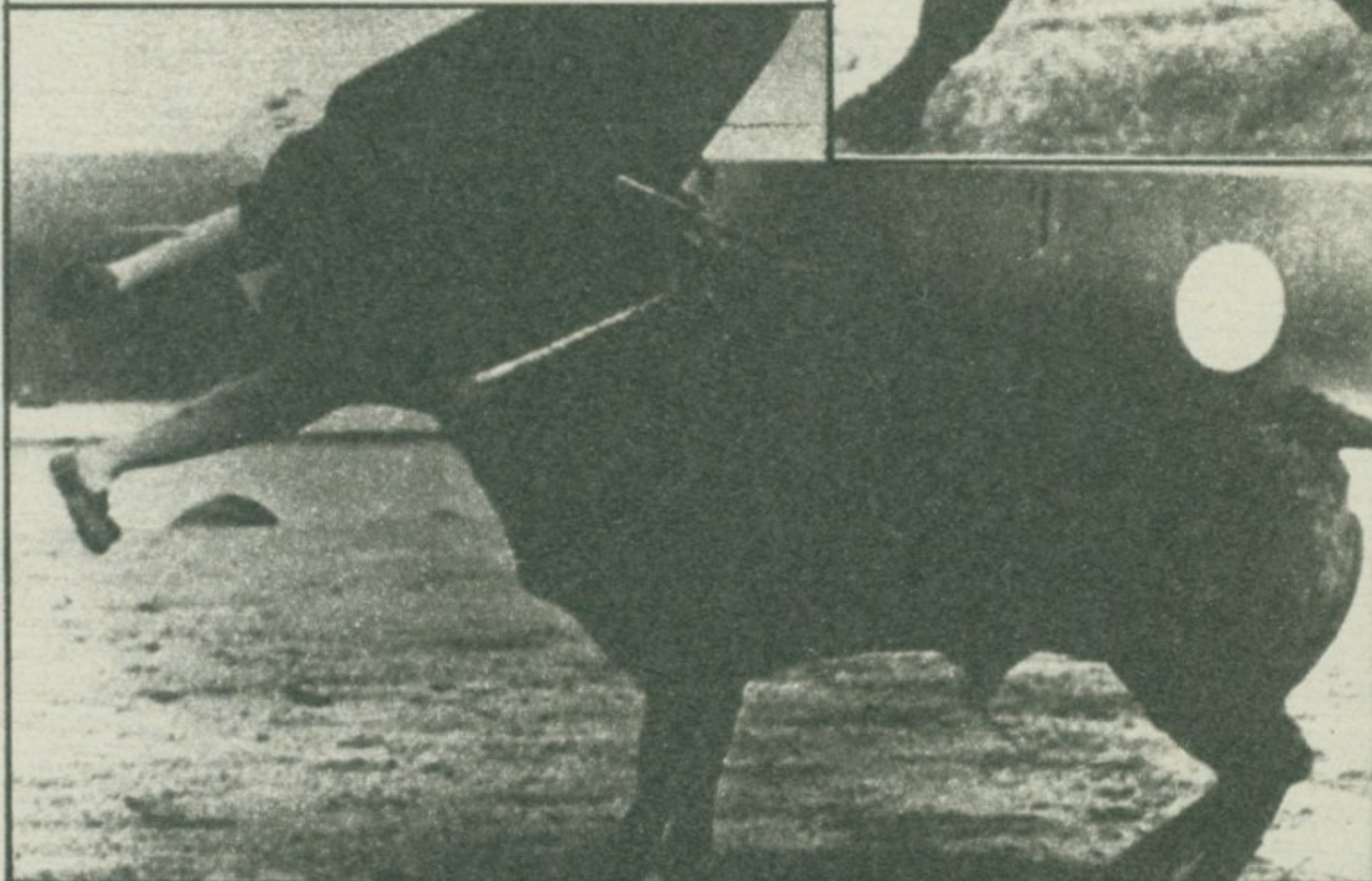
– Хемингвеј и ја се у то време нисмо више дружили. Нисмо се ни подносили. Ја сам се увек држао онога: што на уму, то на друму. А он је патио од тога да буде окружен поштоваоцима и улицицама које су му увек давале за право. Што се Ордоњеса тиче, био ми је пријатељ и рођак истовремено. Сматрао сам да он, као тореадор, није ништа мање добар од мене. Али је Хемингвеј, тај стари смутљивац, уживао у томе да нас завади.

Једини циљ – новац

Домингин је јунак многих пишевих прича о кориди, али његове књиге готово да и није читао. Ни-

ОТАЦ

Чим се у књижарама појавио „Врт раја”, огласио се Домингин, славни тореадор из прошлости и јунак Ернестових дела – огорчен и спреман да сруши један мит. Ево како...

Врло је могуће да Домингин није желео да се његова животна прича илуструје и на овај начин

су му се допадале. Сматрао је да Хемингвеј није веровао у оно што пише и да се никада није уносио до краја. Да га оно о чему је писао никада није забављало и да му је, при том, једини циљ био новац.

— На Куби ми је, за доручком, редовно говорио: „Јутрос сам већ написао 3000 речи и зарадио 3000 долара!”

Из Домингинових уста чуле су се и неке, не баш много смешне анегдоте на рачун писца

— Једног поподнева, на Куби — прича он — Хемингвеј је изненада нестао. Кад сам га поново видео, рекао ми је да је био са пријатељицом и како те исте вечери има још један љубавни састанак.

Пре вечере свратили смо у његов омиљени рес-

торан, на пиће, али се он већ после друге чашице срушио на под. Његова „слабост” је за мене била изненађење — само дотле док ми власник ресторана није рекао да је „папа” тог поподнева већ био у локалу и добро се нацугао. Прича о љубави је, дакле, била измишљотина. А такве су, углавном, биле и друге његове приче на ту тему.

Није био у борбеним редовима

Домингин је био упоран, до краја је с пуно горчине причао о чувеном писцу... Неки су оправдано поверовали да су можда у праву они који одавно тврде да је он Хемингвеју завидео на слави... Међутим, аутор чланка који преносимо из једних немачких новина каже да Домингин није једина особа у Шпанији која сумња у Хемингвејево правило да писање мора да буде огледало живота. Рамон Гонзалес, власник хотела „Викторија”, иначе састајалишта света кориде недалеко од пивнице у коју је Хемингвеј редовно навраћао, нема ништа мање обзира према аутору романа „Збогом оружје”, „За ким звона звоне”, „Сунце се поново рађа”, „Пролећне бујице”... У његовом локалу је све као некада. Зидови су преплављени фотографијама познатих Хемингвеја нема!

— Он је, можда, био добар писац — каже Рамон — али је сигурно био лош новинар и лош човек. Оно што је написао о Шпанији, већином је погрешно или измишљено. Овде је стално седео с републиканским официрима, да би чуо шта има ново, а у репортажама је себе представљао у првим борбеним редовима.

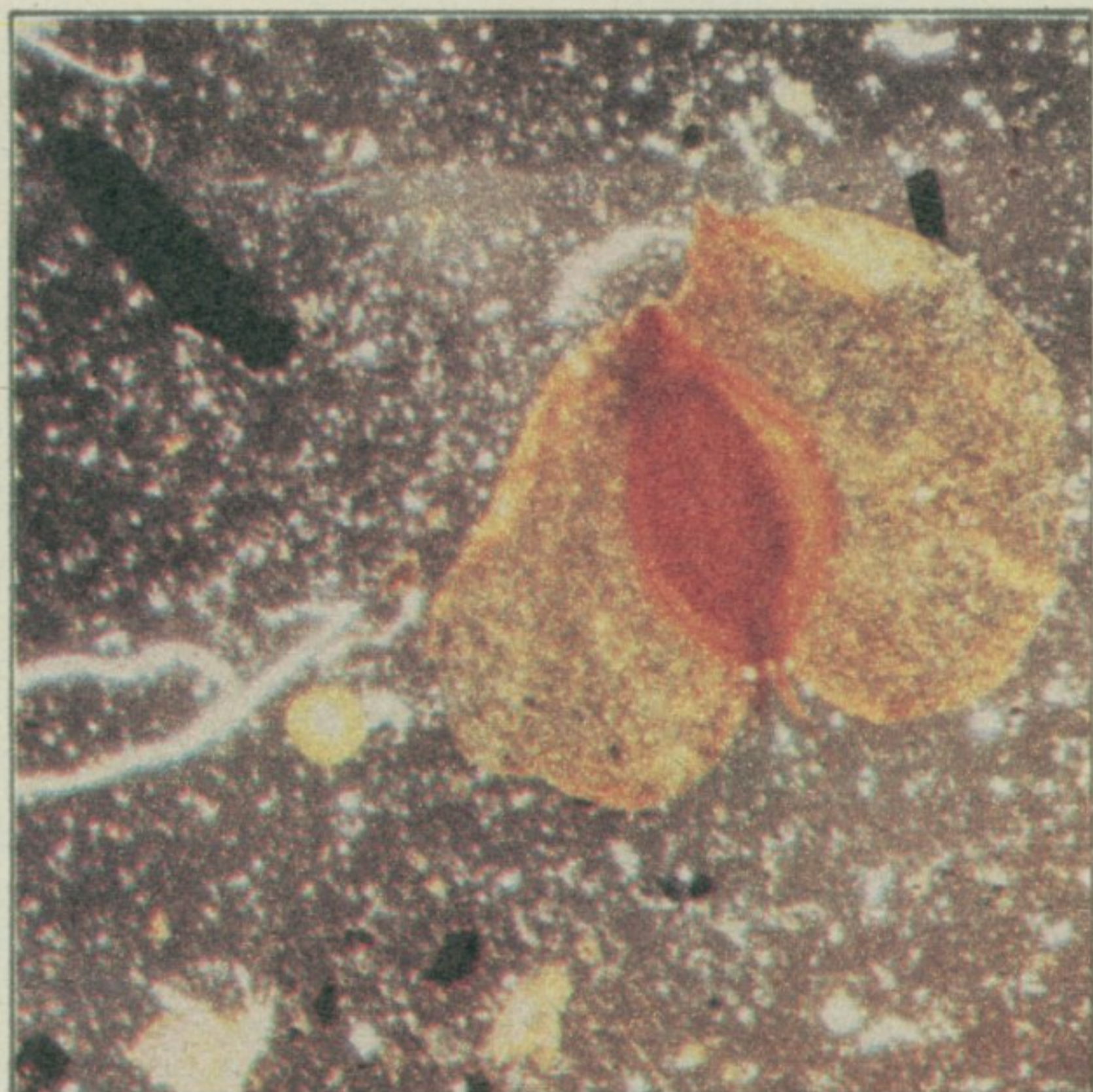
— Хвалио се — наставља Рамон — како је дошао у Мадрид да помогне Шпанији...!? Стално се опијао и при том служио непристојним речима и изразима. Кад је, једном приликом, увређени гост устао да се с њим обрачуна, побегао је главом без обзира...

Д. В.

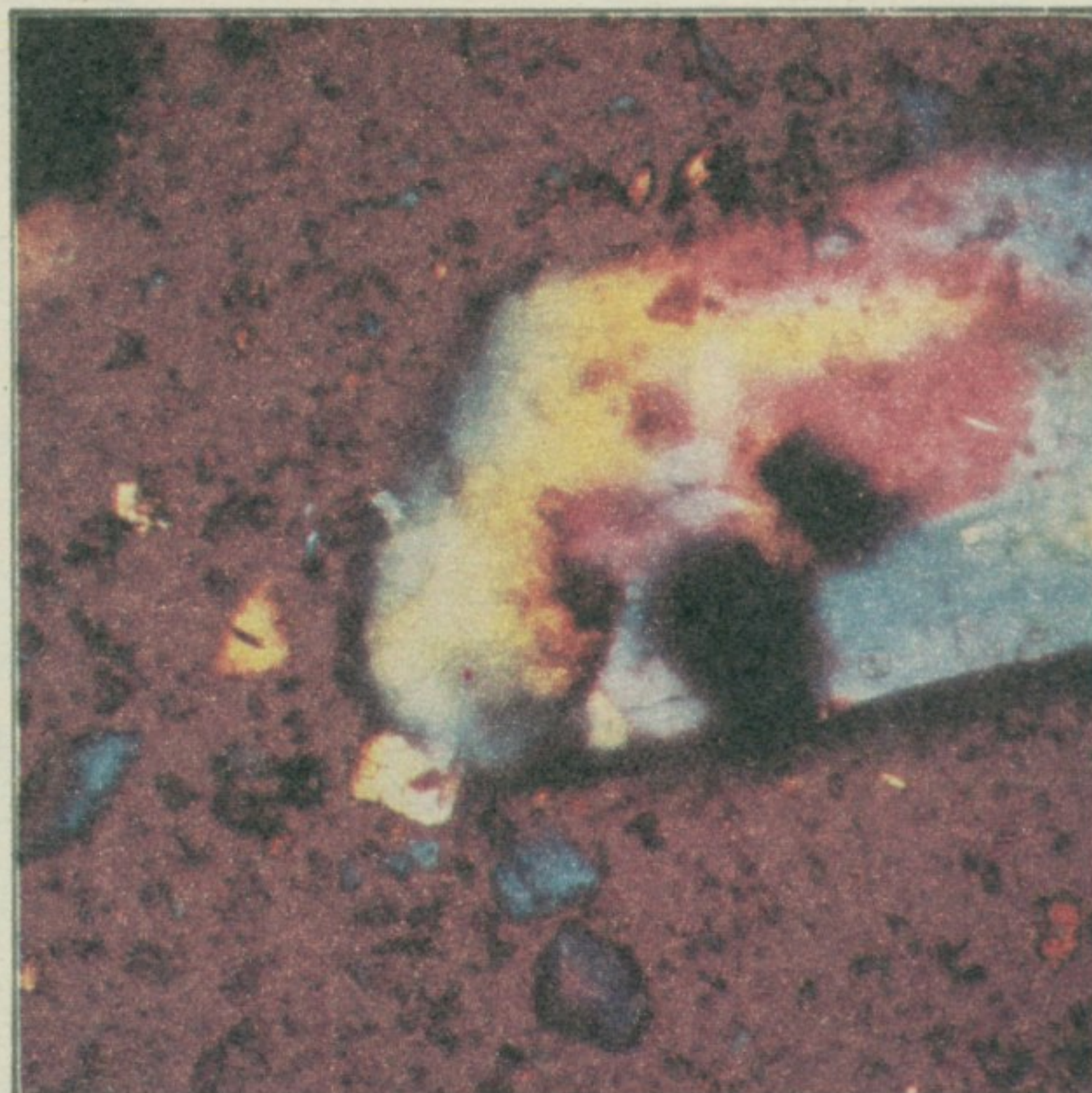
РАЈСКА ПРАШИНА И КИСЕЛА КИША

ЗАГАЂЕНОСТ ПОД
МИКРОСКОПОМ

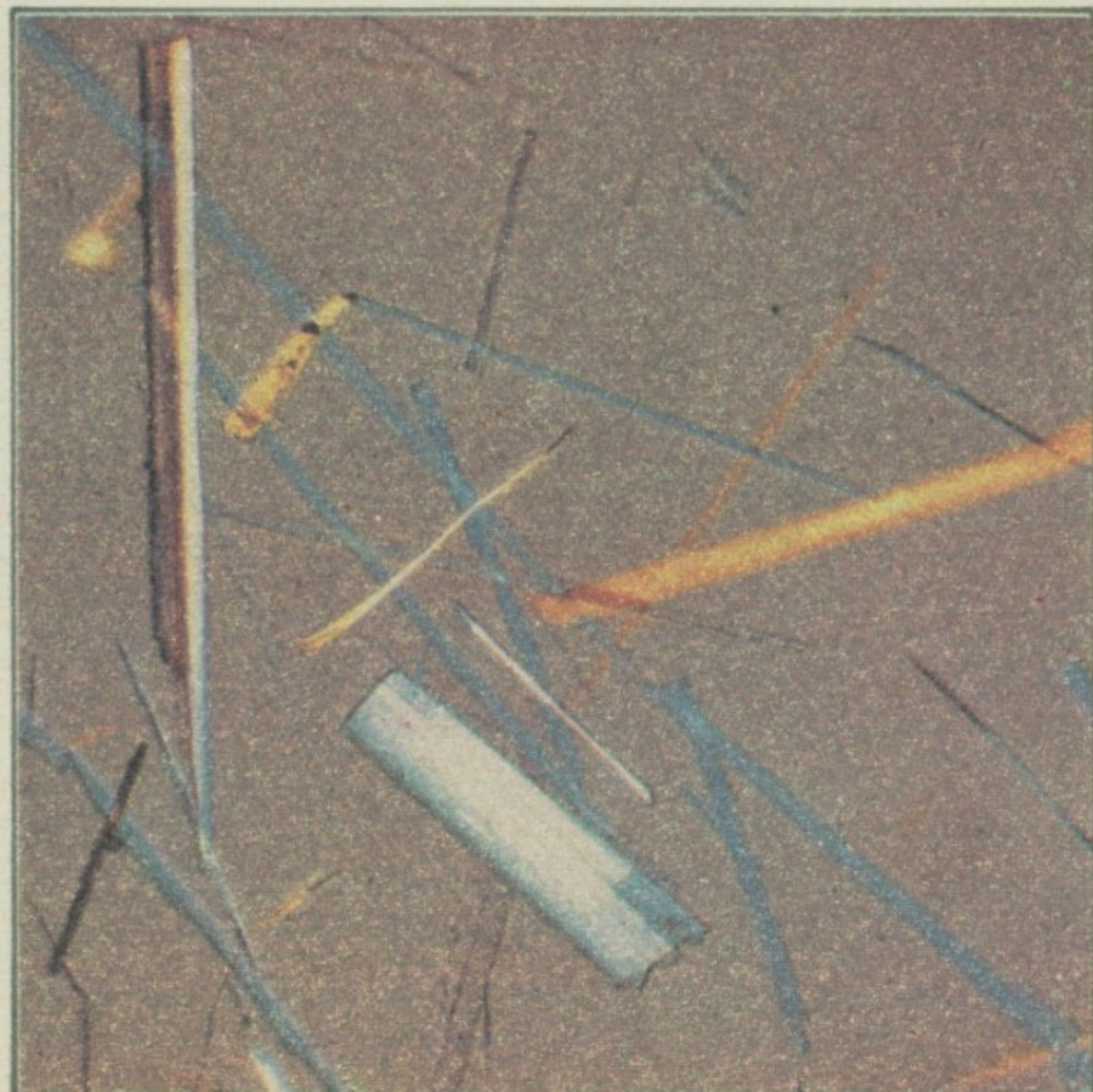
У трагању за чистим ваздухом Роџер Ченг, физичар и научни сарадник универзитета државе Њујорк, у Олбенију, открио је у прљавштини много лепог; додуше, само за сликање

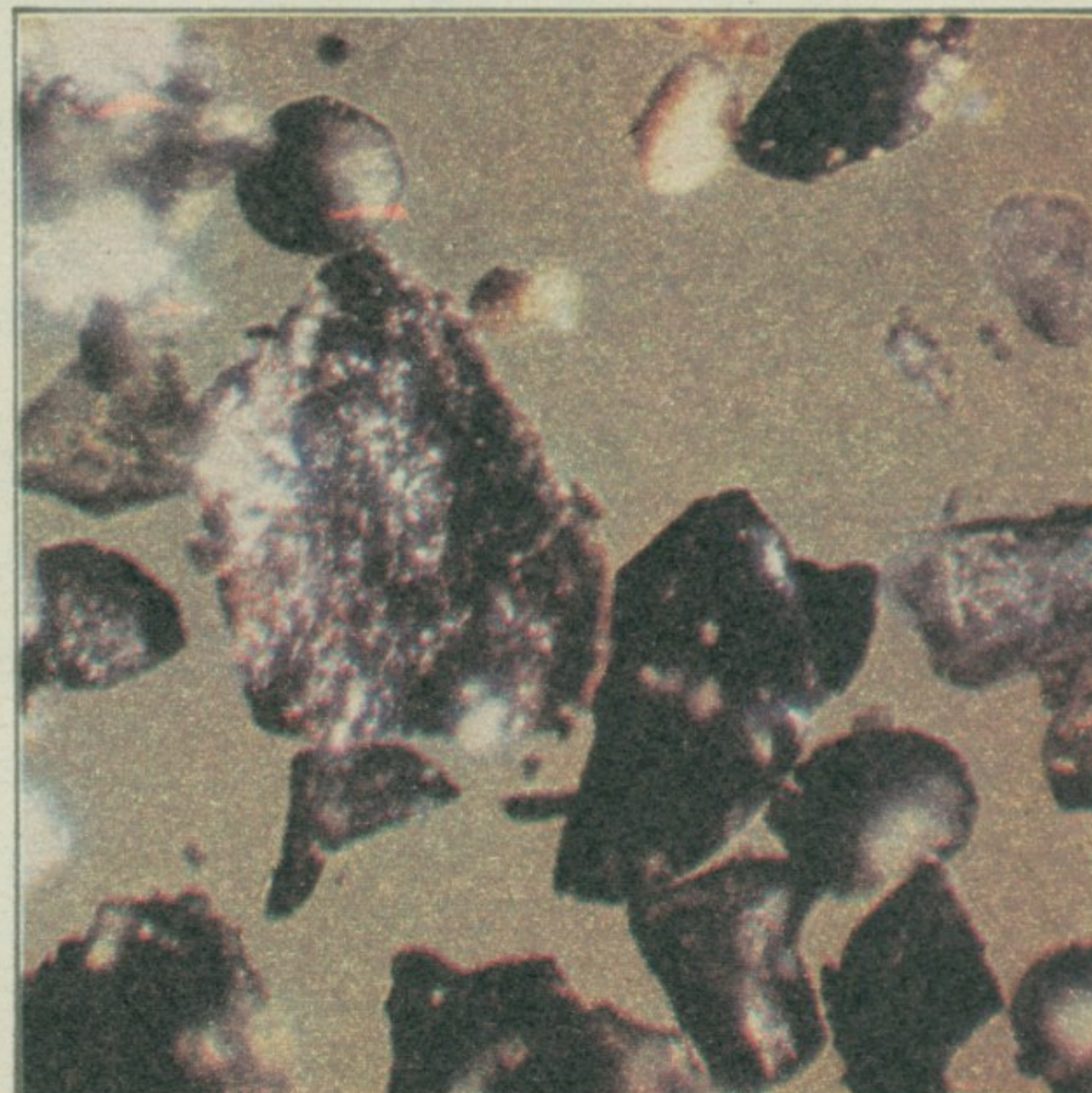
Прашина
из дворишта

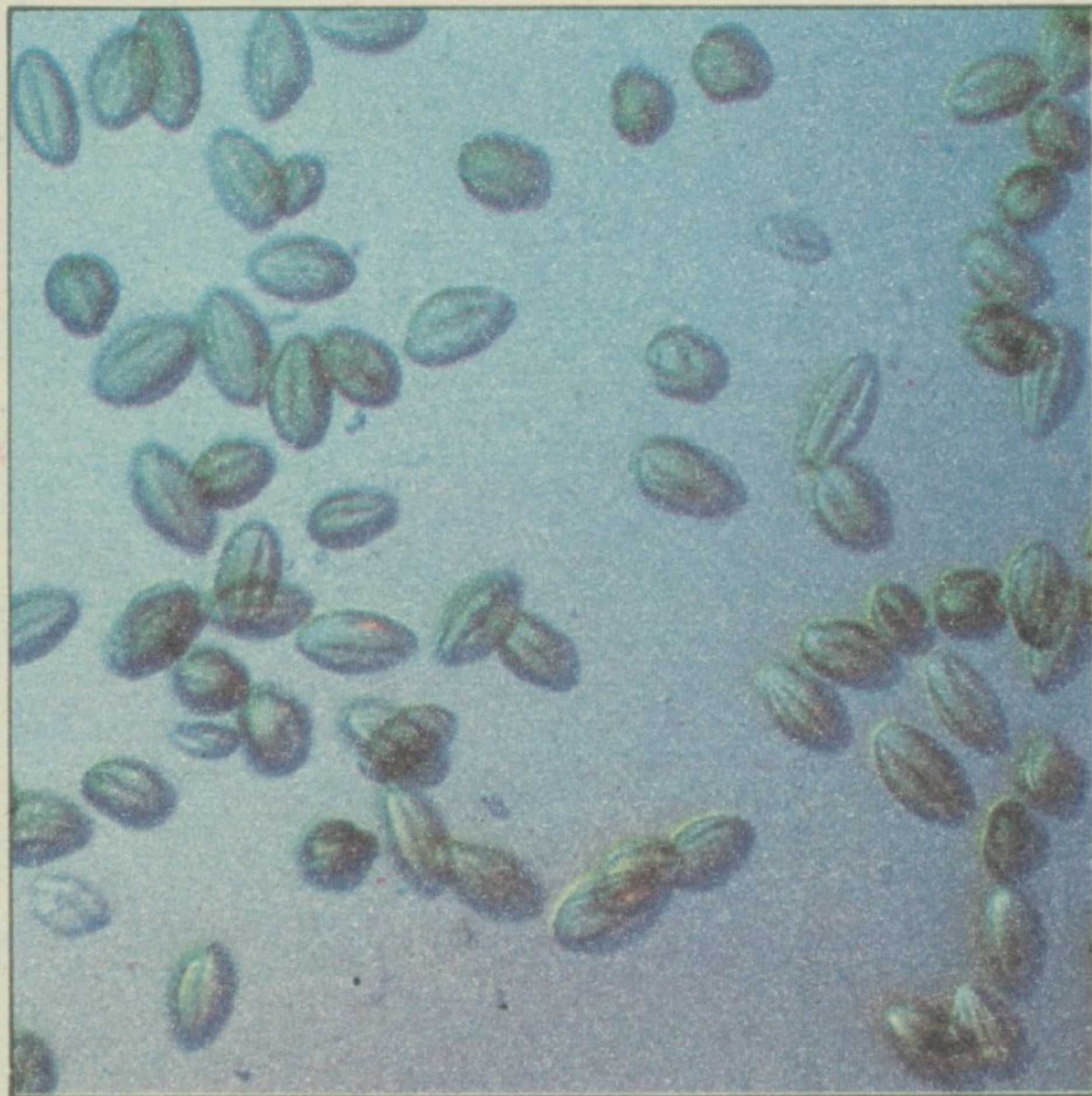
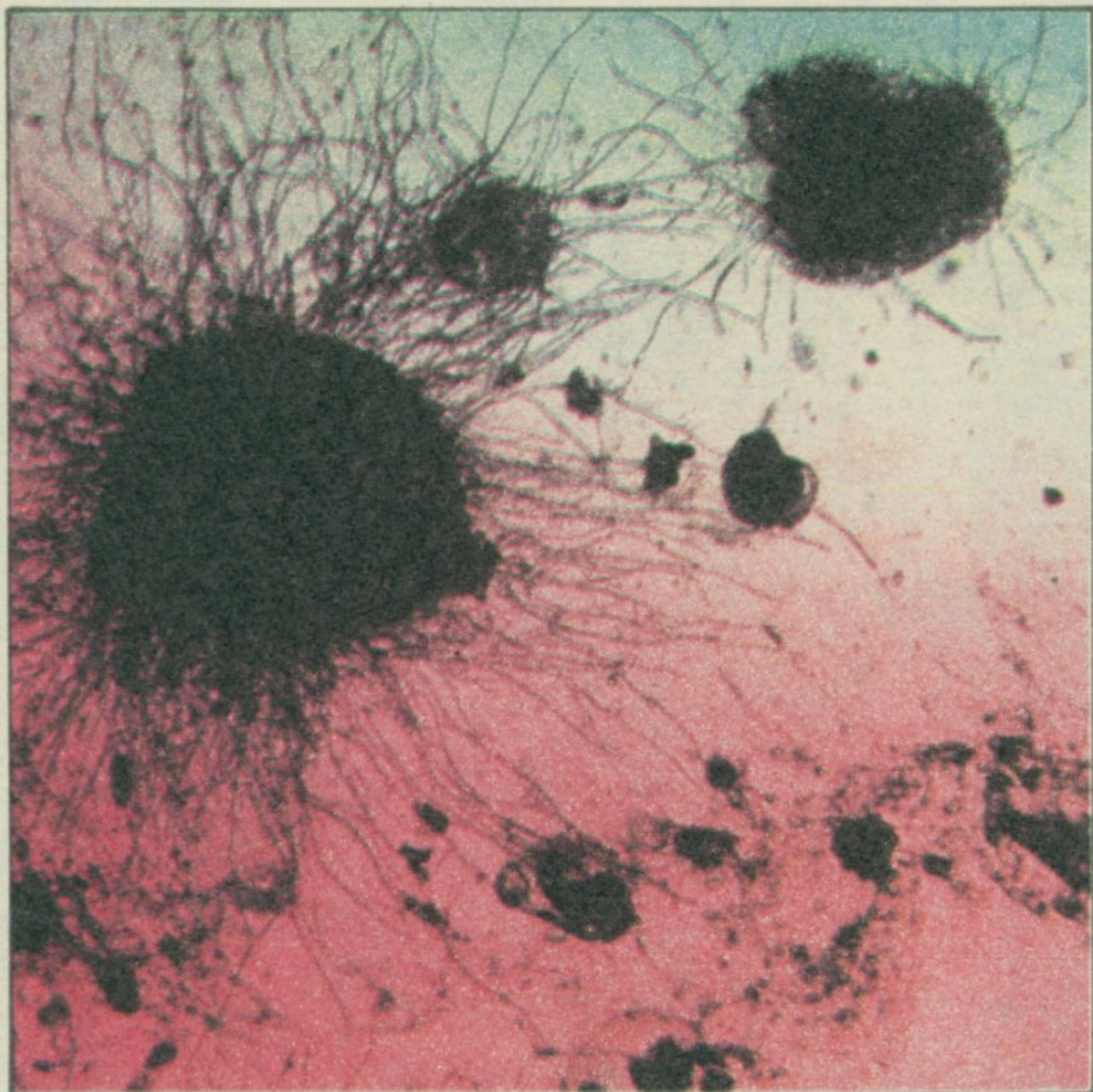
Вулкански
пепео
са планине
Сент Хеленс

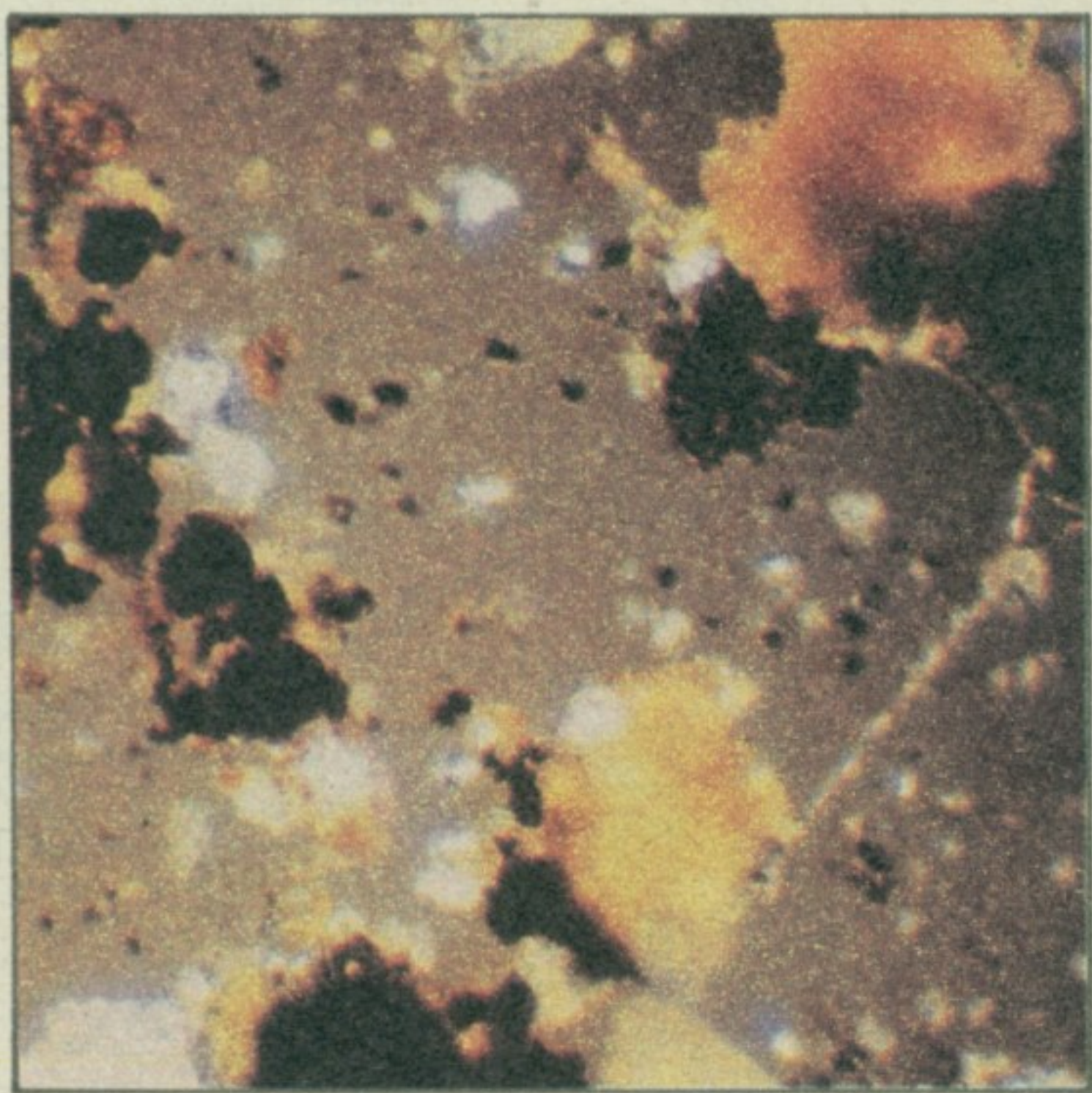
Азбестна
vlakна

Испусни
гасови
у близини
челичане

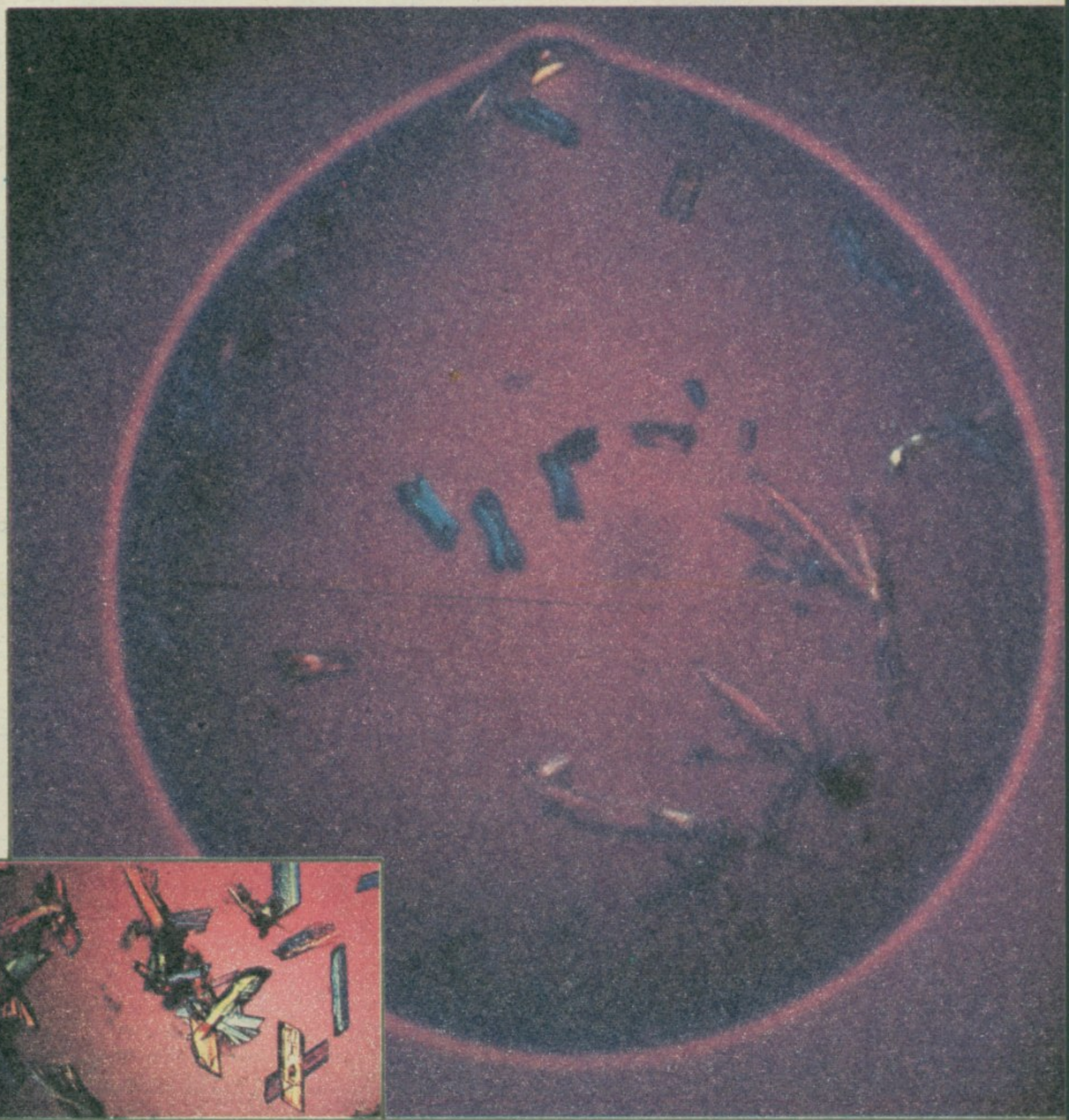
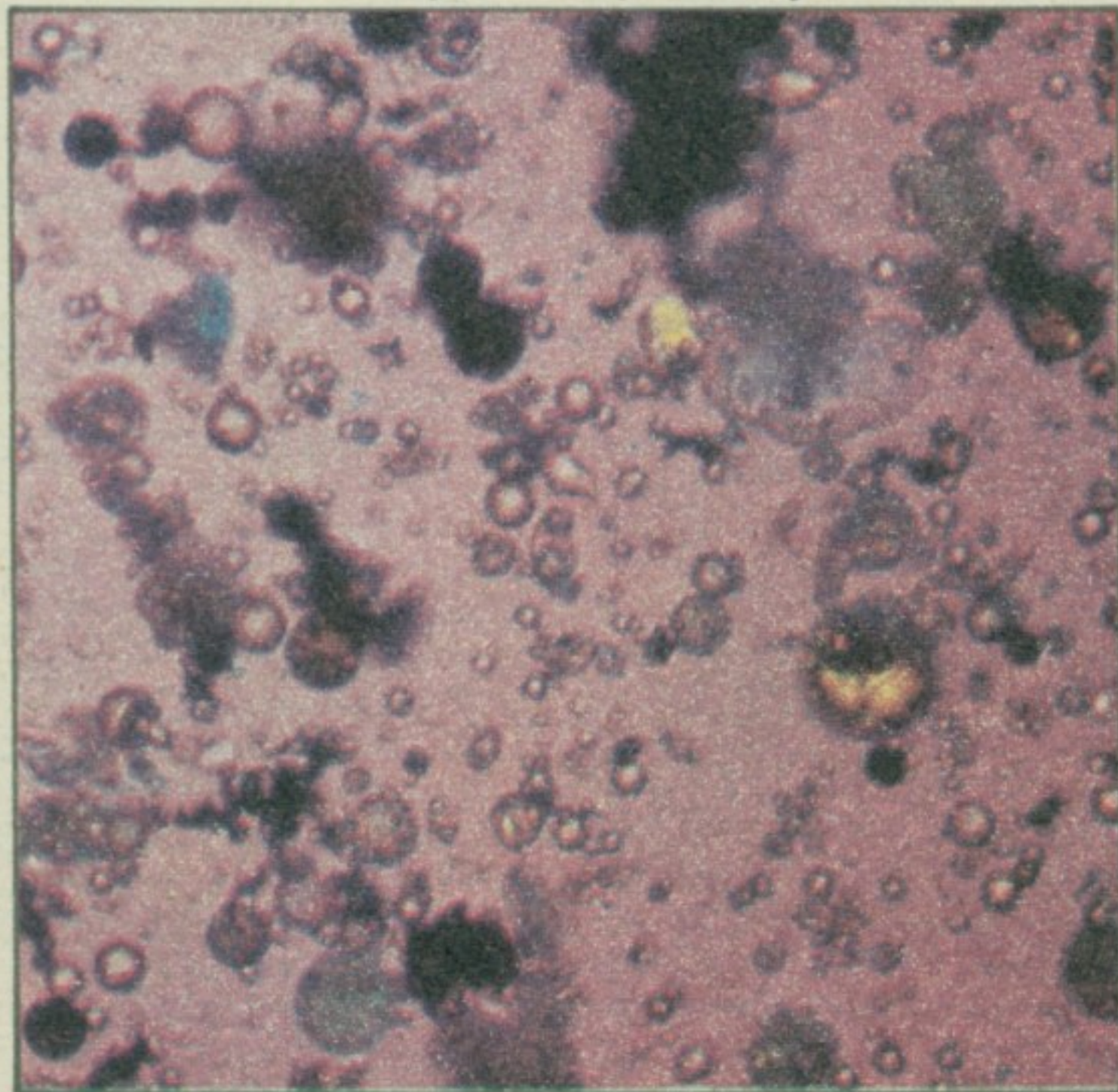

Обична домаћа буђ Полен јаворовог дрвета

Честице угљеника и сумпора у градском ваздуху

Летећи пепео из термоелектране на угаљ

Кап „киселе кише“. Уметнута слика: Игличасти кристали сулфата у једној капљици

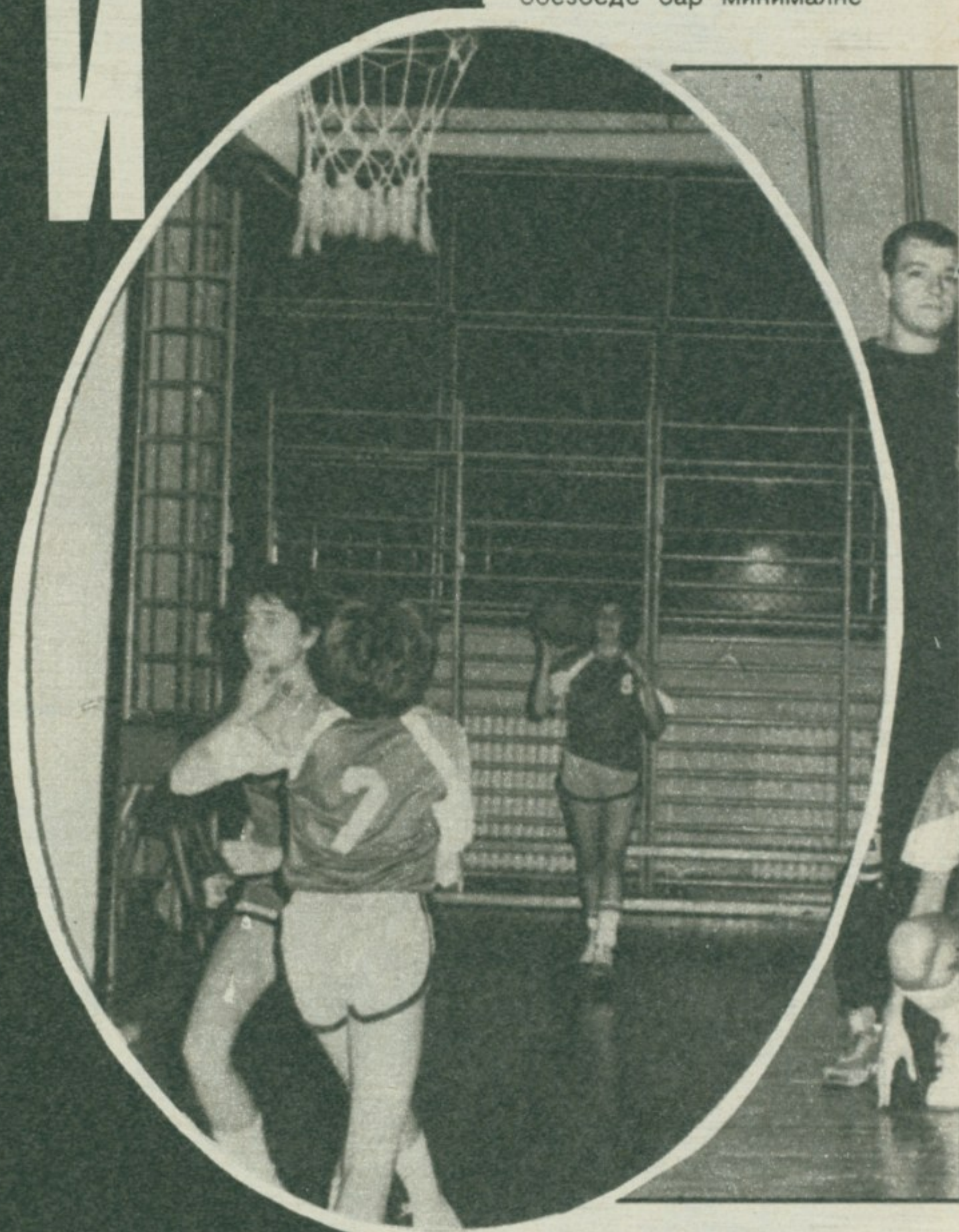
Све фотографије снимљене су са увећањем од 30 до 100 пута

»ПАРТИЗАНКА« КЛУБ СТВОРЕН ИЗ ИНАТА

МОЈЕ ДЕТИЊСТВО
ЗВАЛО СЕ
КОШАРКА.
МОЈА
БУДУЋНОСТ
БИЋЕ
ИГРА-
ЧИЦЕ
КОЈЕ
ЋУ
СТВО-
РИТИ
— КАЖЕ
НЕЗАПО-
СЛЕНИ
А ПРЕЗА-
ПОСЛЕНИ
ТРЕНЕР
НАЈМЛАЂЕГ
КЛУБА У
БЕОГРАДУ

РИКИ И

који је, као и Срђан, одустао од покушаја да се вине до звезда и схватио да ће кошарци више дати као тренер), председнику Драгославу Капетановићу и осталим члановима управе који покушавају да им обезбеде бар минималне

ДЕВОЈАКА

Унашој земљи, по подацима старим десет година (нове у КСЈ нису знали да нам кажу), постоји око осам стотина кошаркашких клубова. Сви су настали на мање-више исти начин. Али, постоји и понеки изузетак. Један од њих зове се КК „Партизанка“ и за сада, и то није баш уобичајено, ужива гостопримство две општине, Нови Београд и Земун. Настао је из сукоба из кога се, касније, развио и инат који, како ћемо видети, не мора баш увек да вуче низбрдо. И да не дужимо. Почетак је када је клинац из београдског насеља Вождовац, Срђан Антић постао играч КК „Партизан“. Уредно је долазио на тренинге, слушао савете тренера, појављивао се на утакмицама. Све у свему био је вредан и не без талента. А онда је дошао тренутак, познаје га сваки спортиста, када се или постаје врхунски или повлачи. Срђан се повукао, избрисао своје име са списка играча али није намеравао да се кошарке одрекне. У том међукораку позвао га је некадашњи про-

фесор из 11. гимназије, Жика Ранковић, да тренира његове играче. Прихватио је. Убрзо је добио место помоћног тренера и тима „Партизанових“ кошаркашица.

Рад у великом клубу пружа велике могућности али углавном — великима. Остали, под њима подразумевамо млађе селекције, остају некако у запећку. Срђан је мислио да је то погрешно и да им треба посвећивати више пажње. Као у време када је Миле Новаковић био председник Комисије за женску кошарку у „Партизану“. Пало му је на памет да би можда било добро да клуб оснује неку врсту филијале, као што то уосталом раде сви велики клубови у свету, из које би се регрутовали играчи. Упознао је са њом неколико

чланова управе и добио подршку Драгана Кићановића. Међутим, ту се цела ствар и завршила. Пошто нису сви били за то одвајање, дошло је до сукоба. Резултат је био оснивање новог клуба, искључиво женског. Како се на неки начин развио из „Партизанка“ добио је име „Партизанка“.

Бриго моја, пређи на тренера!

Клуб је основан 27. новембра прошле године. Добио је управу и уселио се у просторије Месне заједнице „Едвард Кардељ“. Ту су могли да се одржавају састанци али не и да се тренира. Растрчали се и тренер и чланови управе по целом граду, присећали се пријатеља и познаника, љубитеља кошарке и на крају, успели да

бар за неко време добију и одговарајућу салу, иако за сада од СОФК-е још нису добили никаква средства. Припашће и њима нешто, верују, али тек после годишње скупштине. Дотле, стрпеће се. А онда, ако им школа „Отон Жупанчић“ из Земунa у којој сада тренирају ускрати гостопримство (а сви су изгледали да ће тако бити јер, између осталог, помоћно особље нема баш много воље да сваке вечери остаје прековремено а да за то не добије баш никакву надокнаду) можда ће и моћи да плате закуп одговарајуће сале.

Чланице клуба о тим тешкоћама много и не размишљају. Све бриге су препустиле тренеру, Веску (Веселину Драшкчевићу некадашњем јуниорском играчу „Црвене звезде“

услове за рад. То им и не треба замерити, још су деца. Најстарија има 17 година. Младе јесу, али не и без дара запажања: виде да се око њих труде.

Оливера Капетановић је у „Партизанку“ дошла из „Партизана“. Не само због тога што јој је тата председник „дисидентског“ клуба.

— Овде нас је мање — каже — па нам се, самим тим више пажње и посвећује. Осим тога, тренинзи су боље припремљени. Док је Рики, како зовемо Срђана, био у „Партизану“ било је боље али када је он отишао одједном сам осетила да више никоме нисмо важни. Једно време чак уопште нисмо имали тренера.

Њена другарица Бранка Стоичевић, коју селектори већ виде као члана репрезентације Србије, слично мисли. Оно што јој се у новом клубу допада је начин како се са њом ради: Жеља јој је да што пре заигра и верује да уз Рикијеву и Вескову помоћ на то неће чекати дуго.

Сања Весел је девојчица која је пуким случајем постала кошаркашица. Ви-

сока, пала је у очи Рикију па јој је предложио да дође да тренира. Истрајна и вредна, напредовала је сигурним корацима: савезни селектор Милан Васојевић одушевљен је њеном игром и вероватно је да ће за 2 године заиграти у сениорској репрезентацији.

да се баве кошарком потпуно неприпремљене. Под тим неприпремљене, подразумева се да о овом спорту ништа нису знале, да је мало која гледала утакмице, да ниједна није знала шта је двокорак, како се држи лопта, како се трчи. У том смислу, са де-

лики клубови позову у своје тимове.

Да је програм који је изградио по неким својим мерилима добар и да ће омогућити континуирано „избацивање“ играчица показује већ и пример Сање Весел.

Питали смо Рикија да ли

Свакодневни тренинзи овим девојчицама ни најмање не сметају да постигну добар успех у школи: већина је одлична и врло добра.

Одушевљење девојчица, уверили смо се, деле и њихови родитељи. Потпуна Рикијева преданост послу који волонтерски ради подстакла их је да своју децу, кад је отишао из „Партизана“, улишу у тек оформљени клуб. Један од њих, отац једанаестогодишње Александре Радловић, каже:

– Срећан сам што ми је дете код Рикија. Допада ми се што је строг али не и нервозан, што не виче.

А да Рики уме са децом, уме. Да их охрабри, утеша, поведе на утакмицу, купи сладолед, не заборави кад је којој од шездесетак девојчица рођендан.

Зашто је с девојчицама теже?

Има много енергије у овом двадесетшестогодишњаку с тренерским квалификацијама и незавршеном Вишом тренерском школом. И много прилика да је потроши. Не само на свакодневним тренинзима са девојчицама са којима је можда много теже радити јер су све оне почеле

цама је лакше: они детињство проводе са лоптом. „Пикају“ је пре него што честито и проходају. Међутим, управо то, што се са девојчицама заиста стартује од нуле је један од великих Рикијевих изазова.

Незаинтересовани професори

Занимљиво је да Рики, поред тога што веома озбиљно схвата свој посао и темељно припрема програме рада за све погоне у клубу, није претерано амбициозан у погледу будућности. Сасвим му је јасно да „Партизанка“ у догледно време не може да се сврста у ред великих клубова, па по том питању ништа и не покушава. Све што у овом тренутку може да уради за девојчице које тренира је да их што боље научи да играју, изборе се за што виши пласман у лиги којој ће по рангу припадати, обезбеди им учешће у одговарајућим такмичењима. На тај начин омогућиће најталентованијим да буду запажене и да их ве-

му пада тешко што је клуб практично без новца.

– Не – одговорио је. – Тачно је да немамо сталан приход али успевамо да измолимо понеку пару од радних организација и то нам је таман довољно да купимо аутобуске карте, попијемо сок и поједемо сендвич после утакмице. Чак и да отпутујемо. Новац, заправо, није наш највећи проблем, проблем је сала и невероватна незаинтересованост професора физичког васпитања да се укључе у рад и помогну нам. Наравно, не свих. Има и оних као што су Љубица Караџић, Вукица Живановић, Нада Максић. Али, ја сам оптимиста. Мислим да ћемо успети да нашим девојчицама обезбедимо боље услове, да им нађемо салу ближе центру града тако да на тренинг не морају да путују по сат и по.

Растајући се са Рикијем и Веском имали смо утисак да ће им то и поћи за руком. Они се овим послом од срца баве.

Олга Вукадиновић
Снимио: С. Бојовић

10 × 10 ИЛИ ПРОНАЂИТЕ ГРЕШКУ

БАТИНЕ У ДОМУ ПИОНИРА

У свакој реченици погрешно је по једно слово.

1. У овај ресторан навраћају људи с филма и телевизије и ту ћете најлакше бити заражени.

2. На штанду „Југотекстила“ видели смо рибу којој би тешко одолео иједан купац.

3. Доведите децу на батине у Дом пионира.

4. Изгледа да ће наш разредни старешина брзо оздравити, што ми од срца жалимо.

5. Матичар каже да не види разлога зашто се људи не би женили патком.

6. Учланите се у стамбену задругу – живећете у кади.

7. Врућина је велика, и зато млађи нека што више времена проводе у води, а старији нек се кувају.

8. На обали Дунава, 106. године наше ере, римски цар Трајан однео је велику победу над Чачанима.

9. С друге стране Дунава је Ирска.

10. Из воде ме је извукао неки Мађар, о коме знам само толико да је Румун.

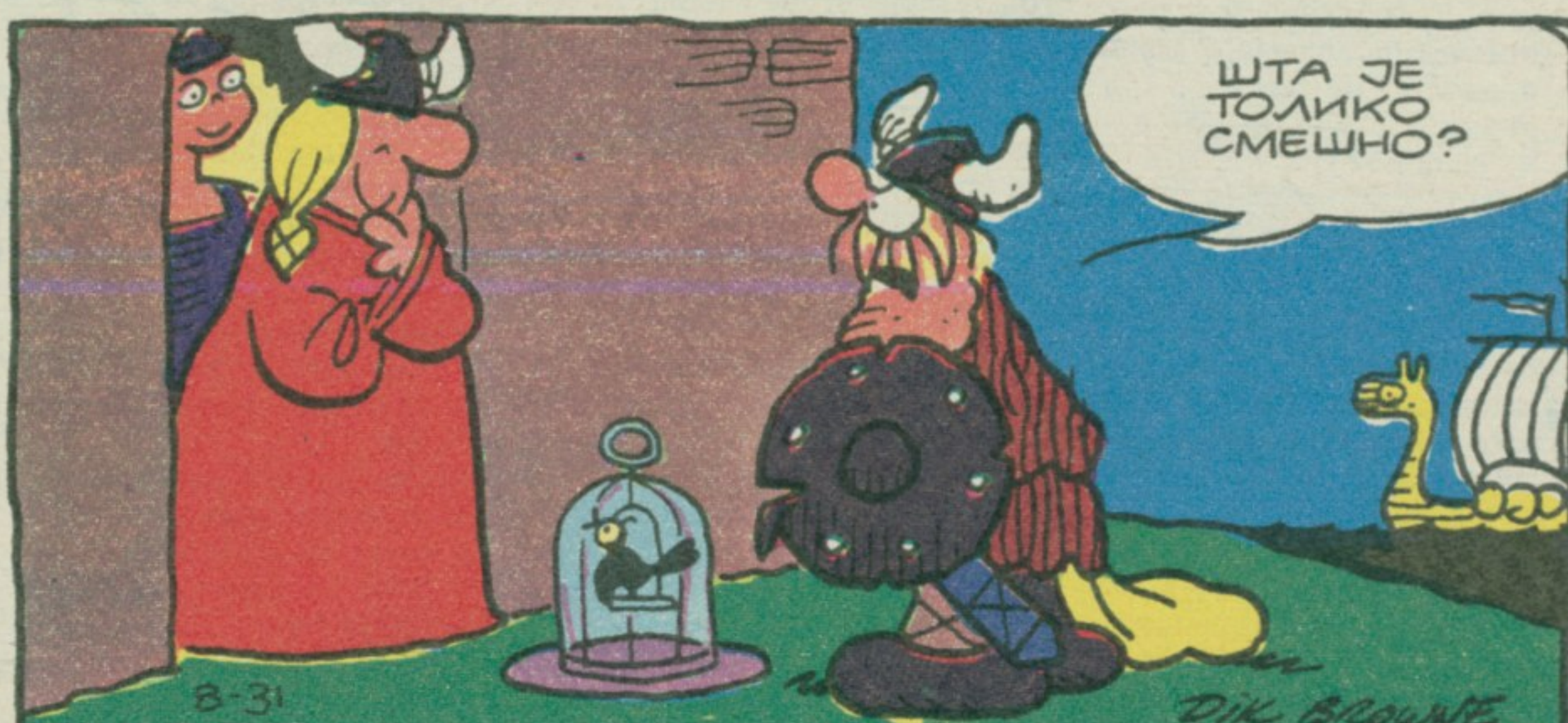

РЕШЕЊЕ:

1. запакнење, 2. робы, 3. мачи-не, 4. желим, 5. петком, 6. не, 7. чувају, 8. диванама, 9. трска, 10. лађар.

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

КАД СЕ МАГАРЦИ ИГРАЈУ

КРАТКО НАРОДНО
УПУТСТВО ЗА
ПРЕДВИЂАЊЕ,
ИЗАЗИВАЊЕ И
ИЗБЕГАВАЊЕ КИШЕ

ДУБОКО
У
НАРОДУ

Киша и сунце су најважнији. Од кише све расте а од сунца сазрева.

И народ зна: „Кишу даје бог, и то не ради старијих, искварених људи, него ради деце да им роди хлеб, да би се отхранили.“

Киша, свако зна, удара из облака. А њих по небу вуку аждаје. И оне би могле с њима куд им драго, да нема људи који могу да наводе облаке. Облачари су то. И у себи имају змаја. Те кад се нададу облаци, човека-змаја „ухвати дремка, тело му заспи у кући, а дух му одлети у небо да се бори са аждајом“.

Кад у све ово вештице

умешају прсте онда – сунце сија кад киша пада. „Зато се у народу пева: Сунце грије, дажд находи, ето невоље: вјештице се на збор купе то је још горе.“ Лош знак, па ето ти.

КИША ИЛИ СУША?

А каква ће бити година, кишна или сушна, лепо се зна ако домаћин на Нову годину рано оде на свој кладенац „па гледа да ли је вода у кладенцу што надошла, то јест да ли је што већа, него обично што је. Ако је вода надошла,

значи да ће година бити кишна и берићетна, ако није онда ће бити сушна“. То је поступак сигуран, али не тако прецизан.

У Неготинској крајини се све од месеца до месеца већ на Нову годину утврди. А како? Лако сасвим.

„Узму главицу арпаџика, па је расеку напола и изваде дванаест љусака, јер толико има месеци. Тих дванаест љусака наређају по наћвама, по месечном реду: јануар, фебруар, март и тако даље, па онда узму на врх ножа соли и у сваку љуску сипају отприлике подједнако. Наћве изнесу у кујину. Ујутру, пре сунца, побележе у којим љускама има највише овлажене соли, па у којима је има ти ће месеци бити кишовити, а у којима је нема,

ти ће бити без кише“. Проста ствар.

Може се опет лако знати и да ли ће киша ускоро падати. Рецимо, Крагујевчани веле да „кад сунце на западу зађе за облак, па се до заласка не види бише кише“. Никаква метеоролошка прогноза даље није потребна.

У хомолском крају знају по месецу. „Ако су новом месецу рошчићи обрнути к земљи значи да ће цео месец бити кишовит“. Наравно, важи и обрнуто.

Може ваљано да се прогнозира и помоћу звезда. „Кад се на ведрој ноћи виде на небу врло многе звезде“ – биће кише.

Или – „кад петлови, одмах пошто легну, закукуричу“. Тако у Врању знају да ће падати.

У Босни опет другачије. „Ако питома свиња много земљу рови или урличе биће кише. Кад крмад купе сламу, па је носе на једно мјесто то кажу да ће бити непогодно вријеме“.

Начини су разни, али су сви подједнако поуздани. Па и онај што га записа Вук: „Играју се магарци, биће кише“.

Кишу спречити

А има богами дана кад уопште не ваља да киша падне. Рецимо за свадбу нечију.

И лепо бабе унуче у Босни саветују да не „гребу лонце“. „Не даду дјечацима стругати млијеко што је загорјело у тенџери (бакрачу) бојећи се да им не би сватови покисли.“ А зашто? Јер има веровање „ако сватове стигне киша кад воде девојку, онда ће девојка у новом дому брзо умријети“.

У Конавлима бабе исто знају.

Ни у Сврљигу „не ваља момци и девојке да гребу судове, јер ће им падати време, киша или снег на свадби, те ће сватови клећи, а клетва не ваља“.

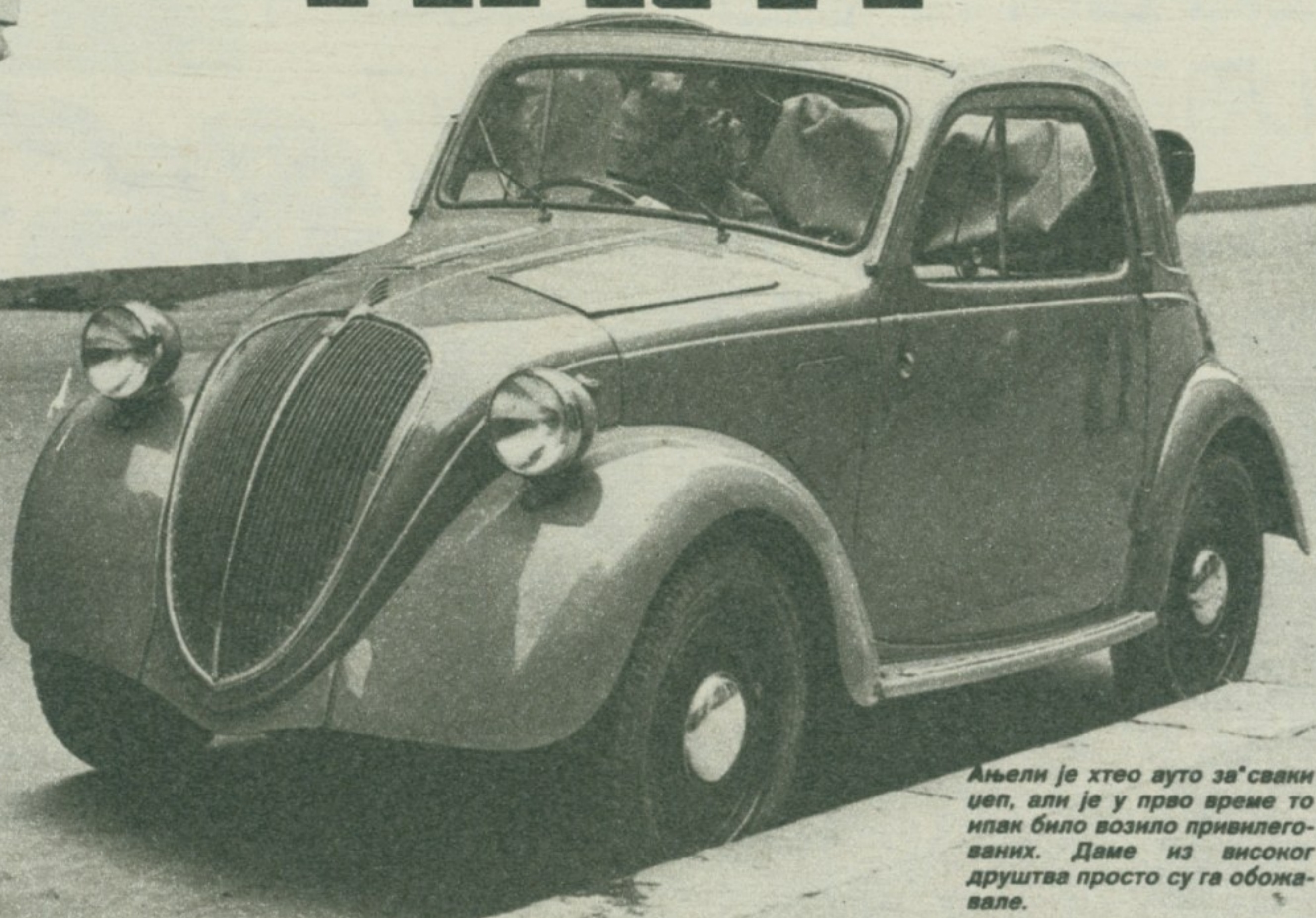
И ето сад много знате. Како киша настаје, кад се вештице у све упетљају, како поуздано сазнати кад ће падати и како спречити да важног дана човек не покисне. Јасно, и мора човек све то знати јер у оне телевизијске прогнозе не може се увек поуздати.

С. Рељић

Илустровао: Љубомир Милојевић – Љубица

АУТО ЗА 9.000 ЛИРА

ИЗ ИСТОРИЈЕ АУТОМОБИЛИЗМА

Ањели је хтео ауто за сваки џеп, али је у прво време то ипак било возило привилегованих. Даме из високог друштва просто су га обожавале.

**ПРЕ ПОЛА ВЕКА
РОДИО СЕ „ФИТИН”
ДЕДА. ИМАО ЈЕ
МОТОР ЈЕДВА ВЕЋИ
ОД ЈЕДНЕ ОБИЧНЕ
ШУНКЕ И ПО МНОГО
ЧЕМУ БИО ПРЕТЕЧА
САВРЕМЕНИХ МАЛИХ
АУТОМОБИЛА**

Данте Ђакоза имао је двадесет и девет година када је директор и оснивач „Fiata” („Fabbrica Italiana Automobili Torino”) Ђовани Ањели изабрао баш њега за конструктора свог новог аутомобила. Ањели је младом инжењеру рекао само једно: „Желим да то буде најевтинији и најбољи ауто на свету”.

Најважнија машта

Било је то 1934. године, у доба фашизма и Мусолинија у Италији, када су Италијани, они који су за то имали новца, хрлили у биоскопе да гледају светски

филмски хит „Догодило се једне ноћи” са тридесет трогодишњаком по имену Клерк Гебл у насловној улози.

Већина Италијана једва је састављала крај с крајем, али је Ђовани Ањели веровао како ће, ипак, ускоро доћи бољи дани. А када дођу, ко ће одолети аутомобилу који кошта 5 хиљада лира?

Ањели је имао право, боља времена су дошла, али су плаћена много скупље и дошла много касније него што је он у том тренутку могао да претпостави. Преварио се и у погледу цене свог но-

вог аутомобила. Када га је коначно избацио на тржиште, уместо пет, коштао је 8.900 лира. Да ли је то за оно време било много или мало? Поређења ради, цена килограма злата износила је 1934. године 13.628, данас износи око 17 милиона лира. Другим речима, као и злато, и све

што је најважније, машту. Јер, од њега се очекивало да створи аутомобил какав свет до тада, у ствари, није видео. Истина, малих аутомобила већ је било на тржишту, али су се они уз много добре воље могли описати само као превозна средства, и то прилично неудобна.

Понос свог конструктора имао је неколико недостатака које му нико није узимао за зло. Рецимо и чињеницу да му се хладњак налазио на незгодном месту тако да је топао ваздух све време куљао право на ноге поносног власника и његових сапутника.

За нас је „тополино” значајан утолико што га сматрају за „деду” нашег националног фиће, тачније његовог мотора и мењача. Иначе, тај мотор који смо и ми добили у наслеђе, најбоље се да описати ако се каже да је једва нешто већи од шунке. Изузме ли се надимак, „тополино” је у свему другом био озбиљан мали аутомобил: запремина 569 cc³, четири цилиндра, 4 брзине од којих су 3. и 4. синхронизоване, потрошња од 4 литара на 100 km и максимална брзина од 100 km/h.

Последњи модел изашао је из фабричке хале „Фиата” 1955. године.

друго је у односу на то доба данас 1350 пута скупље.

У једном се Ђовани Ањели ипак није преварио. Данте Ђакоза био је као створен за посао који му је поверен. Радио је брзо, имао потребно знање и, Мусолинију се свиђао „тополино”, али не и његов надимак. За све време док је био на власти, аутомобилчић је јавно смео да се помиње само као „фиат 500”.

Ђовани Ањели имао је на уму, а Данте Ђакоза успео да створи, први „правни” мали аутомобил, мали по потрошњи бензина (4 литара на 100 km), али не и по особинама.

Ђакозин аутомобил кренуо је у прву пробну вожњу 17. октобра 1934. године. Све је обављено у највећој тајности, а узбуђени конструктор морао

је, уместо пробном вожњом по Сахари или арктичким пределима какве су данас уобичајене, да се задовољи трасом Турин—Ивреа—Биела—Вестиње—Боргомазино—Чиљано—ауто-страда Милано—Турин.

На ауто-стради Милано—Турин аутомобилчић је развио брзину од 82 километра на час. Само три године касније Ањелијев „ауто за све џепове” већ је био спреман да се такмичи. Године 1937. стартовао је у трци „Миле милја”. Просечна брзина: 76.569 километара на час.

Ауто, и то баш онакав какав је Ањели желео, био је ту, требало му је још да ти име.

Мужевни мишић

Године 1933. и аутомобили су, у складу са званичном идеологијом фашизма, морали да носе ратничка, или у најмању руку мужевна, имена. Тржиште је било преплављено називима као што су „балила” (назив фашистичке организације за дечаке између 8 и 14 година), „спорт”, „спајдер”, „торпедо”... Невоља с аутомобилчићем Дантеа Ђакозе била је у томе што с прописаним духом ратничко-јувначке робустности није баш имао много везе. Нађено је средње решење: нови аутомобил имао је запремину од 596 cc³, зваће се „фиат 500”.

Први модели „фиата 500” појавили су се на тржишту 15. јуна 1936. године. Ањелијев и Ђакозин аутомобил освојио је Италијане, и не само њих. Производио се и навелико куповао пуних двадесет година, усред рата и после њега, извозио у читаву Европу и до 1948. успео да постави рекорд какав није забележио ниједан „озбиљан” аутомобил пре њега: више од 500 хиљада продатих модела за дванаест година.

Ако у прво време и није био, као што је Ањели желео, ауто за све џепове, „фиат 500” је то временом постао. Уз пут је добио и ново име, одмила: „torolino” (мишић). Како мишићи и мишеви не звуче нимало римски, ратнички и легионарски, за све време док су фашисти били на власти управа „Фиата” морала је да се прави као да име које је народ наденуо новом возилу уопште не постоји.

Када је 1948. године на тржиште избачена друга, усавршена верзија, у „Фиатовим” брошурама којима се она рекламирала, поред оног „fiat 500”, читало се, штампано уочљивим словима, и „тополино”.

М. И.

ГУРАЈ ДОК МОЖЕШ

Чарли Би, диск-џокеј кантри музике у Аркадији, Флорида, био је сит свега: закључао се у студију и сатима пуштао једну једину песму („Узми овај посао и гурај га“) различитим брзинама све док га полиција није одзела.

Би је почео да пушта хит Цина Пејчека нешто после пет по подне и привукао пажњу око 250 озбиљних слушалаца ове радио-станице (толико је, нап-

рикадиран у контролној соби понављао песму. Међу жалбе слушалаца које редовно чита у својој емисији, убацио је и своју: мора да ради и данас, на свој 49. рођендан.

Слушаоци су лепо могли да чују ударе полицијана о врата студија, а Би је то пропратио следећим коментаром: „Ово је мој шоу и нико ми неће говорити шта да радим“.

Епilog: Чарли Би је добровољно напустио студио, а полиција је одлучила да га не хапси.

ме, стигло телефонских позива) пре но што је одведен, нешто после 7.30 У међувремену, оглушујући се на молбе управе станице и пријатеља, он је заба-

Наравно, посао је изгубио. Замену га је диск-џокеј Бил Медисон који сваки пут на крају своје емисије пушта песму „Узми овај посао и гурај“.

ПО СЛОВУ ЗАКОНА

Свака америчка држава, па чак и град, има своје засебне законе, наредбе, одлуке. Тако је у држави Охајо, на пример, забрањено возити путнике на крову таксија. У Кливленду смете пуцати у комшијске пилиће, под условом да се суседи који живе на 15 метара наоко-ло – не буне. У држави Вашингтон дозвољено је уносити акваријум с рибицама у средства градског саобраћаја, али само ако се оне „понашају како треба“. Једна наредба у држави Њујорк категорички забрањује купање магараца у кади, а кршењем закона овде се сматра и ако задремате у столицама док вас бербери брије...

ДИЈЕТА КАКВА СЕ САМО ПОЖЕЛЕНИ МОЖЕ

Гојазној жени каже лекар:

– Ова вам дијета дозвољава да једете све што желите. А ово вам је списак онога што ћете пожелети.

Илустровао: Димитрије Костић

КЊИГЕ ЗА ВАШ УСПЕХ У ЖИВОТУ

1. A. M. Semorie: „И ВИ МОЖЕТЕ ИМАТИ СУПЕРПАМЋЕЊЕ“

– VI изд. Програмирани приручник технике памћења и учења, којим можете вишеструко повећати своје памћење и способност учења.

I књига „МЕТОДЕ И ТЕХНИКА ПАМЋЕЊА“ (202 стране) дин. 2.000.–

II књига „ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА“ (228 стране) дин. 2.000.–

ПРАКТИЧНЕ, ЛАКО СХВАТЉИВЕ И СВИМА ПРИСТУПАЧНЕ МЕТОДЕ БРЗОГ, ЛАКОГ И ТРАЈНОГ УЧЕЊА И ПАМЋЕЊА свих врста података и знања

Комплет (обе књиге заједно) дин. 3.500.–

Формат 17х24 цм, 430 стр., преко 150 илустрација, 15 самотестова.

2. S. Yesudian – E. Haich: „ЈОГА И СПОРТ“

– Комплетан, практичан и веома приступачан приручник ХАТХА ЈОГЕ древне и широм света потврђене јединствене уметности Истока за стицање и очување доброг здравља током целог живота

Ко жели ДОБРО ЗДРАВЉЕ И ЛЕПУ ЛИНИЈУ, ПСИХИЧКИ МИР И СНАГУ треба да проучи ову веома распрострањену књигу преведену на 19 језика света у преко два милиона примерака.

Цена дин. 2.000.– целни формат, 224 стр., преко 70 илустрација.

3. S. Yesudian: „ЈОГА И ЗДРАВЉЕ“

– Виши курс ХАТХА ЈОГЕ, наставак књиге „ЈОГА И СПОРТ“

Програмирани приручник примене најбољих метода Хатха јоге за сваку седмицу у години. СПЕЦИЈАЛНИ РЕГИСТАР И ДИЈАГНОСТИЧКИ ИНДЕКС за преко 140 обољења омогућује ефикасну примену најбољих метода за поједине органе и обољења.

Цена дин. 2.000.– целни формат, 221 стр., преко 250 илустрација.

Комплет (обе књиге „ЈОГА И СПОРТ“ и „ЈОГА И ЗДРАВЉЕ“ заједно) дин. 3.500.–

Све књиге су штампане латиницом на фином офсет папиру са корицама у више боја.

ГАРАНЦИЈА: Сваком незадовољном читаоцу наших књига одмах враћамо новац ако неоштећену књигу врати у року од пет дана након пријема.

Код испорука за иностранство зарачунавамо поштарину и паковање.

БИБЛИОТЕКА САЗНАЊА
НАРУЧЕНИЦА – П. Заб.

1. СУПЕРПАМЋЕЊЕ	КОМ.
2. ЈОГА И СПОРТ	КОМ.
3. ЈОГА И ЗДРАВЉЕ	КОМ.

АДРЕСА НАРУЧИОЦА
(испунити читко ШТАМПАНИМ СЛОВИМА)

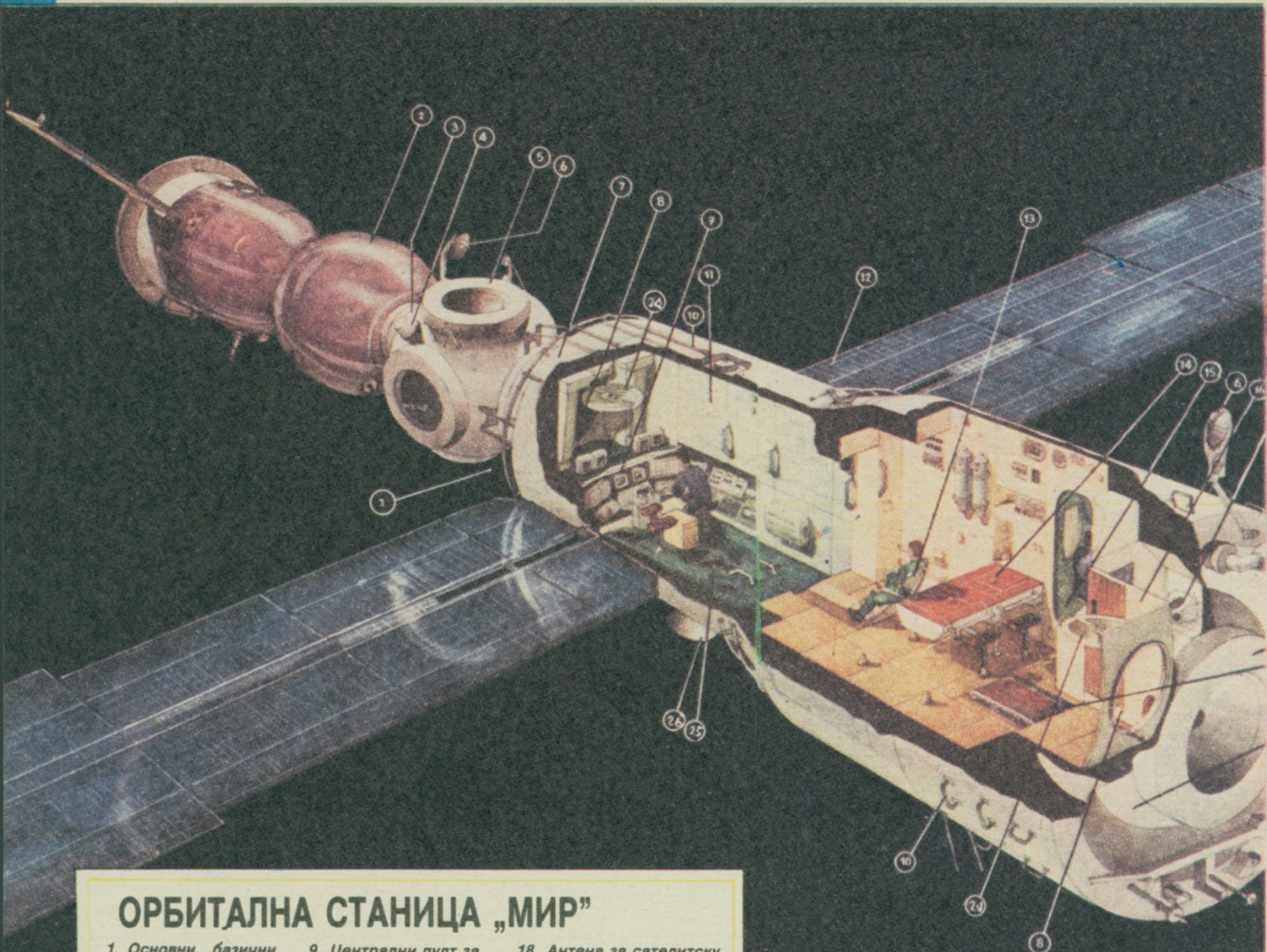
Име и презиме _____

Улица и број _____

Пошт. бр. и место _____

Књиге плаћате поузећем – поштару код преузимања.

Наручите на адресу: „ТЕХНИКА ПАМЋЕЊА“, 3-П. П. 20/70, 11031 БЕОГРАД.

ОРБИТАЛНА СТАНИЦА „МИР“

1. Основни, „базични блок“	9. Централни пулт за управљање	18. Антена за сателитску везу
2. Брод „Сојуз Т“	10. Хватачи за руке	19. Главни (осни) агрегат
3. Прелазни сегмент	11. Плоче којима је обложена унутрашњост	20. Покретни тепих
4. Кућиште манипулатора	12. Сунчеве батерије	21. Међупросторна комора
5. Бочни агрегати за припајање модула	13. Ергометријски бицикл за тренинг	22. Мотор с поклопцем
6. Антена за радио-таласе који управљају спајањем	14. Радни сто	23. Одељак с главним реактивним моторима
7. Радни део	15. „Самачка“ собица	24. „Поклопац“ за вратанца
8. Клизећа вратанца	16. Тоалет	25. Рефлектор
	17. Умиваоник	26. Бленда рефлектора

Двадесетог фебруара ове године у орбиту око Земље лансирана је велика совјетска орбитална станица „Мир“ која је с правом названа станицом нове генерације. Пошто је издржала пробу аутоматског лета у току 21. дана, на станицу су 14. марта стигла два искусна космонаута Леонид Кизим и Владимир Селовјев. За разлику од „Саљута 7“ овде су астронаути ослобођени низа споредних послова

тако да могу више времена да се посвете научном истраживању. Имају много боље услове за одмор, а и сама станица, „преправљена“ на основу примедби посаде, постала је далеко ефикаснија, самосталнија од „мајке Земље“, али и у бољим везама са њом. Више је електронике, нове опреме и удобности која ће човеку умногоме олакшати свакодневни живот.

Станица је дугачка 13,13 метара и састоји се из че-

тири сегмента: основног (радног), прелазног, међупросторне коморе и нехерметичног одељка у коме су смештена два главна ракетна мотора, сваки тежак по 300 килограма.

Лична карта „Мира“

Помоћу њих станица може да маневрише у простору и мења орбиту. Ту су такође и 32 мотора за оријентацију од којих сваки има по 14 килограма.

Укупна маса станице, после извођења у орбиту, износила је око 21 тону, што је само почетак: са четири модула колико може да прими, са теретним бродом „Сојуз Т“, ракетом-носачем „Прогрес“, маса орбиталне станице „Мир“ достићи ће тежину од 150 тона. Није искључено да ће и станица „Саљут 7“, која кружи космосом још од 1971. године, да се споји са „Миром“.

Посада стиже на станицу космичким бродом и броји 2-3 човека, али на њој може да ради и 5-6 астронаута-научника. Састав атмосфере у просторијама исти је као на Земљи, при-

тисак износи 800-970 милиметара живиног стуба. Захваљујући систему топлинских цеви и сталне вентилације посада може да бира по вољи температуру од 18-28°C и одговарајућу влажност од 30-70 одсто.

Космичка слагалица

За путничке и теретне бродове који пристижу са Земље, на „Миру“ постоје два чвора за пристајање, односно припајање – један с оне стране где је пролазни сегмент, други поред одељка с ракетним моторима. Осим тога на прелазном сегменту постоје још четири спојна агрегата који су предвиђени за не-

НЕБЕСКА

КУЋА

У
КОСМОСУ
НЕШТО
НОВО

„Саљут 7”, на коме је постављен рекорд боравка у васиони – 238 дана, постао је сувише мали, сувише стар и некомфоран. На основу примедби космонаута саграђена је нова орбитална станица „Мир”

тим инструментима за разне технолошке опите у космосу. И у једном и у другом случају посада има слободан приступ до постројења у модулима: из прелазног сегмента у сваки од њих може се стићи кроз преклопна вратанца, пречника 0,8 метара.

Иста таква вратанца воде из радног одељка станице у прелазни. Станица је тако постала „базични блок”, основа за грађење орбиталног комплекса, а модули, који се по потреби могу да мењају умногоме су повећали научно, техничке и технолошке могућности за најразличитија истраживања на орбити.

Базични блок обезбеђује услове за рад и одмор посаде, одавде се управља читавим орбиталним комплексом, снабдева електричном енергијом, ту је и радио-систем који одржава везу са Земљом... И у том погледу учињен је огроман напредак. Док је „Саљут 7” одржавао повремене телефонске, телевизијске и телеметријске везе преко вештачког сателита постављеног врло ниско (на свега стотинак километара), станица „Мир” има

практично даноноћну везу са Земљом.

Ова непрекидна веза омогућава не само да се шаљу научни подаци без паузе, већ је посебно значајна и зато што сада бродски рачунари чине јединствену целину с компјутерским системом на Земљи. Такав директан контакт „машина-машина” отвара нове могућности за аутоматску контролу и управљање системима станице као и за извођење најразличитијих научних експеримената.

Собица са засебним улазом

Пошто су модули ослободили радни део гомиле инструмената, он је постао комотнији што је живот посаде учинило далеко удобнијим. Тако су, на станици „Мир” први пут изграђене посебне кабине за астронауте. Нису велике, али то није најбитније. Оне омогућавају човеку да буде сам што је посебно важно за оне који месецима раде на броду.

На станици се појавио и прави умиваоник! На „Саљуту” је посада једном недељно постављала неку врсту туша, и на „Миру”

космонаути су до сада морали да се задовоље освежавајући хигијенским марамицама. Појава умиваоника може неке да изгледа као ситница, али није тако. Компликована бродска свакидашњица почиње да се приближава нормалном животу на Земљи.

Да би систем за управљање, оријентацију станице, и навођење теретних и научних модула на станицу могао да обави своје нове задатке, у њега је уграђен читав низ рачунара. Ту су акцелерометри који дају податке о угадној брзини, сунчани и звездани сензори, инструменти за ручну оријентацију, инфрацрвени сензори који на основу топлотног зрачења налазе правац према центру Земље, и други инструменти. Неопходне команде издаје бродски компјутер у чију меморију из сензора стижу подаци о томе у ком се положају налазила станица у време њене последње тачне оријентације.

Још једна важна новина у систему оријентације. Осим лакх реактивних мотора користе се жиро-копски стабилизатори који раде на Сунчеве батерије

а постављени су у модуле. Они знатно смањују „потрошњу” мотора за оријентацију, а самим тим и неопходност да се допуњују залихе теретним бродовима са Земље.

Штедња електрике

У односу на „Саљут 7” знатно је измењен и систем снабдевања електричном енергијом. У станицу „Мир” уграђена су два панела, ширине око 30 метара и с укупном површином од готово 80 квадратних метара. Ове плоче (било их је три на „Саљуту”) као и оне раније загревају акумулаторску батерију која непосредно напаја бродску мрежу струјом сталног напона од 28,5 волти. Међутим, док је раније било дозвољено одступање од прописаног напона за неколико волти горе-доле, сада је он стабилизovan и може се мењати само до 0,5 волти. То је врло важно јер је повећана сигурност читавог електронског, електротехничког и радио-система, да не говоримо о томе што отпада потреба да се монтирају „индивидуални” стабилизатори напона без којих иначе не би могли неки инструменти.

* * *

Први кораци у коришћењу станице „Мир”, као основе великог орбиталног комплекса, већ су направљени: на станици је готово два месеца (од 15. марта до 5. маја ове године) успешно радила прва посада пробних летача-космонаута Леонида Кизима и Владимира Соловјева. После тога њих двојица, први пут у историји космонаутике, извели су лет с једног свемирског уређаја на други. Напустили су „Мир” 5. маја на свом броду „Сојуз Т-15” и сутрадан пристали на станицу „Саљут 7”, која од 21. новембра 1985. лети помоћу аутоматског пилота. Пошто су испунили планиране задатке, космонаути су извели још једно орбитално пребацивање и 26. јуна вратили се „кући” – на станицу „Мир”. Док су они били одсутни, на станицу је стигао усавершени путнички брод „Сојуз ТМ”, намењен превозу људи са Земље на орбиталне станице. После недељу дана летења у саставу комплекса „Мир” – „Сојуз ТМ” – „Прогрес-26”, путнички брод „Сојуз ТМ” одвојио се од станице и 30. маја његов део за спуштање вратио се на Земљу. А 16. јула завршили су свој четворомесечни лет космонаути Леонид Кизим и Владимир Соловјев.

То је тек почетак гужве на „Миру”. **В. Милићев**

што потпуно ново у космичкој техници. То је укључивање у орбитални комплекс потпуно самосталних модула (са сопственим погоним и могућношћу маневра у простору) који стартују са Земље, спајају се са станицом и проширују њен обим и научни арсенал. Ови модули, као и сви други бродови, прво пристају до основног (осног) агрегата, а после тога их механички манипулатор пребацује на један од четири бочна агрегата за припајање.

Модули могу бити снабдевени опремом за неки од система који већ постоје на станици или нарочи-

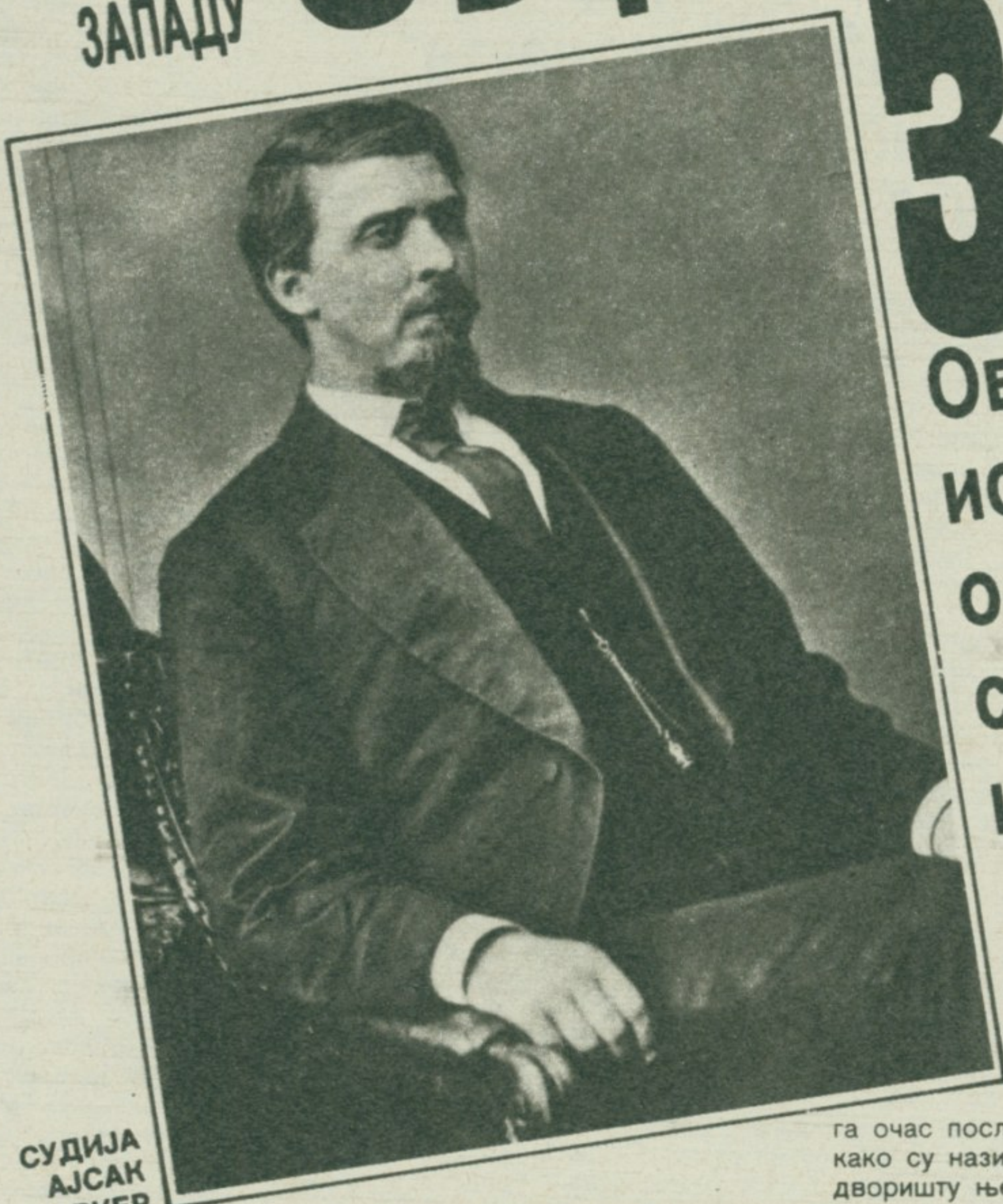
МИЛДОСТ

БИЛО
ЈЕДНОМ
НА ДИВЉЕМ
ЗАПАДУ

СУДИЈЕ

ЗА ВЕШ

Ово је
истинита прича
о једној освети,
суровом судији
и старцу
с „медведаром“

СУДИЈА
АЈСАК
ПАРКЕР

Када је стари Џери Пикок ушао у салун „Срећа“, на путу између Оклахоме и Форт Смита, нико на њега није обратио посебну пажњу иако је у наручју носио тешку ловачку пушку, такозвану „медведару“. То поготово није било чудно власнику локала Оклахома Билу, јер су његови гости, копачи сребра, трапери и којекакве скитнице увек навраћали наоружани. Веће би чудо

било да се у том салуну појавио го голцат човек, него, рецимо, с лаким топом преко рамена.

Оклахома Бил, мада човек мутне прошлости, није бринуо што су му гости наоружани и зато што је од пре неку годину, како је у Форт Смити почео да суди Ајсак Паркер, чак и овде, на граници индијанске територије, завладао приличан ред и мир. Било је довољно да неко само припуца на некога па да заради вишегодишњу робију. А ако при том неко и страда, знало се: Паркер ће

га очас послати на „Капију пакла“, како су називана чувена вешала у дворишту његовог суда на којима је могло да буде извршено и по шест егzekуција у исти мах.

– Виски! – рече стари Џери Пикок и Оклахома Бил му натачи чашицу и не гледајући дошљака, јер се група гостију спрема да оде па је хтео да им наплати. Но, то је била велика грешка власника „Среће“.

– Умеш ли да прочиташ оченаш? – упита га носилац „медведаре“.

Оклахома се тек тада загледа у старог Џерија и рече:

– Слушај, чича, ово није црква... А ако си већ толико пијан да не знаш

где си, ниси морао ни да навраћаш овамо.

Друштво на другој страни шанка прште у смех, а Бил им лукаво намигну, што му је тог дана била друга грешка.

– Знам ја где сам, али ти не знаш с ким говориш – рече мирно Џери Пикок и упери „медведару“ у човека иза шанка. – Реци ми где је Мод Пикок пре него што те отпремим у ђавољи казан!

Оклахома Бил побледе као крпа јер је за њега име Мод Пикок значило далеко више него за било којег од десетак тренутних гостију „Среће“. Знао је да нема много избора: или ће сад муњевито лећи испод шанка и покушати да се дочепа својих револвера који су лежали на доњој полици, или ће зграбити цев старчеве пушке и покушати да је одгурне у страну. Одлучио се за ово друго. Али тек што је подигао

руку, разлеже се пуцањ и Бил паде иза шанка.

У салуну нико се и не помаче да било шта уради у стравичном ишчекивању шта ће сада бити. А стари Пикок одложи „медведару“ на шанк и мирно рече:

— Ја сам своје завршио... Сад могу да попијем још један виски.

Онда оде иза шанка, пажљиво прекорачи Оклахома Била, дохвати начету боцу и мирно седе за један сто. Тек тада се један од присутних, извесни коњички наредник Босвел, одважи да зграби убичину тешку пушку за медведе, па онда повика:

— Ово је чисто убиство! Крчмар није имао шансу!

Тада се и други одважише да упере своје оружје у старца, али он се на све то није обзирао рекавши да ће без икакве принуде поћи у Форт Смит, пред чувени „Суд проклетих“. Тако је и било, на неизмерно чуђење сведока.

То је његова ствар

Наиме, „Суд проклетих“ био је популаран назив за редован суд који је у Форт Смит радио седамдесетих година прошлог века, а коме је основну карактеристику дао „судија за вешање“ Ајсак Паркер. Овог, тада 36-годишњег правника неobicне строгости послао је сам генерал Грунт да ту, на граници индијанске територије, заведе ред. Паркер је веровао да ће остати само годину дана, али је остао још две деценије приде, јер се ту, у Арканзасу, слегло тушта и тма лопова, зликоваца и убица. Истина, касније се причало да то и није било баш тако, али је чињеница да је за то време Паркер од 8.600 окривљених ослободио само 1.700 људи, а да је на вешала послао 168 мушкараца и четири жене. Конопац је заиста омаситио 88 осуђеника. Остали су завршили на вишегодишњој робији... Што је најгоре, првих четрнаест година његовог крутог спровођења закона окривљени нису имали ни право жалбе. Судило се сваког радног дана од јутра до мрака, а овом „млину правде“ много је допринео и тужилац Виљем Клејтон, способан, али такође сувише ревностан правник. После његових оптужби порота обично није имала куд него да несрећнике прогласи кривим, а онда их је судија лака срца предавао у надлежност целату Џорџу Мејлдону.

Ето зашто су се сведоци из „Среће“ чудили хладнокрвности старог Џерија Пикока, јер кад неког поведу пред „Суд проклетих“ то му је било исто као да је унапред отписан. Али, са трапером, јер Џери је баш то био, тек су предстојала чуда. Једино што је рекао тужиоцу Клејтону своје име и презиме. На сва остала питања, па наравно и на оно најважније — зашто је убио Оклахома Била — одговарао је тврдоглаво:

— То је моја ствар.

— Али, ви сте га убили не пружајући му шансу да се брани? — инсистирао је тужилац.

— То је његова ствар — одбрусио је Пикок.

— Слушајте, Пикок, ако се овако будете понашали — опоменуо га је строго тужилац — затражићу да вас суд пошаље на вешала!

— То је ваша ствар!

Стари Пикок је окован и бачен у фортсмитски затвор, у подруму судске зграде. Недељу дана касније саслушао је пресуду: смрт вешањем. Новине су писале о њему као о најчуднијем осуђенику који ни у истрази ни на суду није ни једном речју објаснио свој злочин, али се није ни поколебао у својој упорној тврдњи да је то „његова ствар“ и да се никог не тиче. Мада га је порота незнатном већином гласова прогласила кривим, судији Паркеру је приговарано да је, бар у овом случају, морао бити блажи. Но, судија се ни иначе није упуштао у финесе мотива окривљених за убиства, а понајмање на оно што су писале новине.

Судска заблуда

Пикок је требало да буде обешен заједно са још петорицом пљачкаша и коњокрадица. Пошто су вешања била јавна, у Форт Смит би се у те дане слегло мноштво дошљака, па је тако било и тог првог петка у септембру 1879. године. Двориште суда, усред којег је било губилиште, било је препуно знатижељника. Неколико наоружаних стражара одржавало је само мали коридор између затвора-подрума и вешала, изграђених по идеји целата Џорџа Мејлдона, побожног, педантног немачког досељеника, бившег војника северњачке армије и бившег шерифа са границе. Ову смртоносну справу, односно грађевину од греда и дасака, чинио је узвишени подијум на који се пењало преко дванаест степеница. На горњој платформи на два усправна дирека била је положена дебела греда од хрстовине, преко које је Мејлдон пребацио шест омчи од конопаца нарочито набављених из Кентакија. „Кога ја вешам, тај се више не враћа са рекламацијама“, говорио је поносно Мејлдон. И заиста, код њега није било непоузданог конопаца, јер је и ове, најбоље, набављене у Кентакију, посебно натапао уљем и испробавао са џаковима песка од 100 килограма. Те пробе спадале су у увертиру „игре смрти“ у Форт Смит, што је посебно узбуђивало публику. Пошто је и овог пута везао шест џакова, повукао је ручицу окидача и у изненадној тишини занемелих гледалаца попустио је покретни патос „капије пакла“, а џакови су полетели у унутрашњост подијума затежући конопце и изазивајући

крцкање и подрхтавање попречне греде...

— Океј, можемо почети — рекао је задовољно Мејлдон и тада су стражари отворили врата затвора и извели осуђенике. Из зграде суда изађе тада и судија Паркер, у пратњи тужиоца Клејтона и светином прође жамор.

— Браћо, покајте се на време — повика један од осуђеника. — Ево до чега ме је довео демон звани — рум!

— Што ниси пио само виски! — добаци нека шаљивчина из публике и изазва смех неколицине.

Док су пролазили поред судије и тужиоца пењући се уз степенице, један од коњокрадица који је убио неког фармера, добаци:

— Судијо, међу овим поштеним грађанима има бар пет који би могли да ме одмене на вешалима...

Џери Пикок ишао је последњи и изгледао као човек у шетњи којег се све ово нимало не тиче.

Свима су руке већ биле везане иза леђа и баш кад су осуђеницима стављали на главе црне капуљаче, после чега ће им намакнути омче, из публике се разлеже крик:

— Тата!!!

Сви се укочише од изненађења, кад из гомиле као тане излете млада, врло елегантна жена и јурну према степеницама губилишта. Само се стари Пикок покренуо, раменом одгурнуо изненађеног целата и кренуо низ степенице:

— Мод, мила моја... Па ти си жива! — узвикнуо је.

— Стража! Уведите ред! — заурла судија Паркер.

— Ја сам Мод Пикок... Ја сам од свог оца начинила убицу! — рече млада жена кад су је привели строгом судији. — Спасите мог оца, он није крив...

Паркер измења упитне погледе с тужиоцем Клејтоном, а онда нареди да старог Пикока врате у затвор, а младу жену у његову канцеларију, да га сачека док се не изврши вешање осталих.

Тако се показало да је Џери Пикок био само осветник за породичну трагедију коју му је Оклахома Бил са својом дружином нанео шест година раније. Наиме, упао је у траперову усамљену колибицу једне вечери, преноћио с бандом, а ујутро покупио све скупоцене коже и силовао му ћерку. Један од бандита је на силу повео Мод и принудио је да буде проститутка у Њу Орлеансу. Од страха и срамоте више није ни помишљала да се врати и потражи оца, али кад је случајно из новина сазнала да му се суди, одлучила је да дође и покуша да га спасе.

Пошто је проверио ову причу, судија је поништио сопствену пресуду. Први и последњи пут у својој каријери признао је да се и њему може десити оно што правници зову — судском заблудом.

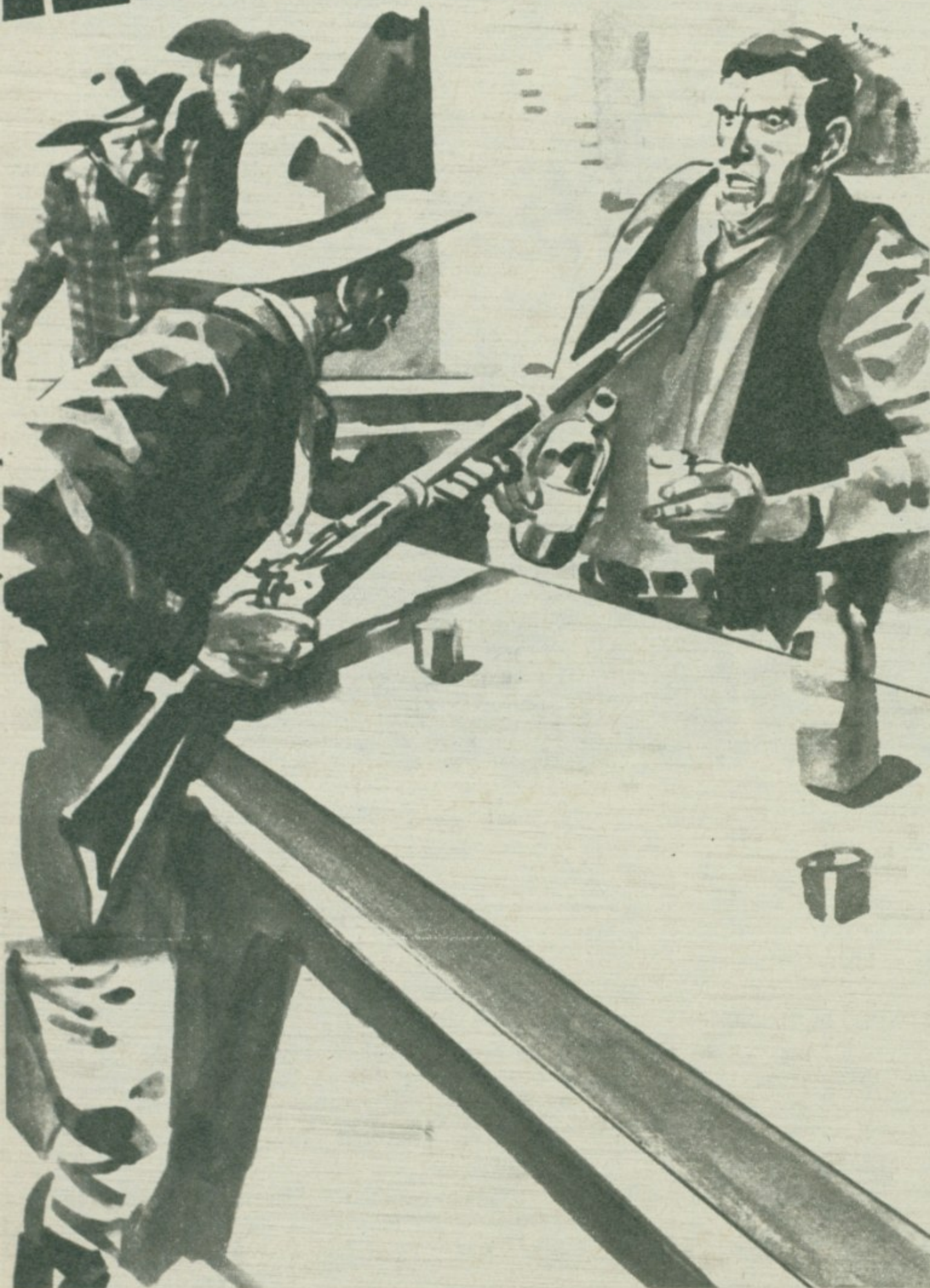
Додуше, још једном се показао бољи него што је упамћен: кад су сви очекивали да ће извесног Џона Овертона, оптуженог за фалсификат, послати на вишегодишњу робију, Ајсак Паркер је рекао:

— Иди кући и више не греши!

Тај Џон Овертон био је знатно старији од Џерија Пикока. Имао је 98 година...

Д. Брандон

АДЖЕ

Илустровао Брана Јовановић

ЖИВОТ
ЈЕ
ПРИЧА

СМРТНА КАЗНА

ПРИЧА
ЈЕ
ЖИВОТ

Срем. Среда априла 1945. Води се одлучујућа битка за пробој сремског фронта. На моменте се чини да горе небо и земља – и горела је тек изникла трава на сремским пашњацима. Недалеко од села Пустара покрај пута напуштена колиба. Ипак, не сасвим. Испред врата шета наоружан партизански војник. Сваки час гледа низ пут као да некога очекује. А унутра, из овлаш притворених врата на којима стоји лабав засун, два млада партизана. Борци прослављене Четврте крајишке ударне бригаде којој су приступили када је у јесен 1944. учествовала у ослобођењу Србије.

Млади Н. Н., једва да му је 18 година, седи на преврнутом дрвеном кориту: иако је прохладно често брише ознојено чело. Годину дана старији М. М. (из оправданих разлога не наводимо њихова имена), нервозно шета и грицка ко зна коју по реду сламку које у пролазу дохвата са-сеника.

– Не може бити! Неће нас стрељати. Па њима је данас потребан сваки војник – неубедљиво храбри свог млађег друга и провирује кроз расушене ласке колибе. – Можда су на нас и заборавили. Како и не би – чујеш ли како грми! Беже Швабе, мајку им хитлеровску!

– Беже, беже баш као и нас двојица јуче – готово јекну младић и ухвати се за главу. – Човече, знаш ли ти да смо ми дезертери! Пресуда је пала и ту нема

– ЧУВАМ ДЕЗЕРТЕРЕ, ДРУЖЕ
КОМАНДАНТЕ, РЕЧЕ СТРАЖАР.
ОСУЂЕНИ СУ НА СТРЕЉАЊЕ ПА
ЧЕКАМ ДА ИХ ВОДЕ!

непуних петнаест година? Зар он није био млад? Зар њега није било страх? Молим те пусти ме, лакше ми је кад ћутим!

Дезертери, срамота!

Сунце је већ навијало к западу кад је стражар још издалека угледао команданта Четврте крајишке, Милоша Тањгу. То је човек за кога су борци говорили да га „неће зрно“ а улетао је свуда где је било најгушће. Био је познат и по томе што је водио очинску бригу о сваком човеку.

Грабио је лаким корацима на састанак штаба. Кад се нашао испред стражара, застао је и упитао:

– Шта ти радиш пред-овом колибом?

– Чувам два дезертера, друже команданте. Осуђени су на стрељање, па чекам да их воде.

Командант се намршти, скиде засун с врата колибе и застаде мало да му се очи навикну на таму.

Ако треба да погинете онда је часније да то буде од непријатељског куршума. Идите и јавите се командиру прве чете да вам да пушке. Кажите да сам вас ја послао. А ти, друже – обрати се стражару – иди с њима да не „промаше“. Брже. И да се не срећемо више овако!

Хитро се окрену и брзо оде у правцу оближње шумице.

Орден за храброст

Свечана сала Дома ЈНА у Београду. Четврта крајишка ударна бригада прославља две деценије од формирања јединица. Препознају се ратни другови. Грле се. Питају за здравље. Око Милоша Тањге окупило се њих десетак. Евоцирају успомене. Они који га дуго нису видели опрезно прилазе и проверавају да ли је то њихов командант, а онда чврст загрљај и опет иста питања. Круг се шири. Милош, исти као некада, само с неколико килограма више. Са стране стоје два бивша борца. Обучени су у нова народна одела. На грудима млађег ордена за храброст. Хтео би да приђе Тањги али оклева. Његов друг га гура и наговара.

– Неће ме познати. Шта да му кажем?

– Кажи му једноставно: – Друже команданте, ја сам онај дезертер са сремског фронта. Приђи му, људина је то, биће му мило.

Илустровао: Слободан Стефановић

више шта да се тражи. Бегунце су све војске одувек кажњавале смрћу. Проста смрт, а непоста срамота. Шта ће рећи моји у селу?! Отац и деда – солунци ће да пресвисну. Шта нам уради она кукавица! Повуче нас двојицу, а он се на време врати.

– Ћути, не запевај! Него да смислимо нешто.

– Нема ту шта да се смишља. Жао ми је само што ми узеше ону бритву, прекинуо бих ја ово чекање да не троше метке.

– Ја ипак не верујем да ће нас стрељати. Партизани су народна војска. Узеће у обзир да смо, тако рећи јуче, постали борци. Схватиће. Видећеш кад бригада дође, све ће бити у реду. Имам неки осећај да нас неће стрељати. Одбиће нас на младост.

– Хм, осећај! Само ти враћај. Како ћемо погледати у очи друговима који четири године ратују!? Како да ти опрости Младен који је у борбу пошао са

Младићи поскакаше и неспретно заузеше став мирно. Старији осуђеник заустави нешто да каже, али му реч застаде у грлу. Направи гримасу, као кад се гута сув залагај, али се реч не откиде. Младић оборачи очи, гледа у врхове гумених опанака. Тишина се отегла као вечност. Командант на крају проговори. Глас му је секао као бритва:

– Дезертери, кажеш. Самота! А шта би било с нашом слободом, да смо ми тако бежали ове четири године? Па шта ћемо сад? Ваши другови тамо туку Швабе а вас двојица...?

Младић се огласи.

– Чекамо извршење смртне казне, коју смо заступили – рече одсечно, али му последње две речи зазвучаше некако шупље.

– Чекате извршење смртне казне! Види, молим те. Е, па кад је тако пушке у шаке па на фронт.

– Веруј да ми је лакше било кад смо нападали на Товарник – рече и крену да се пробија кроз обруч око Тањге.

Сусрет очи у очи. Командант га испитивачки гледа. Маше главом.

– Не вреди. Не могу да се сетим. Кажи који си?

– Ја сам један од оне двојице дезертера које сте спасли смртне казне код Пустара.

– Ха, види ти њега! – И опет чврст загрљај. Не пушта га, само га мало одмаче, зашкљочи очима па га продрмуса. – Успио си и орден за храброст да зарадиш. А где је онај твој друг? Чини ми се да је био мало старији од тебе?

Саборац сада, као и некада у појати, саже главу.

– Он је погинуо у борби код Отока. Покоси га митраљез из бункера. Ја ето, остадох жив.

Зора Меленица

МОДЕСТИ БЛЕЈЗ; СТААЗА И НКЯ ИЛЕО

ПИШЕ: ПИТЕР О' ДОНЕЛ (PETER O' DONNELL)

ЦРТА: РОМЕРО (ROMERO)

ВИСОКО
У АНДИМА, У
ДРЖАВИ МАЛУКЕ,
МОДЕСТИ НАМА-
ЗИ ДЕЦУ СВРГ-
НУТОГ ПРЕД-
СЕДНИКА КАЛ-
ВАСКА И ОД-
ЛУЧУЈЕ ДА ИМ
ПОМОГНЕ.
МЕБУТИМ,
ПРИКУБЕНА ЈЕ
ДА ИХ ОСТАВИ
И ОДЕ У САМ
ЛУСЕРО ДА ВИ
ИЗБАВИМА ВИ-
ЛИЈА ИЗ ТАМ-
НИЦЕ...

ШТА ЂЕМО
САД, ПРИНЦЕ-
ЗО?

ОСТАВИМА
САМ ДЕЦУ
СА ХЕКТО-
РОМ! ДОБАР
МОМАК, АЛ'
ПРИЛИЧНО
СПЕТ-
ЉАН...

СИГУРНА САМ ДА БИ И
ЖИВОТ ДАО ЗА ТУ ДЕЦУ,
А ЈА ТО НЕ ЖЕЛИМ...

ОНДА УКРАДИМО
НЕКА КОЛА ДА
ШТО ПРЕ СТИГ-
НЕМО ДО
ЊИХ!

ХЕКТОР КАЖЕ ДА ЈЕ
УВЕДЕН ПОЛИЦИЈСКИ
ЧАС... ПОЛИЦИЈА ПАТ-
РОЛИРА У ЏИПОВИ-
МА!

ЏИП
НАМ
И ТРЕ-
БА!

КАСНИЈЕ...

СТОЈ!

У РИКВЕРЦ! ЈЕСИ
ЛИ ВИДЕО?

ШТА?

ДЕВОЈКУ!
НАГУ ДЕ-
ВОЈКУ!

МОРАМО
ЈЕ УХАПСИ-
ТИ!

ЕНО ЈЕ!

ИСКЉУЧИ
МОТОР
И ФАРО-
ВЕ!

ПОЛАКО
ЂЕМО ЈОЗ
ПРИЛИ!
САД,
ЛУИСЕ!

ПАЗИ, ВИ-
ЛИ, ДОЛАЗЕ!

НЕ МОГУ
МЕ ВИДЕ-
ТИ! НЕ
БОЈ СЕ!

КАД СУ СЕ ВОЗНИЦИ ПРИБ-
ЛИЖИЛИ, ВИЛИ ЈЕ ИЗАШАО
ИЗ ЗАКЉОНА...

Ромеро

ОХО!
ОВО СИ
ДОБРО ИЗ-
ВЕО, ГОШ'
ГАРВИНЕ!

ПУЦ-
ЊАВА
ДОЛА-
ЗИ
ОД ДА-
ЉИНЕ
ОД СТО
МЕТА-
РА!

ТО
МОРА
ДА
ЈЕ ТВОЈ
ПРИЈА-
ТЕЉ
ХЕКТОР!

ИДЕ-
МО!

ОБЈАСНИ
ЛАНСЕЛОТУ
ДА САМ ДО
БАР МОМАК,
ИАКО САМ У
УНИФОРМИ!

ПРЕД
ПЕЃИНОМ...

НЕ ПУЦАЈ! ДЕЦА СУ
НАМ ПОТРЕБНА ЖИВА!
ПОШАЉИ ДВОЈИЦУ ДО
СТЕНЕ!

НАМАМИЋЕ-
МО МАДИГА
ДА ИСТРОШИ
МУНИЦИЈУ!

ДОБРО!

ПРИНЦЕ-
ЗО, ЧИНИ
МИ СЕ ДА
СЕ НЕ СВИ-
ЋАМ ЛАН-
СЕЛОТУ!

ОН ЈЕ
ПАЦИФИСТ,
УБЕ-
РИО СИ СЕ
И САМ!

НЕ СМЕ-
МО МУ
ДОЗВОЛИТИ
ДА БУДЕ
ВАН ДОГА-
ЂАЈА!

3996

ВОЈНИК
ЈЕ ИС-
ТРАДИО
ИЗ ЗА-
КЛОНА.
ОДЈЕКНУО
ЈЕ ПУ-
ЦАЊ...

ЊИХ ТРОЈИЦА ИЗАЗИ-
ВАЈУ ХЕКТОРА ДА ИС-
ТРОШИ МУНИЦИЈУ!

ВИЛИ, УЉУМИ СЕ
У ИГРУ, А ЈА И ЛАНСЕ-
ЛОТ БЕМО ПОТРАЖИТИ
ДРУГУ ДВОЈИЦУ!

ЧЕТИРИ
ПУЦЊА, НИ-
ЈЕДАН ПОГО-
ДАК! НЕШТО
НИЈЕ У РЕ-
ДУ С ПИШ-
ТОКЕМ!

У МО-
ДЕСТИ-
НИМ
РУКА-
МА БИО
ЈЕ
ДОВАР!

У ПЕ-
ЃИНИ...

3997

БИО ЈЕ
МОЈ РЕД, А
ОВА БУДАМА
ТРИ ОВАМО
УМЕСТО У
ЗАКЛОН!

КОГ ЂА-
ВОЛА...

БУЕНАС
ДИАС/
СЕЊОР...

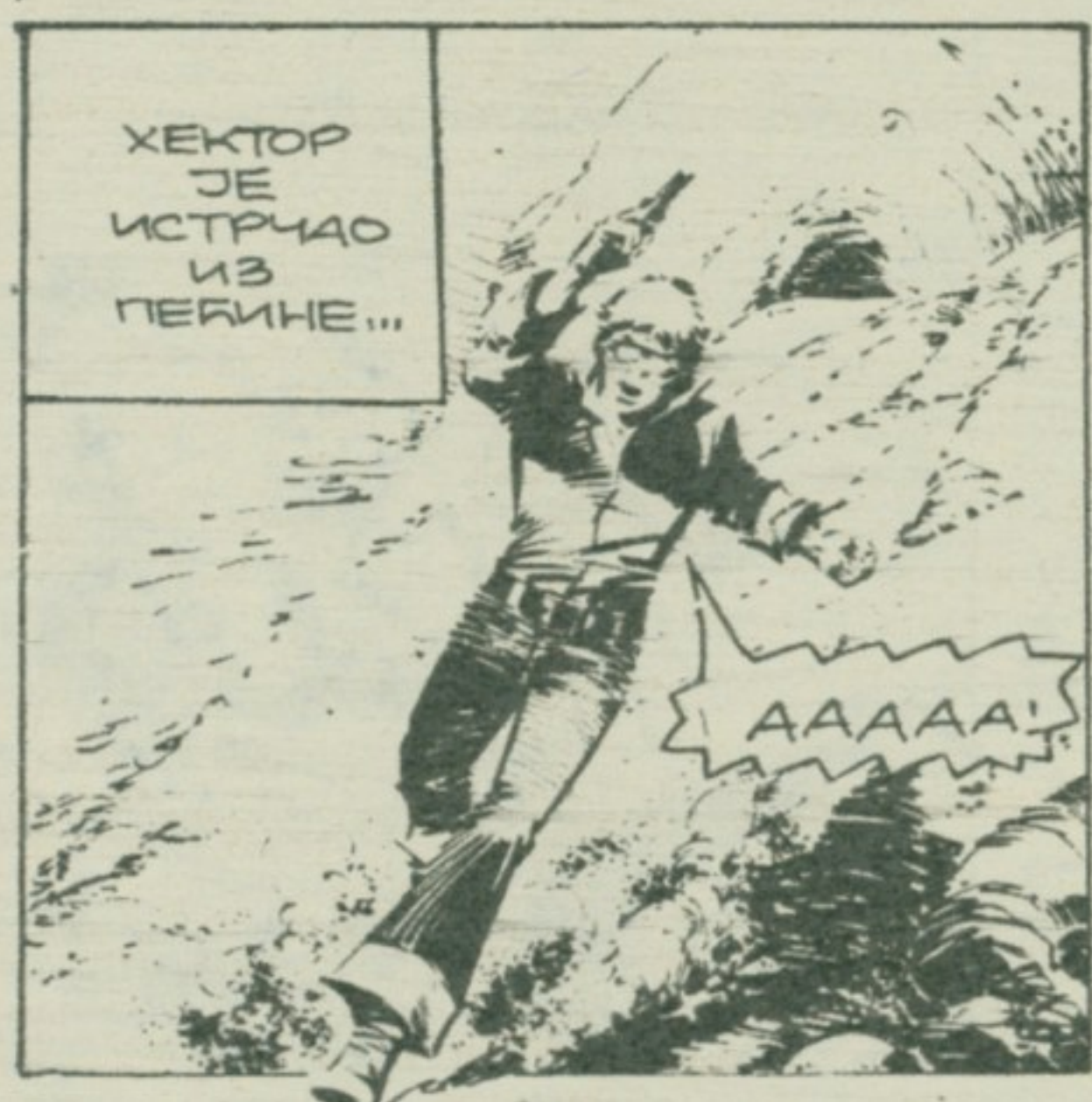

... И БУЕНАС
НОЧЕС!

ВАЉДА
БУ С
С ОНОМ
ДВОЈИ-
ЦОМ
ЛАКО...

КАПЕ-
ТАНЕ,
ЈАВИТЕ
РАДИО-
ВЕЗОМ
ДА СТЕ
НАС
УХВАТИ-
ЛИ И
ДА БЕТЕ
НАС ДО-
ВЕСТИ!

ТО ЋЕ
НАМ ДАТИ
НЕКОЛИКО
САТИ ПРЕД-
НОСТИ!

АКО БУДЕ ПОТРЕБНО, МОЈ
КОЛЕГА ЋЕ СА ЗАДОВОЈСТ-
ВОМ ПРИМЕНИТИ СВОЈЕ МЕ-
ТОДЕ УБЕЂИВАЊА!

ПРИПАЛИЈУ ВАТ-
РУ, ДА УСИЈАМ
СЕЧИВО!

НЕ
ГУБИМО
ВРЕМЕ!
ПОЧ-
НИ!

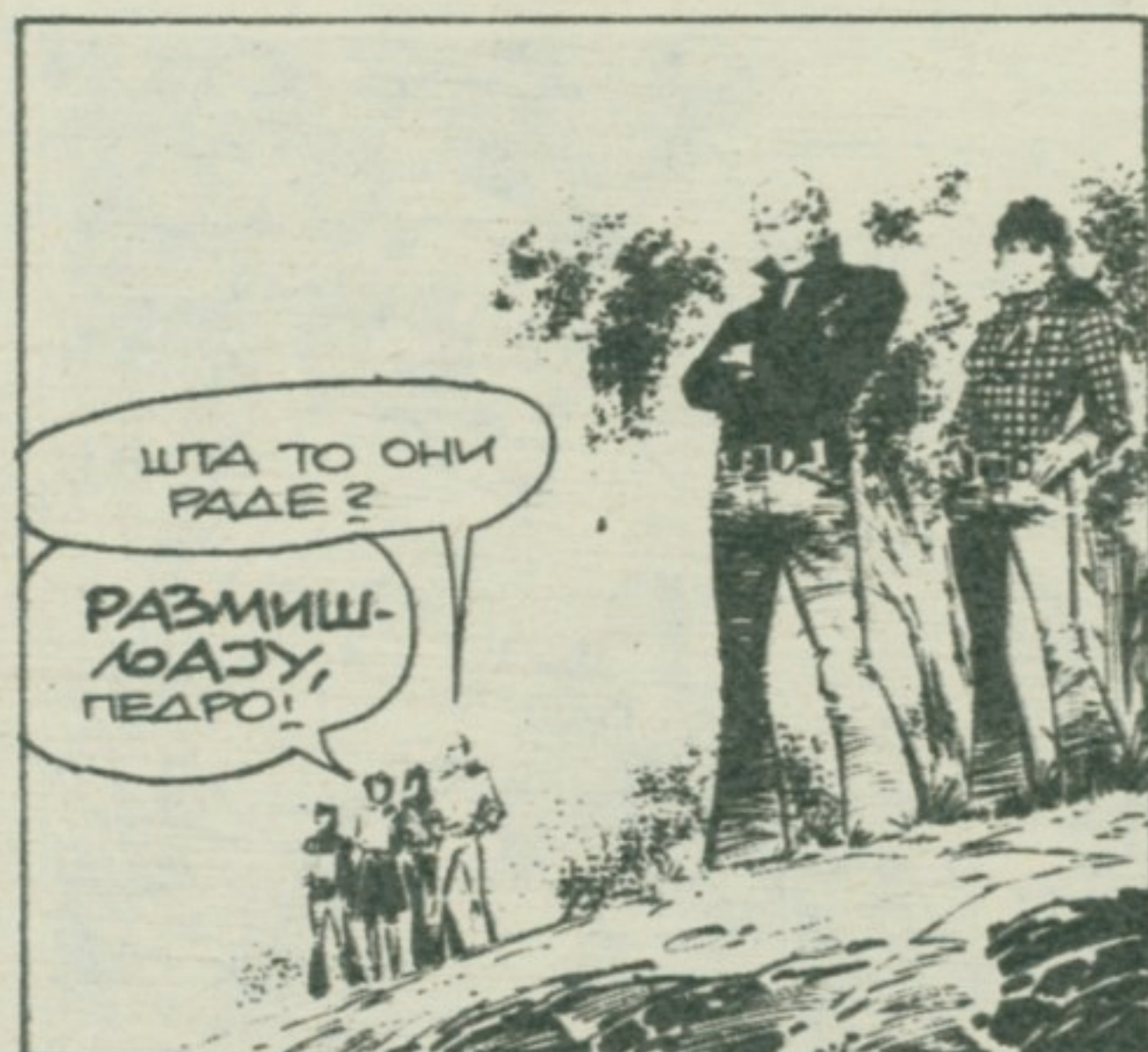
ДОБРО,
ХОЧЕШ ЛИ
УПУТИТИ
РАДИО-ПО-
РУКУ
МИ...

СВИ-
ДО!

НЕ ВРЕДИ,
ПРИНЦЕЗО!

ХМ! ОНДА СМО
ОПЕТ НА ПОЧЕТ-
КУ!

ШТА ТО ОНИ
РАДЕ?

РАЗМИШ-
ЉАЈУ,
ПЕДРО!

АКО НЕ ПРЕ-
ЋЕМО ПРОБАЛИЈУ
КРОЗ САТ-ДВА, СТИГИ
ЋЕ ВОЈНИЦИ!

НЕ БРИНИ!
И ХЕКТОР
РАЗМИШЉА!

КАД БИ
НЕКО ОД
НАС МО-
ГАО ДА СЕ
ПРЕБАЦИ
КОНОП-
ЦЕМ...

ММИ... МОГ-
ЛИ БИСМО
ИЗВУЋИ
ГЛАВНИ
КАБЛ И
ПРИЧВРС-
ТИТИ
ГА!

ИМА
ЛИ
ШАНСЕ
ДА СЕ
СИЋЕ ДОЛЕ,
ПА ПРЕКО
РЕКЕ!

НЕМА!
БИЛА
САМ ДО-
ЛЕ, ВИ-
ЛИ!

БАР САД ИМАМО
ШЕСТ АУТОМАТА... НЕ-
КА ХЕКТОР КРЕНЕ СА
ДЕЦОМ НА СЕВЕР...

НЕШТО СМО
ЗАБОРАВИЛИ,
ВИЛИ, ДА
НЕ МОГУ ДА
СЕ СЕТИМ
ШТА...

КАД БИСМО ПАДО-
БРАНИМА НЕКАКО
МОГЛИ ГОРЕ, К'О ШТО
СУ ВОЈНИЦИ ДОШЛИ
ДОЛЕ!

НЕМОГУЋЕ
ЈЕ ПРЕКИ!

НЕ ГОВОРИ
ГЛУПОСТИ!

ПО-
ЛАКО...
ХЕ КТОР
САМО
ГЛАСНО
РАЗ-
МИШ-
ЉА!

И У ПРАВУ
ЈЕ! МОГУ ДА
ПРЕБАЦИМ
КОНОПАЦ СА-
МО АКО СЕ
ДИГНЕМ ПА-
ДОБРАНОМ!

У САН ЛУСЕРУ...

НАРОД ЈЕ
УЗНЕМИРЕН, ПУ-
КОВНИЧЕ! ТРАЖИ
ПОВРАТАК
ПРЕДСЕДНИКА
КАЛВАСКА!

КАД
ЗА-
РОБИМ
ЊЕГО-
ВУ
ДЕЛУ,
ОН
ЋЕ СЕ
ПОВУ-
БИ У
МОЈУ
КО-
РИСТ!

ШТА СУ
ЈАВИЛИ
ВОЈНИ-
ЦИ?

НИШТА! НЕ ОДГО-
ВАРАЈУ НА НАШЕ
ПОЗИВЕ!

БОЈИМ СЕ ДА СУ
ТАРВИН И ОНА ЊЕГО-
ВА ДАМА НАПАЛИ
НАШЕ ЛУДЕ!

ДА НА-
ПАДНУ
ШЕСТОРИ-
ЦУ ДО
ЗУБА НАОРУ-
ЖАНИХ ВОЈ-
НИКА?

УСТА-
ЛОМ,
ШТА
ГОД
ДА ЈЕ,
ПОВЕ-
БИ НЕ
МОГУ!
МОСТ
ЈЕ
СРУ-
ШЕН!

ДАЈ
ГОМЕЗУ
ЈОШ ПОЛА
САТА, А ОН-
ДА ПОШАЉИ
ЧЕТУ ПАДО-
БРАНАЦА!

МОДЕСТИ
И ВИЛИ
СУ ДОШ-
ЛИ
ДО
ЏИПА...

ШТА
РАДЕ?

КАЧЕ
ПАДОБРАН
НА КО-
НОПАЦ!

КАД ЏИП
КРЕНЕ, ОН
ЋЕ СЕ НА-
ДУВАТИ И
ДИГИ СЕЊО-
РИТУ У ВАЗ-
ДУХ!

КАД БУДЕ
ВИСОКО, ПРЕ-
БАЦИЋЕ СЕ ПРЕКО
ПРОВАДИЈЕ!

ВИЛИ ЈЕ ЗАУСТАВИО ЦИП...

НИШТА ВИШЕ НЕ МОЖЕМО ДА УЧИНИМО!

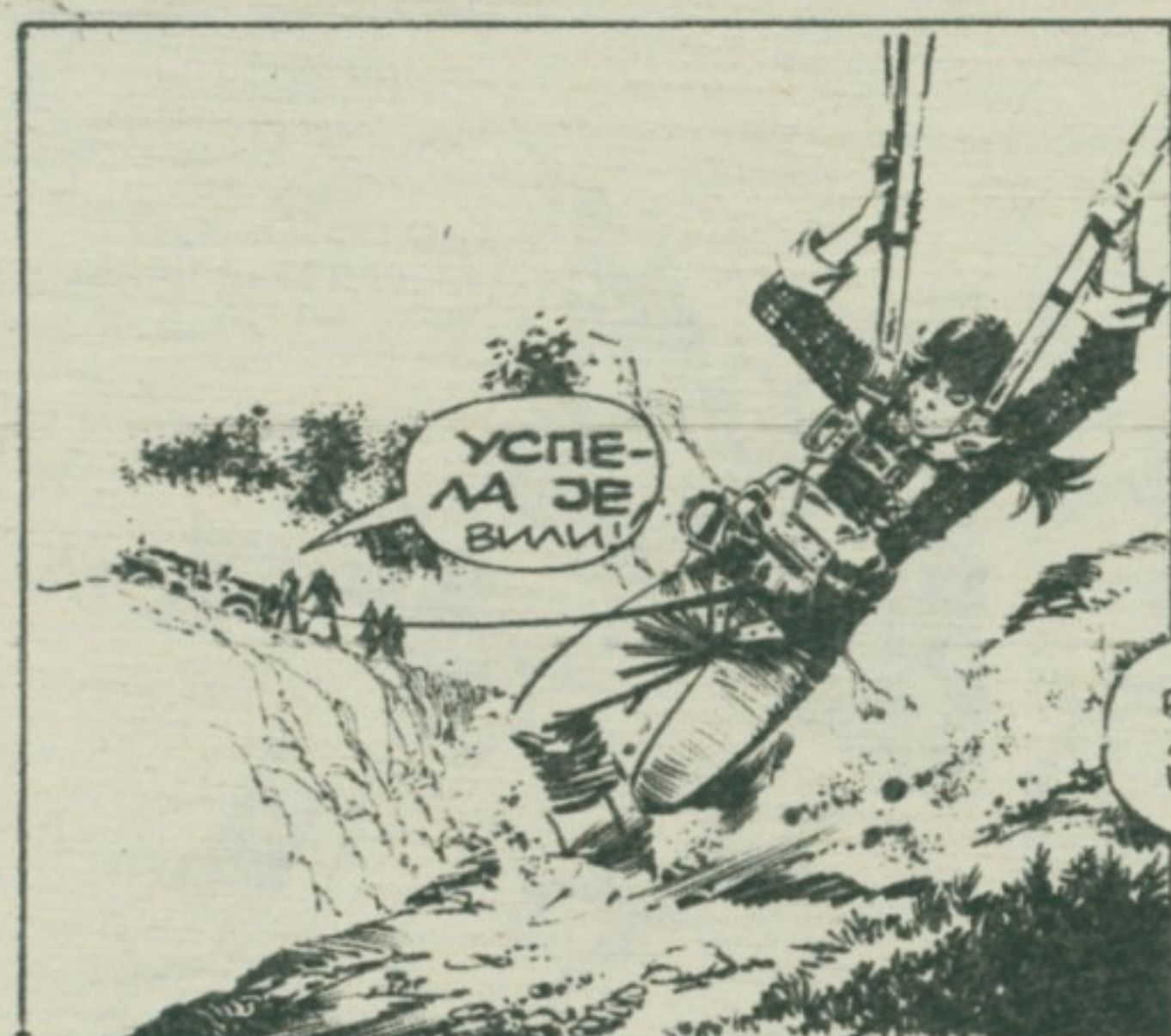
АЛИ АКО ПОЂЕ ДУЖ ПРОВАЛИЈЕ, ПАДБРАН ЋЕ СПАСИТИ...

ОХ, БОЖЕ!

ТРЕБАЛО ЈЕ ЈЕДАН ОД НАС ДВОЈИЦЕ ТО ДА УРАДИ ВИЛИ!

ПРИНЦЕЗА ЈЕ УВЕК ТА КОЈА ОДЛУЧУЈЕ!

УСПЕЛА ЈЕ ВИЛИ!

САДА ИДЕМО ДО МЕСТА ГДЕ ЈЕ БИО МОСТ!

ОЛЕ, БРАВИСИМО СЕ ЊОРИТА!

ЗАШТО СЕ САД СПУШТА НИЗ ВИСЕБИ МОСТ?

РАЗМИСЛИ, ХЕКТОРЕ!

МОСТ ЈЕ ПРЕТЕЖАК ДА БИСМО ГА ИЗВУКЛИ...

ЗАТО ЋЕ ОНА ОСЛОБОДИТИ ГЛАВНЕ КАБЛОВЕ! ОНДА ЋЕ МО ГА ИЗВУКИ И УЧВРСТИТИ!

НАЈЗАД, ВИСЕБИ МОСТ ЈЕ ОСЛОБОЂЕН СУВИШНОГ ТЕРЕТА...

ТРЕБА ПОЖУРИТИ ПРЕ НЕГО ШТО СТИГНЕ ЗАМОРИНО ПОЖАЧАЊЕ...

БИДЕ ТО ТЕЖАК ПОСАО! СВИ МОРАТЕ ДА МИ ПОМОГНЕТЕ!

ГДЕ ЈЕ ЛУСИЈА?

ЕВО МЕ! ИШЛА ОДМ ПО ЛАНСЕЛОТА! И ОН ЋЕ ПОМОЋИ!

ЗНАШ ШТА, ИМАШ СВЕ ВРАТНЕ МОДЕСТИ БЛЕЈЗ! ОД МЕНЕ ТИ ЈЕ ТО НАЈВЕЋИ КОМПЛИМЕНТ!

АТЛАС ЧОВЕЧАНСТВА

Атлас човечанства је свеобухватна историја настанка и континуираног развоја народа света, човека, његовог културног наслеђа и обликовања друштва у одговарајућим просторним и временским оквирима, кроз миграциона кретања и обликовања разноликих људских заједница. Језик, у овом широком прегледу и пресеку, има посебно место као облик споразумевања и, знатно више, као окосница повезивања људског стваралаштва у одговарајуће облике. Развој људских заједница прати се од прапочетка до најсавременијих облика и то са мноштвом података о настанку и развоју породице, о обичајима свих раса и већине народа. Пред читаоцима је слика човечанства са многим обележјима његове сложене етничке раздробљености и загонетним феноменом уклапања у услове савременог живљења свих заједница па и оних које су још увек на почетном ступњу развоја.

Поред осталог, књига даје преглед регионалних етничких заједница и народа света, Европе, Азије, Африке, Северне и Јужне Америке и Аустралије подразумевајући настанак, развој и живот сваког од њих посебно.

Књига је богато илустрована колор фотографијама, географским картама и табелама.

Формат 25 × 35. Страна 200. Тврди повез. Латиница.

Цена 22.000.-
С попустом 17.600.-

ДОМ И ШКОЛА // ЗМАЈ

(у новој опреми и тврдом повезу)

намењена првенствено средњошколској омладини као лектира уз наставу књижевности, доноси дела најистакнутијих писаца југословенске и стране књижевности.

2. Жак Превер:
ПЕСМЕ 1.800.-
3. Лорка:
ПЕСМЕ 1.800.-
4. Н. В. Гогољ:
РЕВИЗОР 1.500.-
5. Н. В. Гогољ:
ШИНЕЛ И ДРУГЕ ПРИПОВЕТКЕ 1.800.-

6. Светозар Ранковић:
ГОРСКИ ЦАР 1.800.-
7. Исидора Секулић:
ПУТОПИСИ, ПРИПОВЕТКЕ, ЕСЕЈИ 2.100.-
8. Јован Скерлић:
КЊИЖЕВНЕ КРИТИКЕ 1.800.-
9. Отон Јуланчић:
ЦИЦИБАН И ДРУГЕ ПЕСМЕ 1.500.-
10. * * *
ШАЉИВЕ НАРОДНЕ ПРИЧЕ 1.800.-
11. Љуба Ненадовић:
ПИСМА ИЗ ИТАЛИЈЕ 1.800.-
12. Јован Стерија Поповић:
КОМЕДИЈЕ 1.800.-

13. Ђура Јакшић:
ПЕСМЕ 1.800.-
14. Ђура Јакшић:
ПРИПОВЕТКЕ 1.800.-
15. А. Г. Матош:
ИЗБАРАНА ДЕЛА 2.100.-
Књиге су штампане ћирилицом.

16. Тоне Селишкар:
ДРУЖИНА СИЊИ ГАЛЕБ 400
17. Чедо Вуковић: ТИМ ЛАВЉЕ СРЦЕ 450
18. Александар Дима: КАПЕТАН ПАМФИЛ .. 400
19. Александар Дима:
ВИТЕЗ ОД АРМАНТАЛА 700
20. Р. Л. Стивенсон: ОСТРВО С БЛАГОМ ... 500
21. Џ. Ф. Купер: КОЖНА ЧАРАПА 600
22. Шарл де Костер: ТИЛ УЛЕНСПИГЕЛ 700
23. Емилио Салгари: ЦРНИ ГУСАР 700
24. Емилио Салгари:
КРАЉИЦА КАРИБА 1.200
25. Жил Верн:
ПУСТОЛОВИНЕ КАПЕТАНА ХАТЕРЕ 800
26. Жил Верн:
ПУТ У СРЕДИШТЕ ЗЕМЉЕ 900
27. Жил Верн:
МИХАИЛ СТРОГОВ 1.200
28. Жил Верн: ДВЕ ГОДИНЕ РАСПУСТА 2.000
29. Марк Твен:
ДОЖИВЉАЈИ ХАКЛБЕРИ ФИНА 1.200
30. Данијел Дефо: РОБИНСОН КРУСО 1.200
31. Капетан Фредерик Меријет:
ПОМОРСКИ КАДЕТ ЏЕК ИЗИ 1.400
32. Тоне Селишкар:
ВЕЛИКА ГАЛА ПРЕДСТАВА 1.500
33. Бранко Ћопић: ОРЛОВИ РАНО ЛЕТЕ 1.800
34. Џ. Р. Р. Толкин: ФАРМЕР ГИЛ ОД БУТА . 1.400
35. Хенрик Сјенкијевич:
КРОЗ ПУСТИЊУ И ПРАШУМУ 2.000

Књиге су штампане латиницом у тврдом повезу.

РАД - ИЗДАВАЧКА РАДНА ОРГАНИЗАЦИЈА
11000 Београд, Моше Пијаде 12, Тел.: 422-517 и 404-765

НАРУЧБЕНИЦА - ПЗ/80

Овим неопозиво, наручујем (упишите бројеве књига које наручујете)

ЗА ГОТОВО - вредност наручених књига уплатићу ПОУЗЕЋЕМ по пријему од поште. С ПОПУСТОМ од 20%. (Поруџбине испод 2.000 динара не испоручујемо)
НА ОТПЛАТУ - вредност наручених књига уз годишњу камату од 34%, отплатићу у редовних месечних рата, по пријему књига рачуна и уплатница, с тим што ћу прву рату уплатити поштару код пријема. Књиге се могу отплатити највише у 10 рата, а најмање рата је 1.000 дин. Купци на отплату оверевају наруџбеницу у организацији где раде, а пензионери прилажу претпоследњи чек од пензије. У случају спора надлежан је Пети општински суд у Београду.

(Презиме и име)

(Име оца)

(Датум и место рођења)

(Занимање)

(Број л. к. и место издав.)

(Број поште, место и адреса стана)

(Радна организација и место где је купац запослен)

(Датум)

М.П.

(Овера о запосл. и
потпис овл. лица)

(Потпис купца)

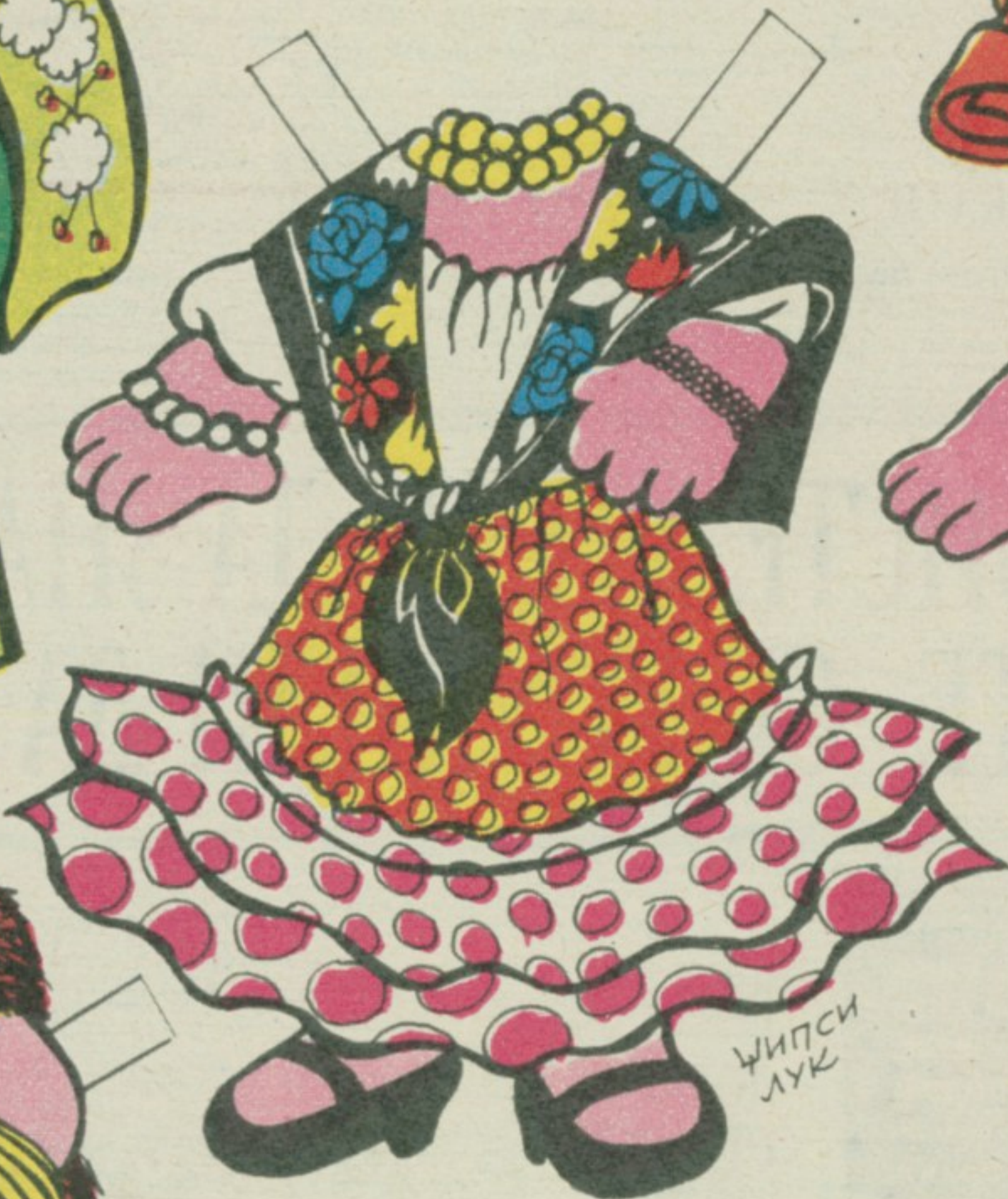
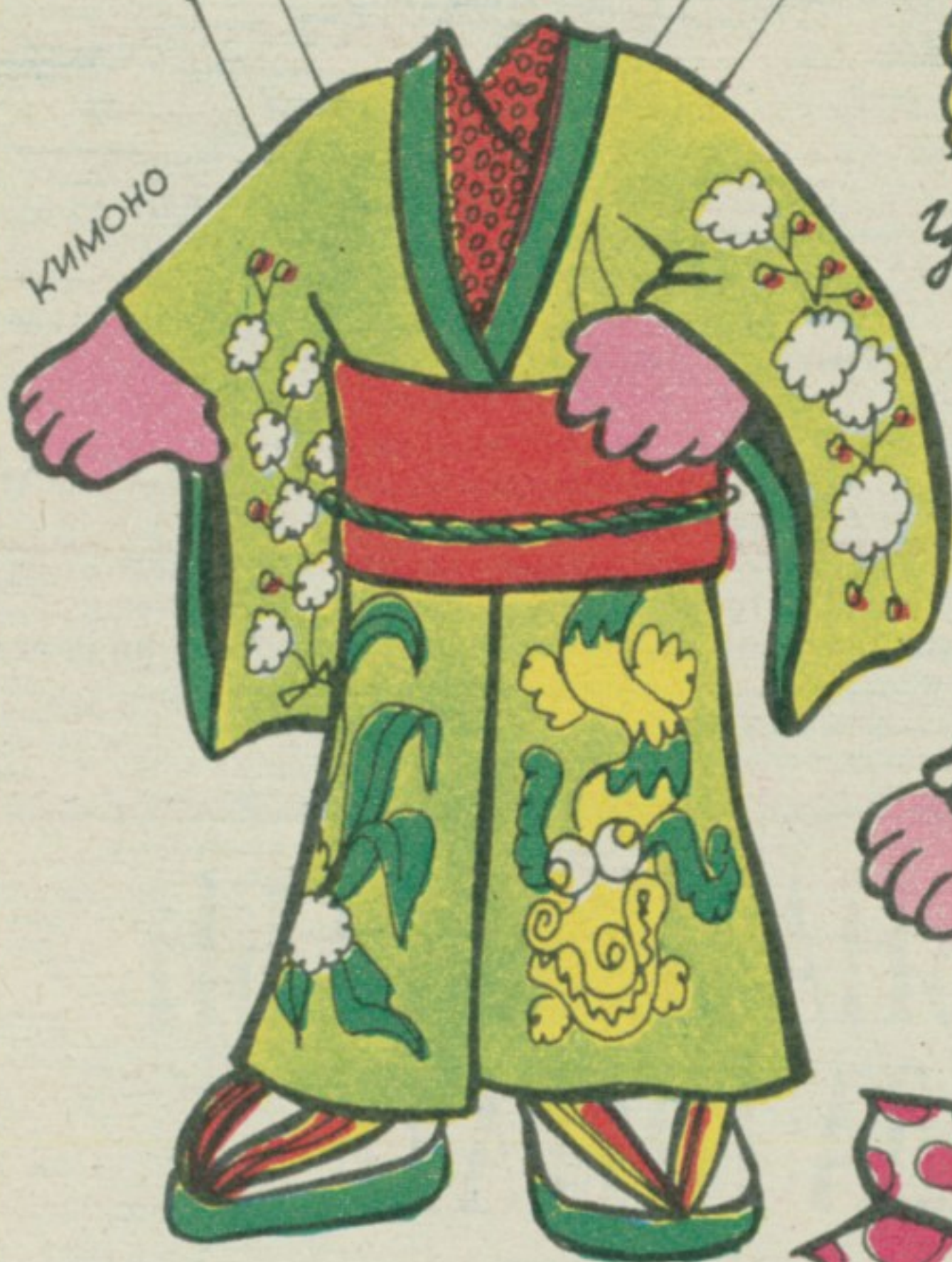
попуст
20%

рад

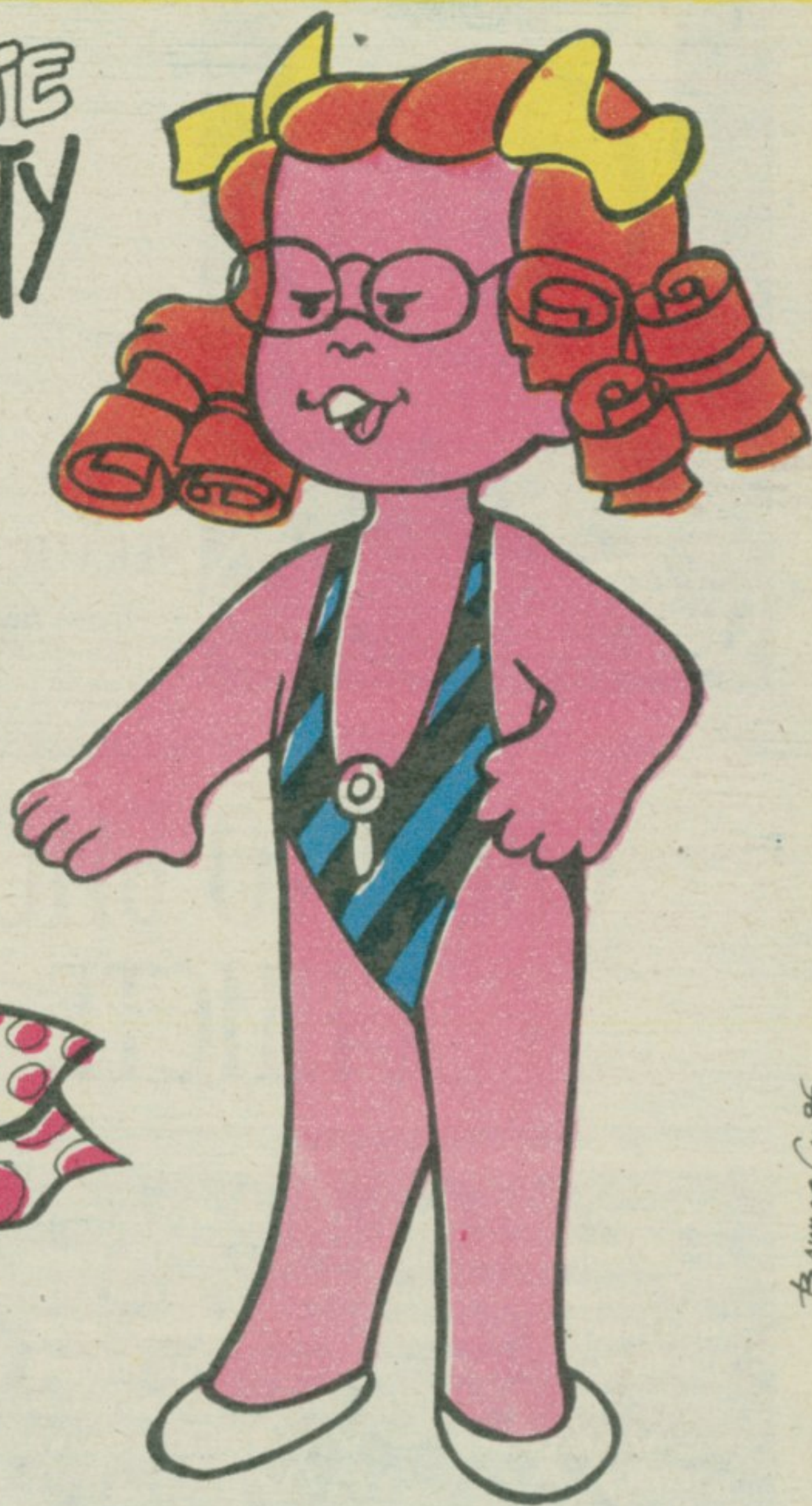
ОБУЦИТЕ МАРГАРЕТУ

КИМОНО

УПСИ
ЛУК

СУПЕР
СВЕЧАНА
ХАРИНА

ОТМЕЧ ШЕШИР

ПРОСЕЦИ ПО
ЦРТИЦАМА

БУКЕТ ЗА КОСУ

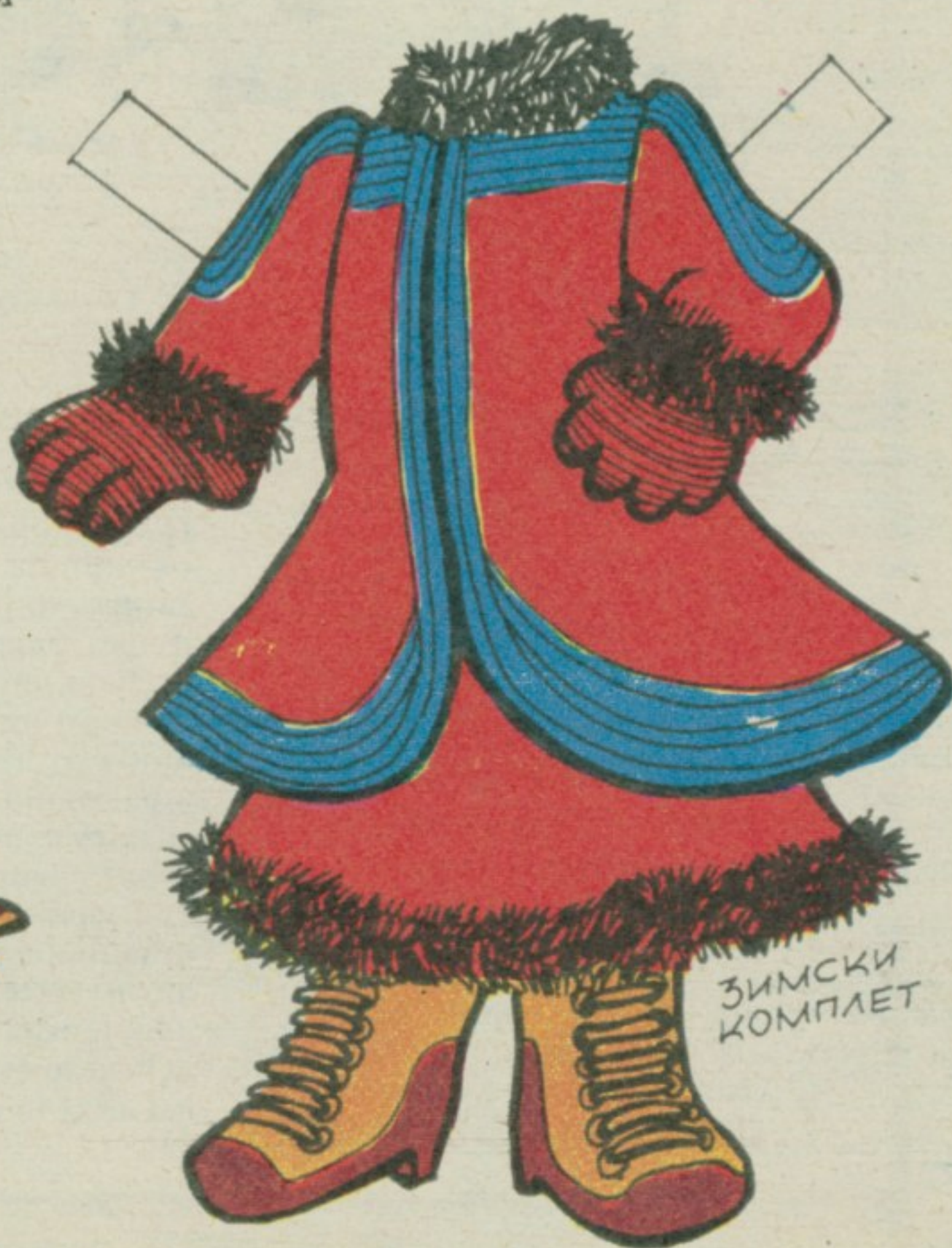
КОМПЛЕТ ОД
ФРОТИРА

ОТМЕНА
ХАРИНА

ЗИМСКИ
КОМПЛЕТ

НЕ ВРЕДИ ЧЕКАТИ

Драга Весна,
Пре годину-две
приметила сам да ми се

изнад горње усне, по
рукама, ногама, па и по
телу, појављују
маљице, које су временом
постајале све изразитије
(сада ми је 14 година).
Једном сам скупила
храброст и отишла у
Делиградску улицу, где сам
чула да се налази клиника
за ендокринологију, али
нигде нисам могла да нађем
одређени улаз. Сада више
не знам шта да радим. Не
смем више да гледам у очи
оног с ким причам,
повлачим се
у себе... Само ми, молим те,
немој рећи да ће све то
проћи са пубертетом и да

не придајем томе велику
пажњу. Боље ми рећи
постоји ли нека установа за
то.

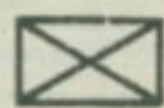
Твоја очајна Маријана

Драга Маријана, видим да си упозната са
могућим разлозима због којих је твоја
невоља настала. Не вреди чекати – и сама си
свесна психолошких последица које код тебе
изазива. Твоја одлука сасвим је у реду, али
изгледа да те сусрет са стручњаком из те
области толико плаши да ниси у стању да
одеш до лекара. Ендокринолога нема само у
Делиградској улици, они чак посећују и
козметичке салоне у којима дају савете.
Пошто ми ниси „забранила“ да те „тешим“,
рећи ћу ти да прегледи те врсте нису ни ретки
ни болни, а углавном дају врло повољне
резултате.

СВЕ ШТО БИСТЕ ХТЕЛИ ДА ЗНАТЕ О СЕБИ А НИСТЕ СЕ УСУДИЛИ ДА ПИТАТЕ

Свако од нас носи у себи нешто што му
не да мира, неку дилему коју не зна како
да реши, неку невољу због које каткад па-
ти. Понегде о томе и нешто може да се
прочита, нешто се може поверити добром
другу, пријатељу или блиском рођаку. Са-
мо, остаје сумња: да ли смо добили прави
одговор.

Хтели бисмо да вам помогнемо да о
овоме говорите отворено, без осећања
стида и кривице. Пишите нам. На ваша
писма одговориће психолог Весна Васић.

ДОБРИ, СТАРИ ТОНЧИ

Здраво Весна!
Пошто нисам имао
храбрости да се обратим
психологу у мом граду,

обраћам се теби. Забављао
сам се с једном девојком
три године, били смо и
верени. На крају она ме је
оставила, иако смо све више
причали о браку, а ја се
нисам осећао сто посто
зрелим за то. Први пут сам
у животу осетио такву
љубав и био спреман све да
учиним за њу, а 23 ми је
године. Потпуно ме је
подредила својој вољи, тако
да се сад осећам сам,

изгубљен, повукао сам се у
себе, а друштво ме напушта
јер се сви питају зар је
могуће да од онаког дечка
постане оваква особа (немам
осећаја ни према коме и
према свима сам зао).
Поверио сам се другу, али
сам наишао на грубе шале.
Слично је било и са мојом
мајком, која никада није
била задовољна том
девојком.

ТОНЧИ

МРЗИМ ШТО САМ ШКРТА

Здраво Весна!
Одлучила сам да те
питах шта мислиш о мојим
невољама. Има их три.
Прва је у томе што сам јако
љубоморна. На пример,
љубоморна сам ако је моја
пријатељица у друштву са
другима, чак сам
љубоморна и на то ако моја
рођака има дужу косу од
мене. Друга је невоља у
томе што сам шкрта.
Зачудићеш се, али шта могу
кад сам таква. Трећи, сузе
ми крену за сваку ситницу,
па ме свакако називају због
тога. Молим те, Весна,
помози ми да се решим

свега тога. Иначе ја ћу сада
у шести разред. У нади да
ћеш ми помоћи, поздравља
те твоја стална читатељка.
Ђао!

Јелена К.

Драга Јелена,
ја бих пошла од твог трећег проблема, јер ми
се чини да је он добрим делом „заслужан“ и
за претходна два. Осетљивост, повредљивост
и претерана строгост према себи чине да се
осећаш као једна посве лоша особа. Не
сумњам ни да си љубоморна, ни да си шкрта;
покушај да идеш од једне до друге ситуације
и размишљај о томе зашто је то тако. При
том, сузе не мораш да схваташ само као
израз слабости, него и осећајности. Из твојих
примера о љубомори видим да си
незадовољна својим изгледом, а ни у
друштву се не осећаш сасвим сигурном. Ту,
дакле, има шта да се мења, али савршена
нећеш постати. Помало мучиш друге, али
изгледа највише себе.

Сасвим је разумљиво да, када смо за неког
дуго и присно везани, а изгубимо га, осећамо
и усамљеност и обесхрабреност. А од таквих
осећања често покушавамо да побегнемо у
равнодушност или агресивност. Такве
промене остављају ожиљке, и онда кад криза
прође, али ретко кад воде коренитој измени
личности. Када из кризе изађеш, мислим да
ћеш у доброј мери бити опет онај познати
Тончи, кога су волели и који је сам себе
voleо.

А из кризе ћеш изаћи, како из твог писма
видим, најпре тако што ћеш добро
размислити зашто ваша веза није успела.
Чини ми се да сте предуго причали о браку...
Вероватно је осећала да је твоја мајка није
прихватила, можда и другови, а сигурно је
болела и твоја неспремност за брак – о којој
сам говориш и коју је, по свој прилици,
осећала. С друге стране, и поред своје
љубави, ти ниси успевао да занемариш
(сасвим) мишљење околине, а осећао си и да
те она на неки начин подређује. Мислим,
нешто те је њој јако привукло, чега није било
у твојим ранијим везама, али те је исто то у
извесном смислу и плашило. Кад будеш
схватио суштину своје љубави према њој,
може се догодити да помислиш и да је боље
што се све тако догодило.

Весна Васић

БЛУДНИ СИН,

роман америчког писца Чарлса Буковског, изишао је из штампе 1985. у познатој БИГЗ-овој библиотеци „Меридијани“ у тиражу од 10.000 примерака и распродат је код издавача за мање од годину дана. Ових дана роман је објављен у БИГЗ-овој целој књизи у тиражу од 20.000 примерака.

Страна 312,
формат 10,5 x 17,8 cm,
картониран повез,
латиница
Цена 1.300 динара

Чарлс Буковски БЛУДНИ СИН

КОМПЛЕТ ОД 50 ЈЕФТИНИХ КЊИГА по ценама од 70 до 1.300 динара

Књиге се могу поручити и појединачно, по сопственом избору:

1. Маргарет Јурсенар: ОСМЕХ КРАЉЕВИЋА МАРКА, приповетке 70
2. Младен Марков: КРЧМА НА ПЛОВНОМ ПУТУ, приповетке 70
3. Иво Андрић: О ВУКУ КАРАЦИЋУ, огледи 80
4. Зоран Милић: ИСТЕРИВАЊЕ ЗЛА, песме 90
5. Булат Окудава: ГУТЉАЈ СЛОБОДЕ, роман 100
6. Божин Павловски: ХОТЕЛ ДУВА, роман 100
7. Антонис Самаракис: ГРЕШКА, роман 150
8. Максимилијан Коцијанчић: СПРЕЧИТЕ ИНФАРКТ 150
9. Ђузепе Унгарети: ОСЕЋАЊЕ ВРЕМЕНА, песме 160
10. Адам Пуслојић: ДАРОДАВАЦ, песме 170
11. Сликовница о Теслином детињству 200
12. Луис Харс, ПУКОВНИК ИГРА ШКОЛИЦЕ, есеји 200
13. Морис Хало: ИСТОРИЈА НАДРЕАЛИЗМА 200
14. Х. М. Енцесбергер: ПРОПАСТ ТИТАНИКА, песме 200
15. Милован Данојлић: КАКО ЈЕ ДОБРИСЛАВ ПРОТРЧАО КРОЗ ЈУГОСЛАВИЈУ, повест 200
16. Миодраг Павловић: НИШТИТЕЉИ И СВАДБАРИ, есеји 200
17. Олга Остојић-Белча: ДРВО НА ИВИЦИ ПУСТИЊЕ, роман 250
18. Душан Копчалић: ЛАЗАРЕВА ГРОЗНИЦА, роман 250
19. Изет Сарајлић: НОВИ СТАРИ СТИХОВИ 280
20. Херман Хесе: СИДАРТА, роман 300
21. Иван Ивановић: ЦРВЕНИ КРАЉ, роман 300
22. Милош Црњански: ДНЕВНИК О ЧАРНОЈЕВИЋУ, роман 300
23. Предраг Матвејевић: ЈУГОСЛАВСТВО ДАНАС 300
24. Душан Радовић: БЕОГРАДЕ, ДОБРО ЈУТРО III 300
25. Рабиндранат Тагора: ГРАДИНАР, песме 300
26. Жак Превер: НЕКЕ СТВАРИ И ОСТАЛО, песме 300
27. Миролуб Тодоровић: CHINESE EROTISM 300
28. СЛОВО О ПОЛКУ ИГРОВУ, еп 300
29. Г. Г. Маркес: СТО ГОДИНА САМОЋЕ, роман 400
30. Хенри Милер: РАКОВА ОБРАТНИЦА, роман 400
31. Јанко Веселиновић: ХАЈДУК СТАНКО, роман 400
32. Еуђенио Монтале: СИПИНЕ КОСТИ, песме 600
33. Светлана Велмар-Јанковић: ДОРЋОЛ, приповетке 600
34. Бранислав Прелевић: ШЕСТО ЧУЛО, песме 700
35. Владимир Буџац: ДНЕВНИК О ЦРЊАНСКОМ 700
36. Слободан Селенић: ПРИЈАТЕЉИ СА КОСАНЧИЋЕВОГ ВЕНЦА 7, роман 700
37. Хенри Милер: МИРНИ ДАНИ НА КЛИШИЈУ, роман 700
38. Радомир Смиљанић: НЕКО ЈЕ ОКЛЕВЕТАО ХЕГЕЛА, роман 700
39. Милован Витезовић: СРЦЕ МЕ ЈЕ ОТКУЦАЛО, афоризми 700
40. Иван Ивањи: СМРТ НА ЗМАЈЕВОЈ СТЕНИ, роман 750
41. Миладин Мичета: ГЛУХО, приповетке 800
42. Макс Фриш: ДНЕВНИК 1966-1969 800
43. Биљана Јовановић: ДУША, ЈЕДИНИЦА МОЈА, роман 900
44. Драгослав Михаиловић: ЧИЗМАШИ, роман 900
45. Херман Хесе: ХАРЦИС И ЗЛАТОУСТИ, роман 900
46. Љубомир Симовић: ДРАМЕ (Хасанагиница, Чудо у Шаргану) 1000
47. Драго Кекановић: ИВАЊСКА НОЋ, роман 1.100
48. Карлос Кастанеда: ОРЛОВ ДАР 1.100
49. Милан Оклопцић: СА. BLUES, роман 1.100
50. МРСНЕ ПРИЧЕ, избор народне еротске прозе 1.300

Цена комплекта
23.070 динара (10 рата
по 2.658 динара, камата
урачуната)
поузећем 18.456
динара

ВАЖНО УПОЗОРЕЊЕ!

Обратите пажњу да вредност поручених књига достигне износ од 2.000 дин јер ћете иначе платити 500 дин за трошкове поштарине и експедиције. Уколико је вредност поруџбине 4.000 динара или више припада Вам

ПОПУСТ ОД 20%

10 БИГЗ-ових романа:

1. Салман Рушди: ДЕЦА ПОНОЋИ 7.900
2. Карлос Кастанеда: УНУТРАШЊИ ОГАЊ 6.900
3. Ђуро Дамјановић: ЗЕМУНСКА ХРОНИКА 3.200
4. Хана Далипи: ВИКЕНД У МАТЕРИНИ 2.500
5. Милисав Савић: ТОПОЛА НА ТЕРАСИ 1.750
6. Биљана Јовановић: ДУША, ЈЕДИНИЦА МОЈА 900
7. Драго Кекановић: ИВАЊСКА НОЋ 1.100
8. Света Лукић: РАТНЕ ИГРЕ У ВРБОВЦУ 2.600
9. Добрица Ћосић: ГРЕШНИК 3.500
10. Добрица Ћосић: ОТПАДНИК 5.600

БЕОГРАДСКИ ИЗДАВАЧКО-ГРАФИЧКИ ЗАВОД
ООУР Издавачка делатност
11001 Београд, Булевар војводе Мишића 17/VI
поштански фах 340, телефон 653-763

Непотребно прецртати
662.

(Место и датум)

Поручујем,

- Роман Чарлса Буковског БЛУДНИ СИН, Цена 1.300 динара;
- КОМПЛЕТ ОД 50 ЈЕФТИНИХ КЊИГА, цена 23.070 динара;

- поједине књиге из комплекта

(навести бројеве књига из огласа)

- поједине књиге из КОМПЛЕТА ОД 10 БИГЗ-ових романа

(навести бројеве књига из огласа)

Укупан износ вредности поруџбине платићу:

а) одједном, поузећем (плаћање поштару приликом пријема књига), са 20% попушта ако је вредност поруџбине 4.000 динара или више;

б) у _____ месечних рата (највише 10 рата, најмањи износ рате 1.000 динара), са одговарајућом каматом, при чему ћу прву рату платити поштару, а остале рате са БИГЗ-овим уплатницама почев од следећег месеца.

Испорука књига одмах.

У случају спора надлежан је одговарајући суд у Београду.

(Презиме, име оца и име)

(Занимање)

(Адреса стана: број поште, место, улица и број)

(Организација у којој је поручилац запослен и њена адреса)

(Телефон у стану - на радном месту)

Овера о запослењу, пензионери
прилажу претпоследњи чек од пензије

Потпис поручиоца, број личне
карте и место издавања

НЕОВЕРЕНЕ ПОРУЏБЕНИЦЕ (при куповини на отплату) НЕ ПРИМАМО!

КОД ПОРУЏБИНА МАЊИХ ОД 2.000 ДИНАРА НАПЛАЋУЈЕ СЕ 500 ДИНАРА ЗА ТРОШКОВЕ ПОШТАРИНЕ И ЕКСПЕДИЦИЈЕ

ТАЈНА ЈЕДРЕЊАКА „МЕРИ ДИР“

БЛАТО КОКОСОВОГ ОСТРВА

Хаос и очајање у перуанској луци Калао; Симон Боливар на челу својих трупа маршира према Лими. Питање је часа кад ће златни град шпанских колониста да падне пред револуционарном армијом. Богати Шпанци су се с породицама и силним благом евакуисали на морску обалу. Чекају чудо од бога, многи од њих више и не верују да може да пристигне с мора.

Чудо ипак долази с мора, на хоризонту се указује једно. Убрзо препознају обриси брода – енглески једрењак „Мери Дир“ који годинама крстари јужним делом Тихог океана. Његов капетан Хенри Томпсон један је од најбољих помораца који су почетком прошлог века пристајали у лукама Јужне Америке. Превозио је свакаку робу и терет је увек без грешке и на време испоручивао наручиоцима. У његово поштење није могло да се сумња – никад није зафалила ниједна фунта робе.

Бољег и поузданијег човека Шпанци нису могли да пожеле. Договор је брзо склопљен, „Мери Дир“ је унајмљена да би се велика количина злата и драгуља превезла у Шпанију.

„Мери Дир“ на издисају

Укрцавање је почело одмах. Прво су на брод превезене вредне ствари из катедрале у Лими. Били су ту дванаест католичких апостола у природној величини, направљених од чистог злата, сандуци с дукати-ма, кожне кесе са свакаким драгуљима, златно и сребрно посуђе, свећњаци. С посебном пажњом су унесене 273 сабље украшене драгим камењем. Потом су на брод ступили само одабрани Шпанци са сопственим благом. Примљено их је онолико колико је газ на дрвеном кориту дозвољавао.

„Мери Дир“ је сутрадан дигла једра и отиснула се на пучину.

Неколико дана пошто су напустили перуанску обалу, морнари капетана Томпсона изненада заскочише Шпанце којима је попустила опрезност. И мртве и живе Шпанце побацили су у море и променили курс. Прамац је био усмерен ка северу, али је само капетан Томпсон изгледа знао куда плови. Неколико дана касније кристали су на острво обрасло бујном тропском вегетацијом. Злато су изнели на обалу и сакрили. Само су мали део задржали.

Те благе ноћи године 1826. шуме пустог Кокосовог острва, на око 350 морских миља од обале Костарике, којој данас припада, ориле су се од песме енглеских морнара изазване огромним одушевљењем због првог успешног гусарског подухвата и потока јамајканског рума који је немилице текао из дрвених бачви.

Неколико дана касније, на пучини океана осматрач на јарболу британске фрегате „Испјигл“ приметио је бродска једра. Одмах је дата заповест да се пресретне непознати брод. Убрзо је заповедник ратног брода кроз дурбин препознао контуре теретњака „Мери Дир“. Већ је и до енглеске морнарице стигла вест да је овај брод преузео благо из Лиме. Утолико је било чудније што „Мери Дир“ не плови на југ ка Магелановом мореузу, већ се смуча уз обале Средње Америке далеко од поморских путева. Сигналима је затражено да теретњак стане. Брод је, међутим, развио сва једра покушавајући да умакне. Из његових топова сунуше плотуни ка фрегати.

Фрегата је повећала брзину и кад је „Мери Дир“ дошла на домет њених топова, краљевски морнари осуше паљбу. Настаде лом на старом једрењаку: једра су се поломила, пустош на палуби, вода је почела да куља у утробу на неколико места. Брод се све више нагињао и

капетан Томпсон и његови људи одлучише да се предају.

Краљевским официрима је одмах било јасно да имају посла с новопеченим гусарима, али од злата није било ни трага. Уплашени морнари су признали злочин, правдајући се да их је на то натерао окрутни капетан Томпсон. Кад су их питали за благо, сви су редом рекли да је склоњено на неком шумовитом острву. Нико, међутим, није знао његово име.

По доброј поморској традицији, војници су морнаре са „Мери Дир“ убрзо повешали на јарболе. Поштедели су само капетана Хенрија Томпсона. Покушао је да се нагоди с Енглезима – показаће им место где је сакрио благо, ако му поштеде живот. Заповедник фрегате је био уздржан, тражио је прво да види благо.

Тајна дуга 25 година

У једном заливу Кокосовог острва спуштен је чамац с неколико наоружаних морнара и једним официром. Кренули су у шуму, путем који им је показивао Томпсон. Тумарао је лево, десно, враћао се, опет ишао напред, претварао се да је заборавао пут, да је растиње покрило све трагове. Изморене и изнервиране морнаре коначно је довео до падине вулкана и показао им једну пећину.

– Злато и смарагди Лиме налазе се тамо! – уперео је прст на улаз.

Морнари су утрчали унутра, а лукави Томпсон искористио прилику и побегао на другу страну.

Пећина је била празна. Војници су одмах организовали потеру, али Томпсона и после неколико дана нису успели да нађу.

Фрегата је дигла сидро и заповедник „Мери Дир“ остао је сам на острву. После четири месеца на острво је пристао један канадски ки-

НИ СТАРЕ МАПЕ НИСУ
ПОМОГЛЕ ДА СЕ ПОСЛЕ
ЈЕДНОГ И ПО ВЕКА ТРАГАЊА
НАЂЕ МОЖДА НАЈВЕЋЕ
ГУСАРСКО БЛАГО ИКАД
ЗАКОПАНО. ВРЕДНОСТ МУ ЈЕ
ПРОЦЕЊЕНА НА ДВАДЕСЕТ
МИЛИОНА ДОЛАРА

толовац. Томпсон им се пријавио, објашњавајући како је једини преживели из неког бродолома.

На овом броду је провео годину дана као обичан морнар, обишао је пола света, да би се на крају искрцао у Њу Фаундленду, на другој страни Америке, сасвим на северу. Пуних двадесет пет година једва је састављао крај с крајем, а био је један од најбогатијих људи на свету.

Када му је чекање коначно досадило решио је да са пријатељем Китингом крене на Кокосово острво. Тај Китинг се поверио свом другом другару, неком капетану Бођију, који је почео да припрема брод. Таман када је требало да исплове, Томпсон је умро.

Китинг и Бођи су имали његову скицу и брод одмах управили ка јужном Атлантику. После дуге пловидбе Атлантиком и Пацификом, пристали су крај Кокосовог острва. Спустили су мали чамац и сами се искрцали на острво.

Све је то било сумњиво посади. Није било тада ниједног морнара на свету који није чуо о благом закопаном на Кокосовом острву. Није било сумње – капетан и његов тајанствени пријатељ су пошли да га нађу.

Чим су се вратили на брод, морнари су их опколили. Тражили су да покажу где се крије благо. Двојица пријатеља су изјавила да не знају о чему се ради и да су изишли напоље како би се мало прошетали.

— Пловите од Њу Фаундленда доведе само зато да бисте се шетали! — узвикну снажни и брадати крманош.

Сви су се зацерекали, али су врло озбиљно схватили његове речи да Китинга и Боџија затворе. Кључ у брави капетанове кабине је кврцнуо за њима, морнари су отворили буренце рума и почели да маштају о богатству.

Кад су се морнари већ толико напили да су заборавили на заробљенике, капетан и његов пријатељ су искочили кроз прозор кабине право у мали чамац и одвеслали на обалу. Ветар и струја су их занели даље, у једну увалу где су у стени нашли погодну пукотину да сакрију чамац. Затрпали су га камењем и побегли у једну пећину на средини острва.

Цинично понављање историје

Сутрашња потеря није уродила плодом, као ни бројна довијања и лукавства морнара како би се дочекали свог капетана и његовог пријатеља. После неколико дана дигли су руке од њих и отпловили.

Чим је брод нестао с видика, Китинг и Боџи су спремили залиху банана, сипали воду у једну бачву што је била у чамцу, а џепове напунили драгуљима и златом. У малом чамцу упутили су се на пучину.

Нису одмакли далеко. Захватила их је олуја и преврнула чамац. Капетан се удавио. Китинг се спасао држећи се за ивицу чамца. Од свег блага са Кокосовог острва остао му је само златни прстен с великим смарагдом.

После неколико дана спасли су га неки рибари. Неко време се потуцао по свету и на крају је успео да стигне до Њу Фаундленда. И у овом случају поновила се историја његовог пријатеља Хенрија Томпсона. Од толиког блага имао је само један прстен, који и поред све немаштине није желео да прода. Тако је прошло доста година.

Осетивши како је све то глупо, јавио се једном свом суграђанину, богатом бродовласнику. Као доказ да говори истину показао је прстен и мапу закопаног блага. И опет се историја поиграла у циничном понављању: док се припремао брод за далеки пут, Китинг је умро. Његова жена, која је толико слушала о закопаном благу, одбила је да бродовласнику преда мапу. Следеће ноћи неко јој је провалио у стан, али није нашао оно што је тражио. Уплашена због тога, скупила је своје ствари и заувек нестала из Канаде.

Прича о благу на Кокосовом острву је и даље била једна од главних тема по свим морнарским

крчмама, али се мало ко усуђивао да крене у велику авантуру како би га нашао. Пуних 68 година касније — 1894. пред Кокосовим острвом се усидрио једрењак. Већ заборављена удовица несрећног Китинга била је на њему. Брод је унајмила параме која је добила од продаје прстена са смарагдом. С њом су била и двојица Американаца, поморски официри који су на ко зна какав начин стекли њено поверење.

Мапа с грешком?

Имали су мапу закопаног блага, жена се уз то добро сећала сваке појединости што је њен муж износио годинама из ноћи у ноћ.

Нашли су се тако на месту обележеном на мапи. Али тамо није било пећине, још мање да је ту постојало некакво злато. Помно су претражили ближу и даљу околину — опет ништа. Било им је јасно да је мапа намерно била погрешно нацртана. Од означеног места је требало кренути на неку страну и после извесног растојања доћи на место где се налази благо. Али, на коју страну кренути и колико је то растојање у корацима, метрима или јардима?

Нису имали много времена да то утврђују. Изненада се подигла олуја, која је запретила да њихов јед-

рењак баци на стење. Да не би доживели судбину добровољних бродоломника, вратили су се на брод. Дочекало их је незадовољство морнара који нису равнодушно прихватили олују. Хране је било све мање, а и присетили су се прича о скривеном благу на Кокосовом острву.

Дигли су сидро и са малом, која је сад била потпуно безвредна, отпловили за Америку.

После њих, уз Кокосово острво пристајало је много једрењака, парних бродова, оних са дизел-мотором и савремених брзих јаhti. Иако нису сви тражили благо, није било таквог ко није чуо причу о њему. Није познато да ли се неком срећа осмехнула.

Прашума Кокосовог острва у Тихом океану скрива своју тајну. Можда тамо више нема злата и драгуља, али ако неко жели да се упусти у такву авантуру, не верујући у проклетство које очигледно већ деценијама лебди над судбинама истраживача, нека претходно баци поглед у атлас. Тајанствено и ненасељено Кокосово острво, педесетак квадратних километара велико, налази се на 5 степени и 32 минута северне ширине и 87 степени и 4 минута западне дужине.

Огњен Јаневски

Илустровао: Рајко Ковачевић

ХИТ

УПОЗНАВАЊЕ: „БАНАНА“

се заврши ремикс. Човека смо пре тога видели само једном у животу! Пошто јуни није најпогоднији термин за излазак албума сачекали смо октобар.

Девет десетина – хитови

Док нисмо почели озбиљно да размишљамо о плочи кроз групу су пролазила бар три човека месечно, тако да често нисмо знали са ким ћемо свирати на наредном концерту. На снимању „Банана“ је била у постави: **Сандра Токвић**, вокал, **Драган Лончар**, гитара, **Бобан**

САМО НАМ СВИРКА ТРЕБА

**„ПОНОЋНИ ПАСАЖИ“ НАЗИВ ЈЕ
ПРВОГ АЛБУМА МЛАДЕ
БЕОГРАДСКЕ ГРУПЕ „БАНАНА“,
КОЈА ЈЕ ПОКАЗАЛА ДА СЕ ДО ДЕБИ
ПЛОЧЕ МОЖЕ СТИЋИ НЕ САМО
МЕДИЈСКИМ ШТОСОМ, ВЕЋ И
ГОТОВО ЗАБОРАВЉЕНИМ ПУТЕМ –
КОНЦЕРТИМА. ГОВОРЕ ИДЕЈНЕ
ВОЋЕ ЛОНКЕ И БОБАН**

Верујем да чак и онима што су бар једном прошли поред продавнице плоча, а да и не помињем људе који су се икада бавили музиком, невероватно звучи да смо плочу издали без икаквих родбинских или неких других „француских“ веза. Јер, од самог почетка заиста је све ишло и превише једноставно. Наш дугогодишњи пријатељ Дуда Безуха (одсвирао неке предивне гитарске пасаже на најновијој Бајагиној плочи) наговорио нас је да направимо бар демо снимке песама које смо тада имали. Скупили смо нешто пара, отишли у осмоканални студио „Казабланка“ и чим смо снимили само бубњеви и бас за прве четири ствари власник студија Дали Стојановић (уједно и сниматељ и продуцент „Подноћних пасаж“, објаснио нам је да жели да финансира прву групу која му се допадне. Понудио је да то будемо ми. Са готовим материјалом обилазио је неке диско куће и након непуних месец дана чекања, позвао нас је Сања Илић из ПГП РТБ на разговор и понудио да издамо плочу чим

Шарановић, бас, **Срђан Цинцар**, клавијатуре и **Игор Боројевић**, бубњеви. Однедавно имамо још једног гитаристу **Сафета Петровца**. Помогали су нам и неки гости: Богдан Драговић, бивши певач, басиста, и вођа „Замбе“ је направио „За љубав све“ и певач у песми Дуде Безухе „Љубио бих те“. Ђура из „Хероја“ написао је текст за „Док спаваш“. У неколико нумера клавијатуре је свирао Саша Локнер, Бајагин инструктор, а Дуда гитаре и бас. Иначе, Безуха је урадио и све аранжмане.

У шали обично кажемо да од десет песама имамо девет сигурних хитова и један потенцијални. „Љубио бих те“, песму која се већ налази на „Хиту месеца“. Наравно, волели бисмо да буде тако, па макар нас и оптужили да смо комерцијални. Код нас се све што је слушљиво класификује под тај термин или поп, док је све оно друго мање разумљиво, квалитет сам по себи и авангарда за елиту.

Међутим, сви који су нас слушали знају да оно што свирамо нема везе са представом поп групе, производом студијске технологије, а на сцени не може да нам се догоди да гитариста и басиста два такта одсвирају у истом тоналитету. Кад смо наступали у Нишу, већ код прве песме, под басистом, који је иначе мало корпулентнији, после једног скока пукао је под и пропао је заједно са појачалом. Само су чивиле вириле. На концерту се случајно нашла и новинарка тамошњег листа која је грдно искритиковала тај „вандалски“ акт. Публика није тако мислила, па смо исте вечери свирали у другом нишком клубу и нису нас пустили са бине све док уместо две, нисмо одсвирали свих седам ствари, колико смо тада имали на репертоару. Престали смо тек кад је постојала опасност да закаснимо на воз.

Бесполно име

У овом тренутку једина амбиција нам је да свирамо, како би нас чуло што више људи. Ово сигурно није плоча од чијих се тантијема купују кола или стан. До сада смо наступали свуда где су нас звали, под условом да је био плаћен смештај и пут. Међутим, пошто

можемо доста да поједемо значи да и нисмо тако јефтини.

Из имена групе никако не може да се извуче директна асоцијација о музици коју свирамо. Јер сваки назив, посматран ван контекста, првих пет дана изгледа глуп. Зар није тако у почетку било и са „Бијелим дугметом“ или „Рибљом чорбом“. Кад смо пре годину дана узели ово име свирали смо другачију музику, а можда је било логичније да се зовемо рецимо „Сандра“, по нашој певачици. Али знаш већ какве су тешкоће са певачицама, неке групе су их мењале и по неколико пута, а име ипак не можеш. Са овако неутралном фирмом, може певати не дај боже, и неко од нас. Тако кад је Сандра на концерт у Нишу каснила читавих шест сати, организатор све до њеног доласка (до тад смо ми добијене хонораре већ потрошили на клопу и пиће) није знао да нам је вокал – женско.

Нас ионако нико не може да стави у неки од актуелних трендова. Тренутно одушевљење студијском техником ће сигурно бити заборављено за пар година. Рецимо, појачало „маршал“ до пре три године је сматрано демодираним, а сад је поново на цени. Не знам ни разлог за коришћење ритам машина, када ту нијансу примети јако мали део људи који купују плочу.

Далеко смо и од рокабили еуфорије покренуте после изласка плоча „Бавола“ и „Тони Монтана“, који и поред неких квалитета, буквално пресликавају већ пресвиране ствари. Монтано није баш оставио неки утисак продавањем силос идеологије и уличних закона. „Баволи“, слушао сам их на неколико концерата, имају далеко осмишљенији концепт и много су усвиралији.

Ипак ми се чини да је глупо враћати се начину свирања од пре толико година, као што би било упадљиво и смешно да се на улици појавиш у кошуљи какву је у филму „Грозница суботом увече“ носио Траволта. То што волимо начин на који су размишљали момци из групе „Блонди“ не значи да ћемо плоче да правимо прекопавањем по њиховим старим албумима.

Шест плоча на потоп

Време је да се најзад обнови оно што се почетком осамдесетих звало Београдска музичка сцена, као што данас постоје сарајевска или евентуално загребачка, која такође није до краја дефинисана. Главни разлог су медији. Музика која тренутно долази из Београда ипак је квалитетнија од љубљанског, сарајевског или загребачког рока. Међутим, док сарајевске „Добре вибрације“ или загребачка „Стереовизија“ доведу по десет бендова из свога града (дајући прилику да се за њих чује и групама које су дотад имале две и по пробе) и једно велико југословенско име. „Хит месеца“ нема такве локалистичке критеријуме. Па уредника су оптужили да затвара емисију у београдске оквире само зато што је представио две младе групе „Октобар 1864“ и „Рок стрит“.

Кад бисмо се тамо неке 1997. године одлучили да више не радимо заједно после једног албума (од чега обавезно један уживо) сам број плоча био би довољан разлог за задовољство. Јер колико наших група има шест албума: „Дугме“, „Чорба“, „Азра“ и „Ваљак“. „Индекси“ који свирају читаву вечност сад тек снимају трећу велику плочу. Само то што опстанеш десет долина доказ је да си вредео и музички и тржишно. Не може нико да ме убеди да се толико дуго може продавати шкарт. Постоје наравно и групе које су по инерцији снимиле гомили плоча, заборављених после пар месеци, а да нису оставиле никакав траг.

До сада је постојало правило да ни једна рок група са женским вокалом не може да направи неки већи успех. Време је да неко буде изузетак. Рецимо ми.

ДОГОДИЛО СЕ

7. новембра 1979. године
Премијера филма „Ружа“
(The Rose) у Лос Анђеле-
су, у коме главну улогу ту-
мачи певачица Бети Мид-
лер. Филм говори о кари-
јери рок певачице која
постаје жртва сопственог
успеха а инспирисан је
животом Џенис Џоплин.

8. новембра 1980. године
Дупли албум Бруса
Спрингстина „Река“ до-
спева на прво место аме-
ричке топ-листе.

9. новембра 1966. године
Џон Ленон упознаје Јоко
Оно на отварању њене
изложбе „Незавршене
слике и објекти“ у лон-
донској галерији „Инди-
ка“.

10. новембра 1960. године
Грег Алман (Greg Allman)
за тринаести рођендан
добива од родитеља
електричну гитару. Његов
брат Дјуан (Duane) своју
праву гитару добија две
недеље касније. Све ост-
ало припада историји
„Алман Брадерс бенда“
(Allman Brothers Band).

11. новембра 1970. године
Штампана прва књига Бо-
ба Дилена „Тарантула“.
Био је то избор његових
прозних и поетских дела.

12. новембра 1980. године
„Поново започети“ (Star-
ting Over), последњи син-
гл Џона Ленона издат за
дискографску кућу „Gef-
fen Records“.

13. новембра 1964. године
Издата књига под назив-
ом „Наша прича“ која го-

вори о настанку и првим
великим успесима „Ро-
лингстонса“. Књигу је
на британску листу десет
припремио Пит Гудман
најбоље продаваних.

ОПУСТИО САМ СЕ

После две године паузе београдски музичар Срђан Марјановић издао је нову плочу. Пошто његова група „Пума“ већ дуже не постоји, ову плочу је урадио са студијским музичарима који ће га пратити и на концертима. Албум се зове „Сам“ и тај назив објашњава промене до којих је дошло.

„Моје последње две плоче су прилично слабо прошле – каже Срђан – и зато сам направио овако дугу паузу да бих на миру сео и написао нове песме. Јер, једно време сам размишљао о томе каква музика ће најбоље проћи код публике, да ли је у тренду и слично. И тако смишљане песме обично нису испадале добро. Сад сам се опустео, кренуо сам и направио плочу са песмама које су мени одувек најбоље лежале, а то су баладе.“

Нове песме је Срђан Марјановић обојио соул утицајем, музи-
ком коју је, како сам каже, заволео још као тинејџер. Занимљиво је
да се на албуму појављују и музичари из народњачког табора, Љуби-
ша Стојановић Луис свира удараљке а пратеће вокале пева Мира
Беширевић. Њихова помоћ се само на томе задржала, јер на плочи
нема, у последње време тако честих фолк-рок комбинација.

Пут који никуд не води

Да, ми знамо куд идемо
Али не знамо где смо били
И знамо оно што знамо
Али не можемо рећи
шта смо све видели
Нисмо више мала деца
Јер знамо шта нам треба
А будућност је јасна
Даје нам времена

да све средимо
Ми смо на путу
који никуд не води

Пођи са нама
Ухвати вођњу за никуд
И ми ћемо тамо
Јутрос се добро осећам
И ти то знаш
Ми смо на путу за рај
Хајде идемо, хајде идемо
Ми смо на путу

који никуд не води
Пођи са нама
Ухвати вођњу за никуд
И ми ћемо тамо
Можда се питаш где си
Али мене то не занима
Овде је време на нашој страни
Одвешће те тамо...

одвешће те тамо
Постоји један град
у мојој глави

Придружи се и ухвати
ову вођњу
И све је у реду девојко,
све је у реду

Он је јако далеко
Али сваког дана
све више напредујемо
И све је у реду девојко,
све је у реду

Хоћеш ли да нам
се придружиш
И помогнеш ми да певам
ову песму

И све је у реду девојко,
све је у реду
Они ти могу рећи шта
да учиниш

Али ће направити будалу
од тебе
И све је у реду девојко,
све је у реду

све је у реду

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ

Road To Nowhere

Well We know where we're goin'
But we don't know where we've
been
And we know what we're knowin'
But we can't say what we've seen
And we're not little children
And we know what we want
And the future is certain
Give Us Time to work it out
Come on inside
Takin' that ride to nowhere
We'll take that ride
I'm feelin' okay this morning
And you know,
We're on road to paradise
Here we go, here we go
We're on ride to nowhere
Come on inside
Takin' that rode to nowhere
We'll take that ride
Maybe your wonder where you are
I don't care
Here is where time is on our side
Take you there... take you there
There's a city in my mind
Come along and take that ride
and it's all right, baby,
it's all right
and it's very far away
But it's growing day by day
And it's all right, baby,
it's all right
Would you like to come along
You can help me sing this song
and it's all right, baby,
it's all right
They can tell you what to do
But they'll make a fool of you
And it's all right, baby,
it's all right

Текст и музика: Дејвид Бри (David Byrne)

Изводе: „Токин Хедс“ (Talking Heads)

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ

„Најважнији и
најбољи део мог
живота је моја
породица. У кући је
потпуно неважно
колико сам славан
или колико сам богат.
Све тешкоће нестају
оног тренутка када
пређем кућни праг.“
Брајан Меј (Brian May)
„The Queen“

Од 1900. до данас, истребљене су три од седам врста, а при крају је још једна. И научници из целог света тренутно раде на налажењу начина да се спречи потпуни нестанак ових импресивних животиња. При томе, од непроцењиве су користи лекције научене у Индији током протекле деценије.

На први поглед, тигар би у ствари требало да просперира. То је веома прилагодљива животињска врста која може да опстане у најразличитијим срединама и климама — од сибирских снегова до џунгле на Јави. Јеловник му је такође разнолик: дивље свиње, јелени и стока, ситна или крупна, главне су му послатице, он једе и мајмуне, антилопе, бодљикаво прасе, младе слонове и носороге, а повремено смаже и покојег рептила, рибу или бескичмењака. Лови из потаје, нарочито ноћу, и његов му сјајни наранџасто-црни капут обезбеђује ефектну камуфлажу. Као најкрупнији месождер у свом вилајету, има мало непријатеља. А има могућности и да се брзо размножи: после само три и по месеца трудноће, тигрица доноси на свет пород, обично два-три, а понекад седам младунаца који брзо расту.

Током последњег века, међутим, људи су навелико уништавали тигрове. Све бројнији људски род присвајао је огромна подручја њиховог „хабитада“ елиминишући при том животиње од којих су тигрови зависили. Узурпирање територије основни је разлог смањења броја тигрова. У исто време, из разумљивих разлога прогањали смо оне тигрове који су претили нашој властитој безбедности или нашој стоци. Затим, одстрелили смо приличан број из спорта или ради статуса. А одавно већ постоји и цветајуће тржиште за сваки делић мртвог тигра: његово сирово месо за храброст, напитака од тигрових костију за разне болести, те, на Западу, тигрова кожа као подна простирка или креветски покривач. Такође, боље смо опремљени за убијање тигрова него што су то били наши преци.

Сусрет у Минесоти

Процењује се да је почетком века у Индији живело око 40.000 тигрова. Међутим, људи су их убијали на разне начине и њихов број је драстично смањен. Но, захваљујући „Пројекту тигар“ који је лансиран 1973, број тигрова у Индији данас расте. Девет индијских резервата за тигрове сада је увећано

на петнаест и обухвата укупно 24.700 квадратних километара. Званично се процењује да у Индији данас има око 4000 тигрова. Сличне заштитничке акције предузете су у Непалу и Бутану.

Заштиту потпомаже и чињеница да данас све више људи може да види и фотографише дивљег тигра. У националном пар-

ку Кана, на пример, у централној Индији, туристи који на слоновима иду зором кроз џунглу обично имају среће да набасају на дивљег незаплашеног тигра који одлази на починак или обедује ноћашњу ловину. Посетиоци уживају у овим уздубљивим призорима и својим новчаним прилозима доприносе спасавању бар индијског тигра.

Међутим, на ширем плану неопходна је међународна координација договорених мера. Колико напора треба посветити очувању сваке појединачне подврсте тигра и на који начин треба сачувати, била су питања постављена на међународном Симпозијуму о светској стратегији за очување тигрова, одржаном у Минесоти.

СПАСИМО SOS ИЗ ЏУНГЛЕ ТИГРА!

**ВЕЛИЧАНСТВЕНОМ
НАРАНџАСТО-ЦРНОМ
ГОСПОДАРУ АЗИЈСКЕ
ДИВЉИНЕ ЛОШЕ СЕ
ПИШЕ. У ПОСЛЕДЊИХ
СТО ГОДИНА
РАСПРОСТРАЊЕНОСТ
МУ ЈЕ СВЕДЕНА НА
САМО ШЕСТИНУ
НЕКАДАШЊЕ, А
УКУПАН БРОЈ ЖИВИХ
НА САСВИМ
ЗАБРИЊАВАЈУЋУ
ЦИФРУ. НАЈВЕЋИ
ПРОБЛЕМ СУ,
ДАБОМЕ, ЉУДИ...**

(САД) почетком ове године. Први пут, том приликом, зоолози који раде са слободним и ухваћеним тигровима срели су се да заједнички размотре будућност једне овако важне, а угрожене животињске врсте.

Сви су се сложили да се ваља заложити за очување свих постојећих подврста, чак и оних чија будућност не обећава. Биолошка, друштвена и политичка превирања указују да се ниједна подврста не може сматрати безбедном на дуже стазе. Такође, закључено је да очување тигра у једној области истовремено доприноси заштити свеукупног шумског екосистема.

Пливајући за жртвом

Свуда где их данас још има, тигрови живе расцепкано. Најпогодније средине подносе једног одраслог мужјака на 20 квадратних километара. Многе заштићене области могу да издрже само 30-40 тигрова. Тако мале популације много су подложније истребљењу из више разлога.

Недостатак природног плена најчешћи је разлог што тигрови нападају људе. У прошлости су забележени масовни покољи становништва: на пример, самс у Сингапуру средином прошлог века, током насељавања, тигрови су годишње убијали 200-300

људи. Тигрови-убице нарочито су се задржали у мочварним шумама Сундербанске области у Индији и Бангладешу: процењује се да је од свих тигрова тамо, 30 одсто „опортуниста“ (убиће човека ако наиђу на слабог), док је само један одсто „заклетих“ човекоубица (намерно траже људе и чак пливају да би их се дочекали из чамца). Тигрови у Сундербану умели су иначе да препливају раздаљину од шест километара и више.

Да би се спречили напади на људе, у Сундербану су уведени нарочити методи. Направљени су, рецимо, шлемови са шиљцима који штите човеков врат, нарочито десну страну са које углавном долазе напади. Тешко је убедити људе да носе овако неудобан и тежак комад одеће, али има знакова да ови шлемови заиста одвраћају тигрове. Тигрови-убице могу да се одуче од својих обичаја уз помоћ електрифицираних лутки које се постављају у шуми. Још је рано да се каже да ли су лутке утицале на укупно смањење тигрових напада на људе. Али се зна да су тигрови све обазривији кад наиђу на лутку и луткари морају да улажу све више вештине како би их обманули.

Преко су потребне детаљне студије о понашању и животним навикама тигрова. Десетогодишње изучавање тигрова у Непалу

које је 1973. започео Смитсонјански институт, обезбедило нам је једино до данас знане податке о друштвеном систему тигрова. Потврђено је, наиме, да тигрови углавном воде усамљенички живот на својој територији. Кћери настоје да се сместе на делу мајчине територије и тако јој постају суседи. Мужјаци, такође, могу да се сместе близу свог места рођења, на територији која се делимично поклапа са мајчином. Последица тога је да су животиње,

у оквиру мале заједнице, тесно повезане међусобно и према томе подложне социјалним немирима. На пример, случајна смрт најстаријег мужјака у једној прилици, изазвала је бурне претумбације у којима су страдали младунци. Могуће је да би се све то могло спречити, рецимо, убацивањем у овакве средине тигрова са стране.

Обезбеђење од затирања тигрова у дивљини, може бити размножавање и неговање тигрова у заточеништву. Кина, Малезија и Индонезија управо крећу да своје поједине подврсте сачувају стављањем решетака.

Спас иза решетака

Тако су, на пример, стручњаци већ успели да одгајањем у заточеништву, спасу од истребљења тзв. сибирског тигра. На другој страни, међутим, у случају тигра са Суматре, заточеништво је указало на извесне тешкоће: У педесетак зоолошких вртова у свету живи око 150 примерака ове подврсте. Али сви они потичу од само 18 животиња ухваћених у дивљини. Тих 18 примерака могло је, пак да поседује тек мањи део свеколике генетске разноврсности дивљих тигрова. Да ствари буду још горе, нису се сви од тих 18 тигрова, зачетника, размножавали подједнако па је генетска разноврсност потомства у заточеништву практично још сиромашнија. Такође при свакој наредној генерацији та генетска разноврсност популације још је мања услед ћелијских деоба из којих се стварају сперма и јајашца. Отуд је веома важно уједначити допринос тигрова-зачетника,

а такође прибавити више таквих.

Губитак разноврсности је важан, јер научници желе у ствари да сачувају генетске одлике, врсте, а не само смртна тела. Разноврснији генетски пол оспособио би врсту да се прилагоди промени средине и развија се. За разлику од фармера, људи из зоолошких вртова не желе да укрштањем развијају само поједине карактеристике, попут високог приноса млека и брзог раста. Напротив, зоолошки вртови настоје да избегну ову вештачку селекцију – која управо искорењује разноврсност – како би сачували што више гена за природну селекцију у будућности. Стручњаци по зоолошким вртovima планирају 200 година унапред. Свет ће тада можда пребродити проблем пренасељености и успети да у природи сачува макар делове погодних насеобина за тигрове. Тада би животиње из заточеништва биле враћене мајци природи и требало би зато да буду генетски спремне да се суоче са дивљином.

Тигар из епрувете?

Истраживања су допринела изналажењу низа нових техника које помажу очувању тигрова, нарочито у заточеништву. Изненађује, међутим, чињеница да је вештачко осемењавање овде тек у повоју: до сада је на тај начин на свет дошао само један примерак из рода мачака – пума у лондонском зоолошком врту – упркос више од 250 покушаја са низом врста.

Напредак ових техника може бити од значајног утицаја по спасавање великих мачака. Рецимо, вештачко осемењавање може оспособити зоолошке вртове да за приплод користе и оне примерке који су иначе исувише агресивни да би их пустили у непосредно парење. То, такође, може да буде погодан начин за размену генетичког материјала између различитих зоолошких вртова, између популација у дивљини или, пак, између два примерка. Загрзнута семе лакше је и јефтиније за транспорт од одраслог тигра у кавезу. Поред тога, на овај начин је могуће да се спасе нека врста, чак и ако је последњи њен припадник истребљен са лица земље. Сачувано семе могло би се тада можда зачети у лавици.

Али већина стручњака још не размишља о овој последњој линији одбране. Они се труде да такве технике никад не буду неопходне.

Игор Багинз

КАКО ИШЧЕЗАВАЈУ

Покушаји да се тигрови спасу од истребљења, дошли су исувише касно да би се сачувале три подврсте – каспијски, јавански и балијски тигар, већ су ишчезли.

Статус осталих подврста расасутих по планети у овом часу је прилично неизвесан. Нагађа се, рецимо, да популација кинеског тигра не премашује 40 примерака. Ове животиње живе далеко једна од друге у областима које су густо насељене људима. Све до скоро, ови тигрови су били жртве владине политике искорењивања „напаста“. На жалост, нико нема идеју како да се спасе овако расута и десеткована група животиња.

Масивни сибирски тигрови, из северних хладних области, живе делом у неколико заштићених области Совјетског Савеза и Кине. Извештаји говоре да је ова подврста у последње време у порасту и данас броји укупно 350 животиња.

Индокинески тигар још насељава широке области, укључујући Малезију, Бурму, Лаос, Кампучију, Вијетнам и јужну Кину. Већи део ових области није заштићен и популација је све расцепканија и мања. Процена да их је око 3000, заснована је углавном на нагађањима.

Неколико стотина тигрова са Суматре деле ово острво са 165 милиона људи, од којих већина тигрове сматра штеточинама. Половина свих тигрова живи у неколико међусобно раздвојених резервата.

Године 1972. ценило се да има око 2000 индијских тигрова. Могуће је да се током последње деценије ова популација удвостручила.

РАСПРОСТРАЊЕНОСТ ТИГРА

ГОСПОДИН ОД ЛМОНА

ЗАШТО? ЗАШТО НЕЋЕ ДА ПРИМИ НАШЕ ДЕТЕ? ЗАР ЗА СИНА ЦЕЛАТА НЕМА МИЛОСТИ?

Врата се нечујно отворише. У одају крочи висок, сув човек обучен у црни реденгот са шеширом и белим рукавицама. Застаде да му се очи привикну на таму.

– Како му је? – запита.

– Умире – стиже из мрака.

Човек припасти светиљку.

У углу, наднета над дететом, плакала је жена. Густа, као абонос црна коса расула јој се до половине плећа; босонога, у скупоценијој свиленој хаљини у нереду.

– Јесу ли га опет гледали лекари?

Жена се помери. Коса јој је, преко упола погнуте главе, заклањала половину лица. Друга половина, у дрхтавом титрају светиљке блесну као драгуљ: прекрасни овал лица који се настављао у нежну линију врата и рамена. Непокривено око, у одсјају, као пламено сврдло је глодало тмину према дошљаку. Савршенство, помисли човек.

– Гледали су га – прошапутала жена.

– И?

– Умреће до јутра.

Човеково лице се не помери, глас не задрхта.

– Изнесите вечеру – рече.

Жена се тремо одвоји од колевке.

– Можете ли га Ви спасти? – упита.

– Ја, Жоржета? – изненади се човек.

– Да, Ви, мужу мој, Господине целате од Лиона.

– Ни ја, ни богови, ни Сатана... нико.

– Али, Ви справљате мелем против реуматизма од сала уморених, стружете лобање у лек против падавице! Ви берете под вешалима отровну човеколику биљку мандрагору... Вама се обраћају да поломљене кости поново уклопите, ране исцелите... Ви сте вилењак, господар живота и смрти... Спасите и Вашег сина, Господине!

У тренутку тишине који је реметило искидано, шиштаво дисање детета, човек окрзну погледом Жоржету. Као богиња, помисли. У истом трену, више наслути но што виде, једва приметни дрхтај рамена. Сада ће, помисли у страху.

Жоржета у нервозном трену збаци косу са лица. Као страшна превара, или сулуда поруга и њој и њему, указала се у светлости лампе друга, изгорела страна лица. Низ згужвану, спечену кожу, точиле су сузе из празног ока.

Ружноћа је постојана, туробна чињеница; окрњено савршенство је наказно.

– Ви који на себе примате све страхове погубљења, ви кога презиру и плаше вас се у исти мах... – викала је жена истерујући из себе бол за дететом, поругу мужевог заната и стално присутну мору: ужас сопственог изгледа. – Целат се ни хлеба туђег не дотиче, посебно му га пеку... Жените се или кћерима целата или наказама... тек, увек сте у окружењу умирања...

– Ја сам официр у војсци Републике... – прозбори човек, заскочен јарошћу кротке жене.

– Скупштина се спрда са вама! Откад је посланик Легинио пољубио целата из Рошфора и позвао га на ручак, ви балове отварате, режу вам печате у знаку гиљотине, забрањују да се називате целатима! Ви сте „народни осветници“! Официри у војсци Републике! Не поклапа ли се, случајно, уздицање целата са погубљењем краљева?

Жан Шанвил звани Видар

Човеку се лице згрчи од бола и гађења.

– Ћути, Жоржета!

Дете уморно зајеча, жена потрча.

– Учините нешто – преклињала је из таме.

– Може га спасти само лекар, мистик и пророк Жан Шанвил звани Видар... – промрмља над хладном вечером.

– Носимо, носимо га њему – са пробуђеном надом се ујурба жена.

– Не! – кратко одсече човек.

– Зашто? Зашто неће да прими наше дете? Зар за сина целата нема милости? Хоћете ли се, молим Вас, видети са њим?

– Хоћу. – Погубићу га у зору.

Већ неколико година, прво као тек узгредна тема, а онда као тиха јека нечега о чему је непријатно и страшно говорити, ширила се прича о Жану Шанвилу званом Видар. У париским салонима који су били на гласу тих година, говорило се о дошљаку чудног акцента, сасвим неприкладних манира, али, часног успеха у лечењу. Забуну око њега стварале су и приче са улица и паркова да је непогрешиво прорекао смрт Бордијеу, ноћном луњалу, пијандури и распуснику.

– Сада сте у Паризу, кроз два месеца погубиће Вас у Руану.

Сулуди продавац порцулана на тргу Луја XV причао је наглас, иако га нико није питао:

– Рекао је Жан Шанвил, видар, демон и наказа, прошле недеље у крчми Жибе: „Нестаће Жан Пол Мара, „пријатељ народа“ од женске руке. И још је рекао да ће Жорж Чак Дантон умрети на гиљотини, и Сен Жист, а смрскане вилице „неподмитљиви“ адвокат из Араса Робеспјер...

Различито људи примају туђе приче. Неко не слуша, неко тек покоју реч схвати, неко памти, неко записује.

– Реците име и занимање – питао је истражник.

– Жан Шанвил, видар – учтиво одговори човек.

– Знате ли зашто смо Вас довели, грађанине?

– Не!

Истражник подиже исписану хартију. – Ви сте по казивању сведока, прошле године, у крчми Жибе рекли да ће бити убијен Жан Пол Мара, од руке особе женског пола, да ће умрети Дантон, да ће...

– Грађанине-истражнике, рекао сам.

Бордије је одиста, после два месеца, погубљен у Руану, Жан Пол Мара је умро од руке Шарлоте Кордеј. Дантон је умро на гиљотини, исто и Сен Жист, Робеспјер и остали.

– Знате ли зашто смо Вас звали, грађанине? – понови нервозно полицајац.

– Не.

– Ви погађате судбине људи, исувише тачно да би било случајно. Полицију занима како и зашто.

– Ја не погађам судбине људи, грађанине-иследнице. Ја их знам. Ја не лечим магијом, ја познајем болести.

– Као да сте проникли у тајну живота и смрти. Довољно знања да се човек измени и постане страхотан. Плашим Вас се – напрегнуто рече полицајац.

Шапутало се међу лионским полицајцима да ће погубити Видара без суда, да народ не буну и страх не сеје.

Гиљотина

Био је 4 нивоз година III (24 децембар 1794). Те године зима испаде некако топла и болесна. Кишовите ноћи смењивали су тмурни и влажни дани. Нигде сувог, топлог места. Одасвуд је воњало по буњи и трулежи.

У лионском затвору већ је увелико прошло четири сата, а прозивање и одбројавање осуђених још није почело.

У дворишту су фрктали коњи упрегнути у двоколице. Све је било спремно, али, целат није долазио.

– Кренимо без њега, доћи ће већ – рече судски пријавник. Читање поче.

Прозваше кобасичара Розена, лепезара Брисоа, перјара Фелрија, распопа и сецкиесу Маршана, виконта од Валоа, и на крају, са кратком недоумицом, лекара Жана Шанвила званог Видар. Пребројаше их, распоредише по колима и везаше.

– Још од поноћи стоји под гиљотином – рече шапатом војник другу на стражи.

– Скинуо је покриваче, киша натапа справу.

– То је забрањено – рече војник.

– Да му кажемо?

– Целатима се не дају поуке.

Обојица војника се загледаше у високу црну прилику која је празно зурила у дрвену нараву. У уздигнуто постоље углављена су два најдебље на дрвена стуба са косим ножем у врху. На дну, у подножју стубова, место за осуђеника и кожна врећа за главу.

Око гиљотине, колико је допуштао простор скучене заравни, тискала се светина. Збијени, у мутно праскозорје, сигурни у влажном, топлом клубету телеса, као за бедемом какве утврде, људи су, можда први пут, били срећни што су далеко од каквог значаја, власти или уважања, која умеју тако сурово да се изметну и награде хладном руком крвника.

– Доведите Жана Шанвила званог Видар – равно прозбори целат.

Када несрећника везаше у подножју гиљотине, целат замахом сабље пресече конопац који је затезао пљоснато сечиво у врху стубова. Сечиво муњевито клизну низ жлебове према кажњенику. И тада, на ужас свих присутних, јер се догоди нешто што није смрт, општи метал зашкрипа и прикљештен стаде на непуна четири прста од голог врата осуђеника.

У трену забуне, целат приђе и сасече везе на рукама и телу осуђеног.

– У име народа Француске, казна Вам је опроштена! Одлазите!

Породична посета

Освојио је већ увелико дан када се пред кућом Жана Шанвила званог Видар заустави кочија. Кроз тешку капију од кованог гвожђа промаче прелепа жена са косом која је падала низ лице. У наручју је носила дете увијено у сукно. За њима, умотан у скерлетни огртач, прође високи, суви човек.

Видар је дуго преслушавао плућа детета које се примирило као пред сан.

Онда се одмаче од детета и вештим покретима поче да послује по кутији да блиставим инструментима. Малој бочици проби чеп иглом, размути бели прах, повуче клип према себи и усиса садржину. Крену према детету. Држао је нараву пуну беле течности са иглом на врху.

– Шта је то? – упита жена.

– Инјекција. Антибиотик.

Увежбаним покретом проби меку детињу кожу и убризга му течност у тело. – Готово – рече.

– Изнеси дете, Жоржета – огласи се са врата Господин од Лиона.

Остадоше сами. Видар је пажљиво враћао инструменте у кутију.

– Схватам, иако не знам на који начин, да сте ми данас живот спасли, господине.

Целат му се сасвим приближи. Разгледао је ствари на столу.

– Шта је ово? – запита.

– Књиге.

Господин од Лиона узме две тешке, од употребе излизане књиге.

– Основи хирургије, Хајделберг, 1986; Основи интерне медицине, Лондон, 1996 – прочита. Ниједан мишић на лицу не издаде, ничим не показује да је приметно и схватио огромну и нелогичну разлику у времену.

Видар га је напрегнуто посматрао.

– Пустео сам да киша раскваси дрво, да жлебови набрекну и зауставе нож – рече целат. Пажљиво врати књиге на сто. Нагло се окрену и упиљу у Видара.

– Ко сте ви, господине? Јесу ли и књиге из вашег Времена?

Видар пречу питање.

– Ви сте ми данас спасли живот. Ја Вама сина. Живот за живот. Једино, ви нисте извршили наређење.

– За официра Републике, воља Француске је светиња – рече целат. Из набора огртача извуче кратку пушку.

– Пресуда ће, ма ко да си, човече из Времена, бити извршена – просикта.

Илустровао: Михаило Боковић – Тикало

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор BeMak	ПО-СТРО-ЈЕ-ЊЕ	ЗА-ПРЕС-ТИ-ЗАДРЕ-ТИ	ЛОВОР	ПОВИВ, ЗОВ	ИДЕЈА	БА-ГРЕМ (ЛАТ.)	КОНА-ЧИШТЕ, ПРЕ-НОШИТЕ
ИЗ-ЛА-ЖЕ-ЊЕ	н	у	л	а	з	а	к
НА-ОПАН-КЕ	н	а	о	б	а	к	о
СТРУ-НО СПОСО-БАН	с	б	р	е	ч	а	к
ПРЕ-ГЛЕДНО СРЕДЕН СПИСАК, ТАБЕЛА	м	а	б	л	и	у	а
СМУ-ЧАРСКИ ГРАД У ШВЕД-СКОЈ	а	р	е	ОНОМА-ТОПЕЈА ПЛА-ОД ГУСКЕ	с	а	к
РИМС-КО КУРНО БОЖАН-СТВО	л	а	р	УСВИК ВЕДЕОА СПАЗАТИ РАСКЛОП-АЧЕНО	а	ј	ВРАТА-ЊЕ У ЖИВОТ (ЛАТ.)
КОЊ	а	м	БЕЛГО-СКИ ДНЕВНИ ЛИСТ НИДЕЛАНД-ЛИЦЕ	с	о	а	р
ХЕ-МИЈСКИ ЕЛЕ-МЕНТ	у	м	н	к	ОСЛО-БДИ-ТИ СЕ	„ЕАСТ“ ПРЕЧИШ-БЕНИ ПАМУК	е
АУТО-ОЗНАКА ИТАЛИ-ЈЕ	м	РЕКА У ХРВАТ-СКОЈ ВЛАЖА КАЗНА	м	т	о	в	а
ПОЛУ-ОСТРВО У СРЕД-ЊОЈ АМЕ-РИЦИ	ј	у	к	о	м	а	к
Р	а	к	о	т	б	м	м
ЗА-ТРАТИ ЗЕМ-ЉОМ	НУЛА ДИЗА-ЛИЦА	о	ИМЕ ХА-МАТИЈА-НА ВАЈАР-КО ДЕЛО	н	р	а	м
ДЕО ТЕЛА	к	р	с	м	а	„АР“ ИМЕ КАРЕ-ЊИМЕ	а
„РАДИ-ЈУС“	р	ТВО-РАЦ СТА-РАНИ	т	м	с	а	у
ОВАМО (ПРОВ.)	а	м	о	ДРУГИ ПРО-СТОРИ-ЈА	м	к	м
ЈЕ-ДАН КРУГ У ОПИРА-ЛИ	н	а	м	о	м	а	ј
ЈЕДАН ОД ЗА-ВРЕТА-КА ША-ХОВСКЕ ПАРТИЈЕ	СТРА-НО МУШКО ИМЕ	м	е	г	м	„АМПЕР“ ПЛАНИ-НА У ГРИКОЈ	а
КАЛУ-БЕР (МН.)	м	о	к	а	с	м	ВРЕТА ПЕРИУ-НА
МАЛА АРИЈА	а	р	м	ј	е	м	а
ДЕО НА-РОДНЕ НОШ-ЊЕ	м	ч	к	а	ИВАН КРИЛОВ	м	к

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: фонтана, Алексеј, галијум, О, овамо, Того, ок, Ди, ура, то-чилац, Рангун, акорд, к, расеоба, Арт, ар, К, Асти, аперкат, тестера, ин-терес, т, рц, Кариоке, Ереј, ап, комарци, сни, Тар.

ЗАБАВНИКОВ
БИОСКОП:
„ГРЕМЛИНИ“

АКО ВАМ ПОКЛОНЕ
УМИЛНОГ МОГВАЈА,
ЧУВАЈТЕ ГА ОД
СВЕТЛА, ВОДЕ И
ПОНОЋНИХ ВЕЧЕРА...
ДА НЕ НАВАЛЕ
ГРЕМЛИНИ

З а време другог светског рата међу савезничким пилотима било је раширено веровање у гремлине – мала несташна створења која својим лудоријама ометају авионе да успешно обаве задатке. Та измишљена створења тада нико није видео... али неке нове гремлине свако може погледати на филмском платну.

Пошто је прво гостовао на овогодишњем Фесту, недавно је у биоскопе, на име, стигао амерички филм „Гремлини“ – необична мешавина неколико различитих жанрова, направљена у најбољем стилу Лукаса или Спилберга. Заправо, Стивен Спилберг, творац неколико најкомерцијалнијих филмова свих времена („Индијана Џонс“, „И-ти“), и овде је уплео прсте: био је продуцент и коаутор сценарија, заједно са талентованим Крисом Колумбусом; направили су чак осам верзија.

ЕТ плус Туђинац

Јесмо ли то поменули И-тија? Треба онда поменути и Туђинца (или „Осмог путника“, како је код нас сналажљиво, линијом мањег отпора, преведен вишезначни наслов „Alien“). Било је на филму и раније разних васионаца. Али Туђинац их је, 1980. године надмашио својим огољеним убилачким инстинктима: снажно двоножно ванземаљско створење којим доминирају дупле чељусти што без ми-

лости пресуђују људима на циновској васионској рафинерији.

Спилберг је „И-тија“, најгледанији филм свих времена, снимио неколико година касније, 1983. И-ти (E.T.) је симпатични, добродушни, паметни ванземаљац који је грешком остао на Земљи и спријатељио се с једним дечаком, све време сањарећи о повратку кући (отуда његова чувена жалопојка: „И-ти телефонира кући“). У томе је, наравно, и успео, оставивши уцвељеног дечака и расплакану публику у биоскопској дворани.

Туђинац и И-ти су прави антиподи, два сучељена света без премца. Колумбус и Спилберг су схватили да би снимање филма о неком новом чудовишном васионцу или добродушном ванземаљцу било у основи пуко понављање једног од два постојећа узора. Зато су смислили необични спој две крајности, њихову симбиозу. И-тија је заменио могвај, а Туђинца – буљук гремлина.

„Гремлини“ су прича о младом банкарском службенику Билију Пелцеру који добија чудноват новогодишњи поклон – кућног љубимца могваја кога је његов отац „купио“ од загонетног и мудрог трговца раритетима из Кинеске четврти у Њујорку. Могвај, кога је Били назвао Гизмо, заправо је малеcko, „љупко да се растопиш“ створење, које би прошло као најдражеснија луткица да није неких разлика.

Гремлини воле Снежану

Те разлике су убрзо постале нападно уочљиве. Упркос упозорењу, могвај је изложен светлости и по-

прскан водом. Резултат изигравања ових забрана био је спектакуларан: створење се умножило и након после поноћног клопања пилећих батака његова сабраћа учас су израсла до гротескних размера, прождирући све до чега су могла да дођу, развијајући, изгледа, апетит и према људском месу. Брзо су научила да изговарају једноставне реченице, певају без слуха, крију се, кебају своје жртве.

Док су се мала зубата чудовишта – неко их је духовито назвао „зубатим И-тијама“ – од срца забављала, становници градића су њихове несташлуке плаћали главом. Када је чопор Гизмових „наследника“ нагрнуо кроз градић, један мрзовољни ветеран из другог светског рата, који је у свему што је страног порекла (аутомобилу, телевизору) видео подвалу оних гремлина што су четрдесетих година ужасавали савезничке пилоте, најзад је нашао створења из својих најцрњих снова. Гремлини су, тако, стигли међу нас.

На измаку ноћи, после сурових али не и морбидних оргија, намножени гремлини су се окупили у локалном биоскопу, где су се попут невиних деришта препустили уживању у цртаном филму „Снежана и седам патуљака“. Ту им је, као што знају они који су гледали „Гремлине“, дошао крај. Преживео је само њихов вођа, са којим ће Били и Гизмо коначно морати да поделе мегдан у робној кући.

„Желео сам да направим филм страве и ужаса“, каже идејни творац „Гремлина“ Крис Колумбус. „Штавише, хтео сам филм о чудовиштима. Али нарав-

но, „Гремлини“ су израсли у нешто сасвим другачије“.

Јагма за Гизмом

„Гремлини“ на име, јесу филм страве (у току представе често вас обузимају напетост и страх), али и филм о чудовиштима (погледајте те гадне зубе!) Али они су и комедија (сетите се честих бура смеха у сали), фантазија (питајте децу) и бајка (питајте одрасле). Можда је све то мало превише измешано и изукрштано, повремено са поједностављеном карактеризацијом, пропустима у логици, пренаглашавањем неких детаља, преобиљем специјалних ефеката – али је необично и привлачно.

Најпривлачнији је, разуме се, лик умиљатог Гизма. Можда то у самом филму и није толико очигледно. Али мали могвај постао је „најбоље продавани створ године“: десетине хиљада лутака са његовим ликом „на јагму“ су распродате у САД и другим земљама. Филмски Гизмо заправо је лутка са гомилом прикривених жица којима су управљали техничари. „Сваки пут када сам носио Гизма“, прича Зек Галиган (који је глумио младог Билија), „жице су ми се мотале око руку и ногу. Док су их момци задужени за специјалне ефекте померали, жице су ми се понекад забадале у кожу ноге“.

„А тек пас!“, наставља Зек. „Он је био невероватан. Једном је Гизму стао на главу испуњену осетљивим механизмима. Због тога му је отпало ухо, што је проузроковало померање снимања за осам дана. Други пут је Билијев пас пришао Гизму и подигао ногу да обележи своје

власништво“. Сви су завапили: „Макните тог пса!“

У ствари не „сви“ него особље задужено за посебне ефекте. Они су умети да буду несташнији и од самих гремлина. Када је, на пример, Били отворио кутију коју је добио за Нову годину и упитао: „Тата, како му је име?“ – они као да су почели да се надмећу: „Хорацио!“ „Гертруда!“... Јадни Гизмо, јадни редитељ Џо Данте!

Коме звезде намигују

Ова шаллива екипа, међутим, имала је озбиљан и тежак посао. Замислимо само сцену у којој стотине унезверених и бучних гремлина тутње кроз мали градић (узгред, он се зове Смолвил, што би рекли Малиград). Колико је ту само било жица, механизма погођених радио-везама! А шта би тек било да је реализована првобитна идеја Криса Колумбуса да се у тој сцени појави чак 100.000 гремлина!

У првобитном сценарију било је и разних других идеја које су одбачене. У једној сцени, на пример, требало је да гладни гремлини упадну у велику продавницу хамбургера, „са доста особља“. Али, хамбургери би остали недирнути.

Крис Колумбус и Стивен Спилберг су највише недоумица имали око завршетка филма. По једној замисли, Гизмо је требало да се претвори у фантастичног лептира и полети у небо, остављајући за собом реп у виду ватромета. Спилбергу је то превише личило на завршетак „И-тија“, па је идеја одбачена.

По другој замисли, Гизмо је требало да умре. Он да би стари Кинез рекао: „Једног дана ти и ја ћемо се сусрести међу звезда-

НЕ ХРАНИТЕ МОГВАЈА У ПОНОЋ

Пре него што су се појавили гремлини: Кејт (Фиби Кејтс) и Били Пелцер (Зек Галиган)

Најумилније створење из света филма: мали могвај Гизмо

Злоћа која опонаша човека: гремлин у сцени из филма

ма на небесима, и постати једно". Били и његова филмска другарица Кејт (Фиби Кејтс) требало је да се загрле на прозору, а Били прозбори: "Аух, каква ноћ!" У том тренутку читаво једно сазвежђе на небу би намигнуло.

Прави крај филма је далеко од ових идеја. Пошто је уништио гремлине, Били се са последњим од њих, опаким вођом Страјпом, сукобио у робној кући и умало изгубио главу. У борби је на спектакуларан начин употребљена и једна велика моторна тестера, и била је права мука снимити те сцене без опасности да тестера неког повреди. Снимање завршног дела трајало је пуна два дана, од укупно 65 колико је утрошено на цео филм. Читав ствар је по свој прилици могла бар мало да се поједностави.

"Њам-њам" симболика

Злочести Страјп, који са упадљивим белим чуперком неодољиво подсећа на америчког Индијанца, и иначе је – а не само у завршној борби – био очигледан пример претеривања, без убедљиве мотивације. Гремлинама је уопште приписано превише способности: експресно овладавају говором, певају као рођени рокери (мада не баш музикални), управљају машинама, на један нејасан начин владају електрицитетом, имитирају јунаке из света филма...

Док гледате "Гремлине", у почетку вам се чини да ћете уживати у једној узбудљивој забавној причи са пуно специјалних ефеката. Убрзо ћете, међутим, схватити да је посреди необичан филм са много симболике. Познати писац и теоретичар научне фантастике Роберт Блох у малом Гизму види симбол људске бебе која треба да прође кроз искуство учења, под окриљем старијег брата (Били). Три претње које треба да избегне такође су симболи: "Сјајна светлост" је метафора за продор идеологије одраслих у свету младог бића. "Вода" је симболички еквивалент размножавања. "Послепоноћни оброк" може се протумачити као потреба младости да упозна активност одраслих.

Попут Еве и Адама у Рајском врту, мали могвај куша плод са забрањеног дрвета живота. Први залагај само потхрањује нове апетите. За гремлине све је незасита "њам-њам" филозофија: после јела долази алкохол, па пушење, онда ритам рока, па карикирано виђење филма и телевизије, затим свет машина...

Есад Јакуповић

ПЕГЛА ЗА БОЈЕЊЕ

✉ Молим те да ми кажеш како бих могао да на мајици испишем своје име или исцртам неке ликове. Само тако да ми се то приликом прања не скине. Верујем да многи читаоци желе ово да знају.

САША ИВАНКИЋ
56000 Винковци
Кумровачка 8

Већих тешкоћа нема. Довољно је да купиш слова у књижари или неку налепницу и помоћу пегле нанесеш на мајицу. Ако желиш да свој цртеж пренесеш на белу мајицу, купи *hobby textil* водене боје (производи их „Аеро“), исцртај то

што желиш на мајицу и пређи пеглом. Што се тиче прања, нема да бринеш. Гарантовано се не скида.

Натписи на мајицама, много квалитетнији, раде се и уз помоћ тзв. сито штампе, али је припрема јако скупа и њом се користе углавном графичари, и то на велико.

ЗАДОВОЉСТВО НА МАЧЈИ НАЧИН

✉ Да ли све животиње које се убрајају у мачке могу да пређу као домаћа мачка?

НИКОЛИНА ДРАГОВИЋ
Булевар Маркса и Енгелса 92
51000 Ријека

Многи људи, кад поједу укусан залогај или виде нешто што им прија, своје задовољство изразе радосним „Ммммммм...“. У тим тренуцима човек донекле подсећа на домаћу мачку, која своје добро расположење изражава предњем. Међутим, релативно бројна породица звери која је позната по заједничком имену мачке, већином не преде. По томе је, наравно, најпознатија домаћа мачка. Њени дивљи рођаци своје задовољство или бес изражавају на сасвим други начин.

У мачке се убрајају и лав, леопард, тигар, пума, пантер, јагуар, гепард, рис, дивља мачка. Лав и тигар ричу, а јагуар и леопард оглашавају се крицима сличним промуклом кашљу или лавезу, што се и те како разликује од предња и маукања. Због различитог састава неких костију у ждрелу, уопште не могу да пређу лав, тигар, јагуар и леопард.

Занимљиво је да све мачке, без обзира да ли су мале или велике, имају углавном исте пропорције тела. Кад би се, на пример, једна

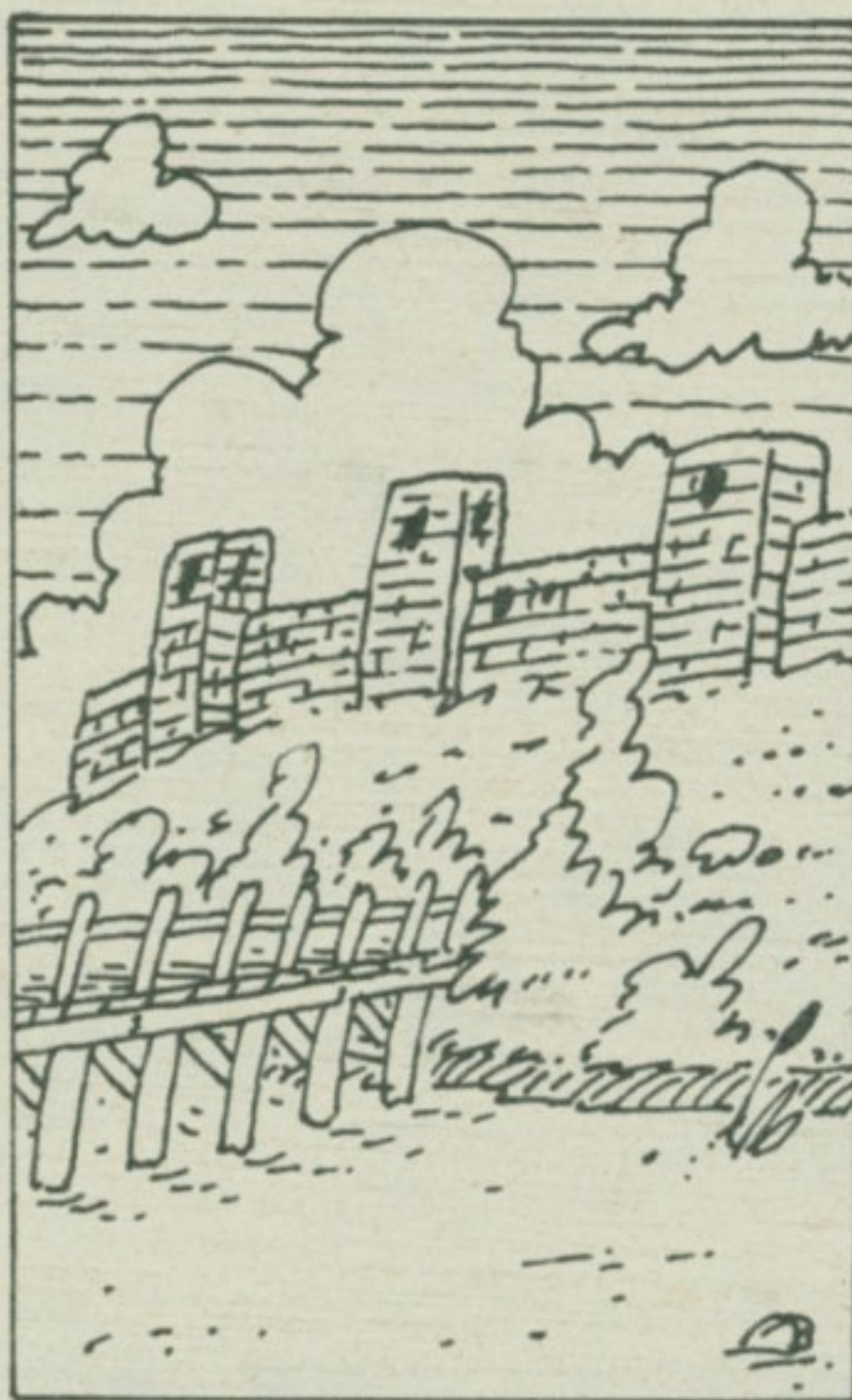
обична домаћа мачка увеличала неколико пута, та животиња би била веома слична тигру или јагуару!

СМЕДЕРЕВСКА ВАРТОЛОМЕЈСКА НОЋ

✉ Средњовековне борбе памте више мртвих у једној борби него што страда у данашњим земљотресима. Мислим да би требало да пишете о тој теми.

АЛЕКСАНДАР САВИЋ
11000 Београд

Потпуно си у праву, мада је поређење прилично неподобно. Средњовековни судари зарађе-

них страна односили су по неколико хиљада жртава само у једном дану или ноћи. За илустрацију може да послужи пример који је „епизода“, а односи се на смедеревски град, данас познату Тврђаву. Кроз Годоминско поље у самој близини Смедерева тече речица Језава. Некада је тик уз Смедеревску тврђаву постојао мост преко те реке. Турски везир Мустафа Ђуприлић, који је октобра 1690. пошао у помоћ опседнутом Београду, није могао да заобиђе мост на Језави који је (укључујући и околину) бранило око 500 аустријских војника и 400 српских добровољаца. Турски везир се ноћу прикрао мосту и наредио својим војницима да пређу на другу обалу газећи воду до гуше. У ноћној тми и тишини они су то беспрекорно обавили и тушили се на браниоце. Изненађење је било потпуно. Браниоци нису могли ни да се снађу. Настала је права сеча у којој је за ноћ изгинуло свих 900 Аустријанаца и Срба. Када је дан освануо призор је био стравичан. После тога Смедерево је лако пало. Везир Мустафа Ђуприловић наставио је према Београду.

НЕ БРИНИТЕ ЗА СУНЦЕ

✉ Познато је да је и Сунце звезда и да се, попут сличних небеских тела, постепено хлади. Зато ме занима колико ће још Сунце да обасјава нашу планету, јер без њега нема ни живота на њој.

ЉУБИНКА РИСТОВИЋ
Хајдук-Вељкова 39
3400 Крагујевац

Тешко је и да се замисли да ће једног дана Сунце престати да сија, да ће сагорети и нестати са небеског свода. Зато се научници већ дуго баве овим проблемом, полазећи од тврдње да је и наше Сунце само једна звезда и да се, као и остале звезде, непрестано мења.

Неко време наука је сматрала да је Сунце тело које се постепено хладило, просто „сагоревало“. Међутим, кад би ова теорија била тачна, онда би Сунце трајало само неколико хиљада година.

Међутим, поставља се и следеће питање: ако не сагорева, шта се онда дешава на њему? Данас постоје докази да је енергија коју Сунце ослобађа резултат такозване атомске трансформације. Сједињавањем водоникових атома у услијаној унутрашњости Сунца ствара се хелијум. У том процесу ослобађа се енергија која стално излази из унутрашњости Сунца на његову површину.

Наравно, људи се питају колико ће да траје овај процес. Научници претпостављају да ће се он наставити још бар 150 милијарди година. За то огромно време Сунчева маса умањиће се за мање од 1 одсто, из чега произилази умирујући закључак да ће свима нам драго и неопходно Сунце још много милијарди година обасјавати планету Земљу и даривати јој живот.

КИНЕСКИ КОМПАС

✉ Треба да пишем предавање које ћу одржати другим ученицима у разреду. Па ме занима да ли је компас био познат још у стара, античка времена? Молим вас да ми помогнете, да би мој састав био што тачнији.

БЕРА МАТОВИЋ
Чачак

Компас или бусола, по неким старим записима, познат је више од хиљаду година. Први су се њиме служили Кинези, који су били међу најцивилизованијим народима, а отуда је и у медитеранске земље стигао крајем средњег века. Састоји се од магнетне игле која се слободно окреће око вертикалне осе причвршћене у центру цилиндра који је направљен од дијаманетичког материјала. На дну тог цилиндра је, осим подељка, нацртана и ружа ветрова. Због ефекта Земљиног магнетног поља, намагнетисана игла се поставља у правцу меридијана, то

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

В. д. директор НО „ПОЛИТИКА“
др Живорад Миновић

В. д. руководиоца ООУР-а Издања за
младе „Политикин забавник“
Влада Булатовић Виб

Главни и одговорни уредник
Влада Булатовић Виб

Заменик главног и одговорног уред-
ника
Зефирино Граси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ
Сима Беговић, Бранка Булатовић,
Милојко Ђоковић, Љубинка Ђуровић,
Љиљана Златковић, Милан Илијин,
Милован Кљајић, Нада Михаиловић,
Душан Петровић (председник), Дра-
гољуб Петровић, Радован Поповић,
Зора Продановић, Радомир Ристић
(заменик), Верица Смиљанић и Ник-
ша Стипчевић. Чланови Савета из
Редакције: Влада Булатовић Виб, Зе-
фирино Граси, Соња Јашовић, Мир-
јана Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Радана Весовић, Ол-
га Вукадиновић, Душан Глушац, Бо-
јана Дожић-Стојковић, Светлана Ива-
новић, Мина Илић, Соња Јашовић
(графичко-технички уредник), Мирја-
на Крстуловић, Иван Лончар, Мирја-
на Маринковић (уредник стрипа),
Иванка Миладиновић, Петар Милато-
вић, Вера Милићевић, Весна Минић,
Зора Меденица, Нада Невајдић, Ви-
то Недељковић, Биљана Орловић,
Љубомир Патрновић, Зоран Петка-
нић, Радоје Савић, Весна Софрено-
вић, Војислав Стаменовић, Недељка
Сташић, Даринка Тодоровић, Милен-
ко Тодоровић, Милош Томић и Бра-
нислава Црномарковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић
и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ –
ООУР Издања за младе „ПОЛИТИ-
КИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29,
11001 Београд. Поштански факс 124.
Телефони: секретаријат 324-471, ре-
дакција 324-483, техничка редакција
326-620, централа 324-191 и 325-761.
Рукописи, фотографије и цртежи се
не враћају. Огласна агенција: Маке-
донска 35/1, тел. 322-711. На основу
мишљења Републичког секретарија-
та за културу СР Србије, број
413-2973-02 од 22. I 1973. године не
плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 150 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 1.656,00 динара, полуго-
дишња 3.312,00 динара, годишња
6.624,00 динара

ПРЕТПЛАТА
ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 3.312,00 динара, полуго-
дишња 6.624,00 динара, годишња
13.248,00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун
број 60801-601-29728 уз обавезну на-
знаку НО „Политика“ ООУР „Прода-
ја“ – претплата на лист „ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО
У СТРАНОЈ ВАЛУТИ
ГОДИШЊА:

САД	\$ 42.-
СР НЕМАЧКА	ДМ 93.-
ШВЕДСКА	Шкр. 299.-
ФРАНЦУСКА	Ффр. 285.-
ШВАЈЦАРСКА	Шфр. 79.-

Уплате из иностранства слати на де-
визни рачун НО „Политика“ код „ИН-
ВЕСТБАНКЕ“ – Београд, на рачун
број 60811-620-63-257300-00054 уз
обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА
ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

За штампање овог броја Забавника
одговоран: Миливоје Весовић, руко-
водиоца ООУР-а „Дубока штампа“.

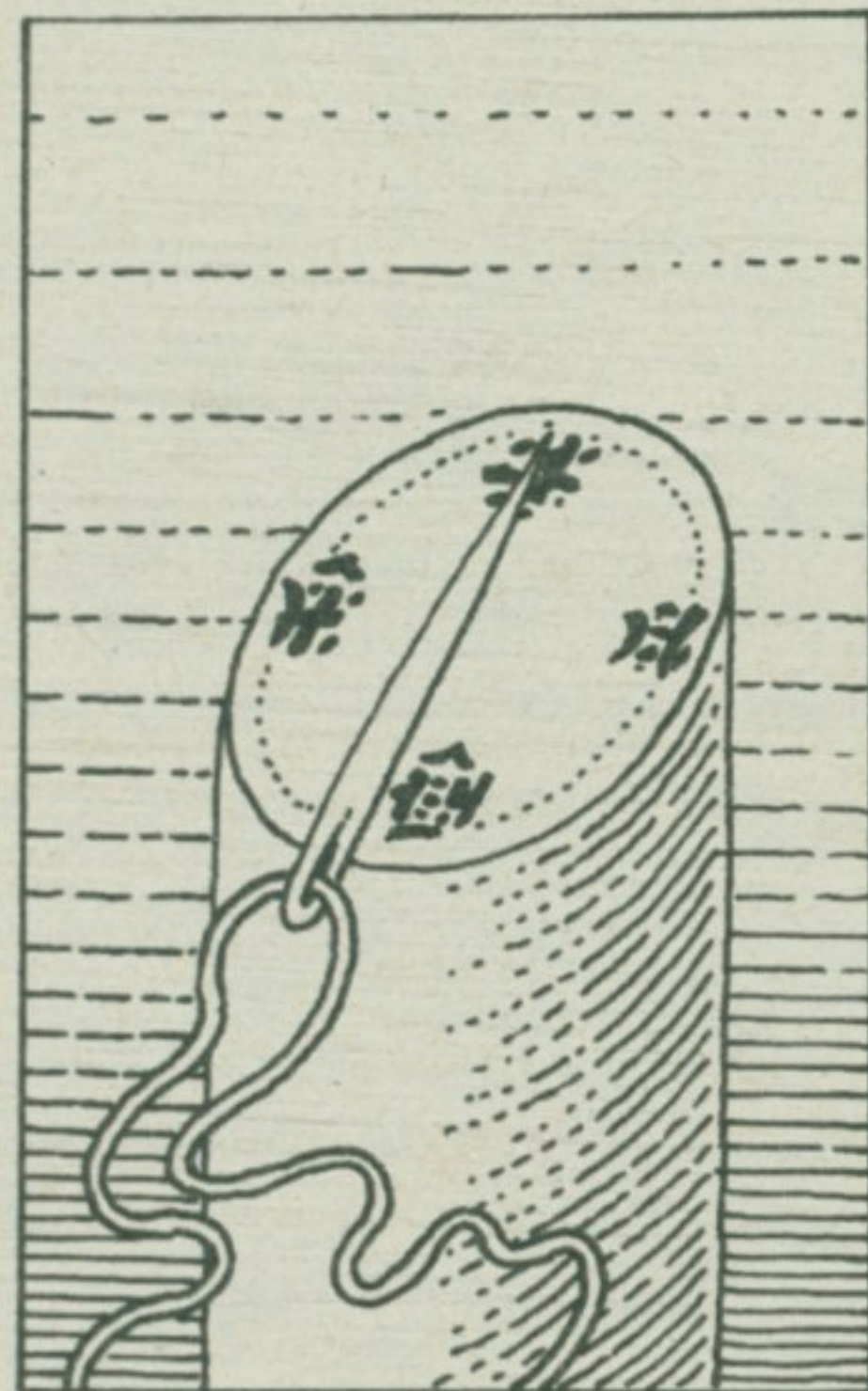
Насловна страна:
Ненад Милићевић

МЛЕКО НЕ ДАЈЕ САМО КРАВА

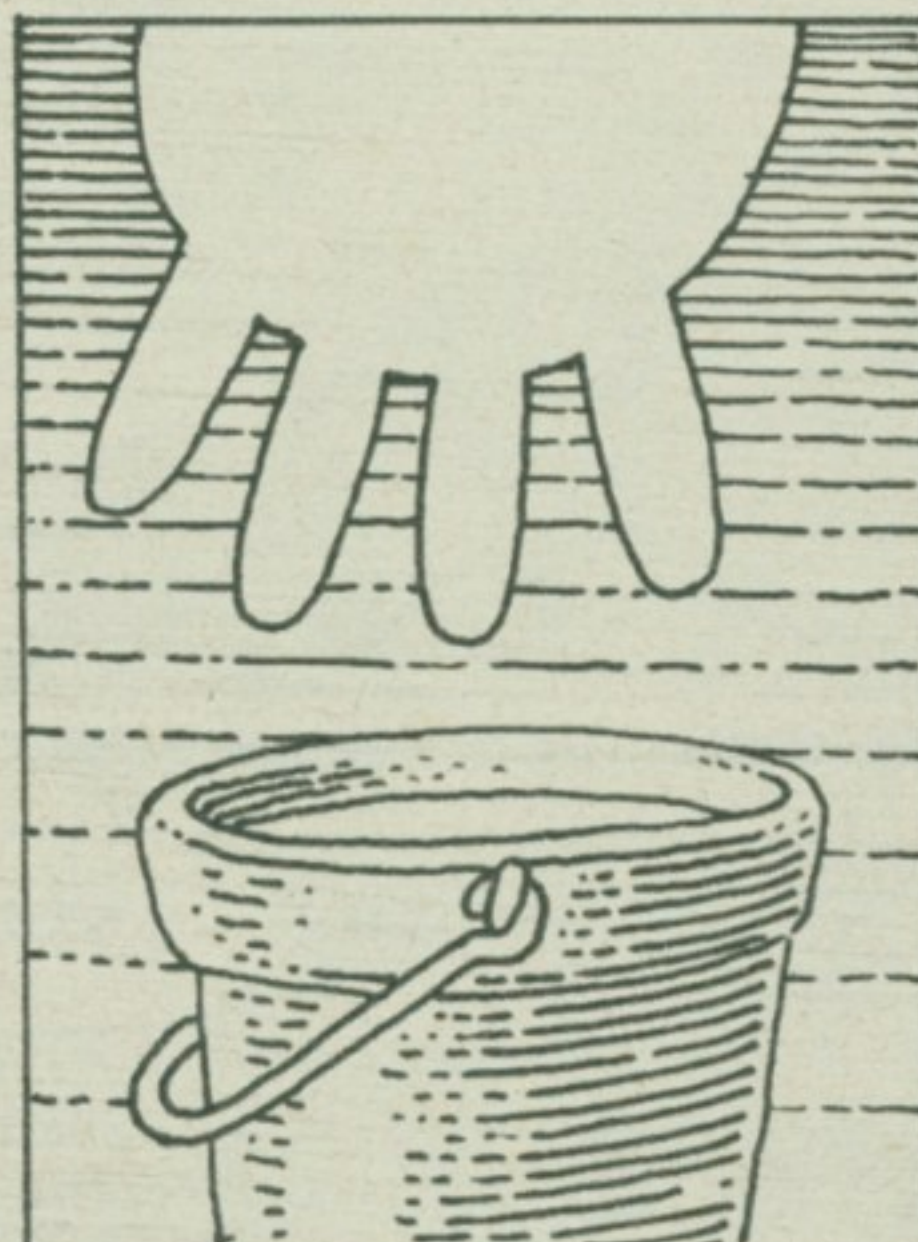
✉ Од којих све животиња љу-
ди користе млеко за исхра-
ну?

ИБРАХИМ ЏАЈИЋ
79250 Коњиц

Иако данашња деца врло добро
знају да су млеко и млечни произ-
води изузетно здрави за људски
организам, већина најчешће мис-
ли да нам млеко даје само крва.
Међутим, крва није једина животи-
ња чије млеко човек користи за
своју исхрану. У разним крајевима
света млеко се добија и од других
домаћих животиња. У већини бал-
канских земаља, на пример, много
млека добија се од оваца и коза, у
Арабији од камила, а у Египту од
биволица. На северу Европе, Азије
и Америке, у подручјима где живе
ирваси, људи пију њихово млеко
које садржи три пута више белан-
чевина од крављег. У неким краје-
вима Јужне Америке користи се
млеко ламе, док је на Тибету мле-
ко јака и те како важно за исхрану
тамошњих житеља, као што се у
Монголији цени млеко кобиле.

Јест показује правац север-југ.
Употреба компаса омогућила је и
још омогућава безбедне пловидбе
по морима и путовања по копну,
чак и на местима где је оријента-
ција тешка, као што је то случај у
пустињама.

Сва млека су беле боје, али се
ипак разликују по саставу. Тако
млеко кинеске биволице има гото-
во четири пута више масних мате-
рија од крављег.

ТРАЖИМО

ПРИЈАТЕЉЕ

Романа Андрић, Сзабова
11, 41000 Загреб – воли
музику, спорт, да чита
књиге, посебно да се
дружи.

Моргијана и Алма Нухано-
вић, Марка Орешковића
3, 71000 Сарајево, Добри-
ња II имају 14 година, воле
музику, спорт и навијају за
Црвену звезду.

Celso Soares, A. Prado Jú-
nior 335, Apto. 510, CEP
22011 – Rio de Janeiro –
Brasil – има 33 године, је-
зик дописивања енглески,
француски и шпански.

Ненад Марковић, Димит-
рија Туцовића 8, 34000
Крагујевац – има 14 годи-
на, сакупља значке и по-
стере, слуша хеви метал
музику.

Анђелка Бандоски, Сл.
Раштевић, 57300 Бенко-
вац – има 13 година, са-
купља беџеве, салвете, по-
стере, воли забавну музи-
ку и дописивање.

Драгана Костић, Беличка
8, 35000 Светозарево –
има 14 година, воли музи-
ку.

Златна књига за све ловце
и за све риболовце

ОРУЖЈЕ И ОПРЕМА ЗА ЛОВ И РИБОЛОВ

- Прва књига о оружју и опреми за лов и
риболов која је икада објављена у нашој
земљи
- Најсавременије оружје и пеџачки при-
бор који су произведени у свијету и који
се најављују за 1986. годину

Пушке (ПАРДИ, БРИНЕР, ВИНЧЕСТЕР, ФРАНКИ, СИМСОН, БРНО, ЗАСТАВА, БАЈКАЛ,
ВАСТОК, ANTONIOCOLI...). Пиштољи. Муниција (РЕМИНГТОН). Опрема за пуњење (LI-
MAN RCBS). Снајпери (ПРИНЦЕС И ШМИТ). Опрема за ношење. Средства за одржава-
ње оружја. Самострел. Лук и стрела. Клопке и кљуса. Чеке. Камуфлажна опрема. Ловач-
ка одећа и обућа.

Чекрци. Штапови. Конци – најлони. Блинкери. Удце. Мамци. Пловци. Олово. Мреже.
Сертне. Маске. Пераја. Боце са кисеоником. Одела за подводни риболов. Ножеви и раз-
новрстан прибор за риболовце.

Вреће за спавање. Столице. Ранчеви. Лопате. Ашови. Секирице. Маказе. Тестере. Бусо-
ле. Светиљке. Лампе. Сигнална опрема.

ОРУЖЈЕ И ОПРЕМА ЗА ЛОВ И РИБОЛОВ је књига великог формата (20 × 29 цм.) Преко
200 страна и преко 1.000 илустрација. Колорни табак. Колорне, пластифициране корице.

Доставља књиге поузећем (плаћање поштару по пријему књиге). Наручбе слати на адресу: „ИКРА“
11001 Београд, ПФ 257

Цена: 5.000 динара. Књигу можете наручити и телефоном: 011/766-622

НАРУЧЕНИЦА – ЗАБАВНИК

Овим неопозиво наручујем _____ примјерака књиге ОРУЖЈЕ И ОПРЕМА ЗА ЛОВ И
РИБОЛОВ

(Име и презиме)

(Адреса и поштански број)

Књигу можете наручити и телефоном: 011/766-622

ОД КРЕСОЈЕ

by Roger Bollen & Gary Peterman

БУТИ, ПЕНЕЛОПО, И САМО ПОМИСЛИ КОЛ'КО БЕМО УШТЕДЕТИ КАД ПОСКУПИ МЕСО!

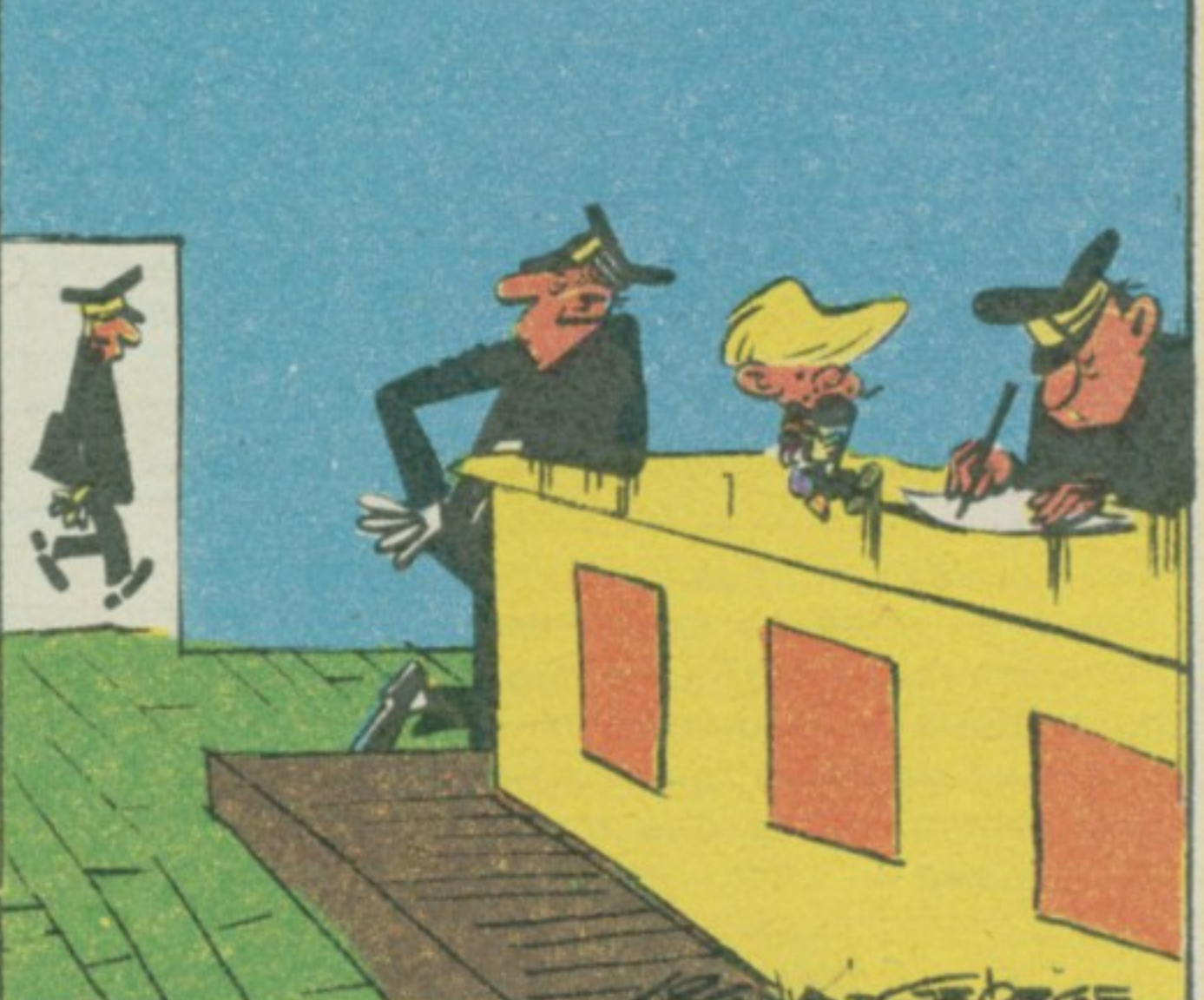

ПЕТЛЯРИКИ

By Mr. and Mrs. George Smith

ИЗГУБИ СЕ!

© 1984 Universal Press Syndicate

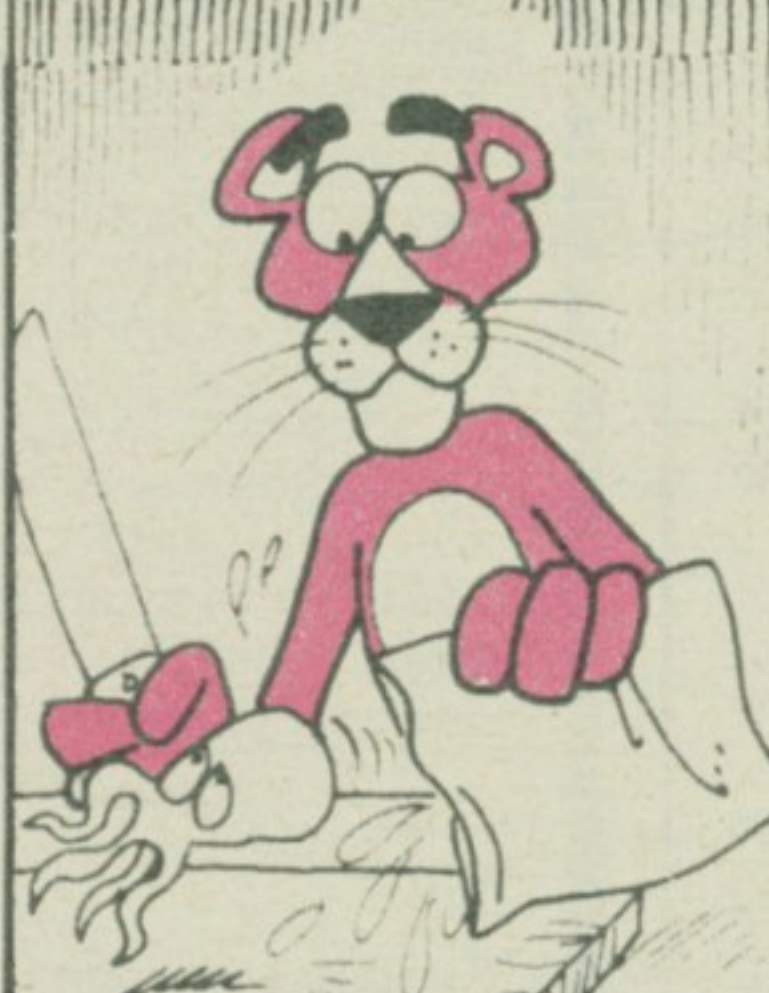
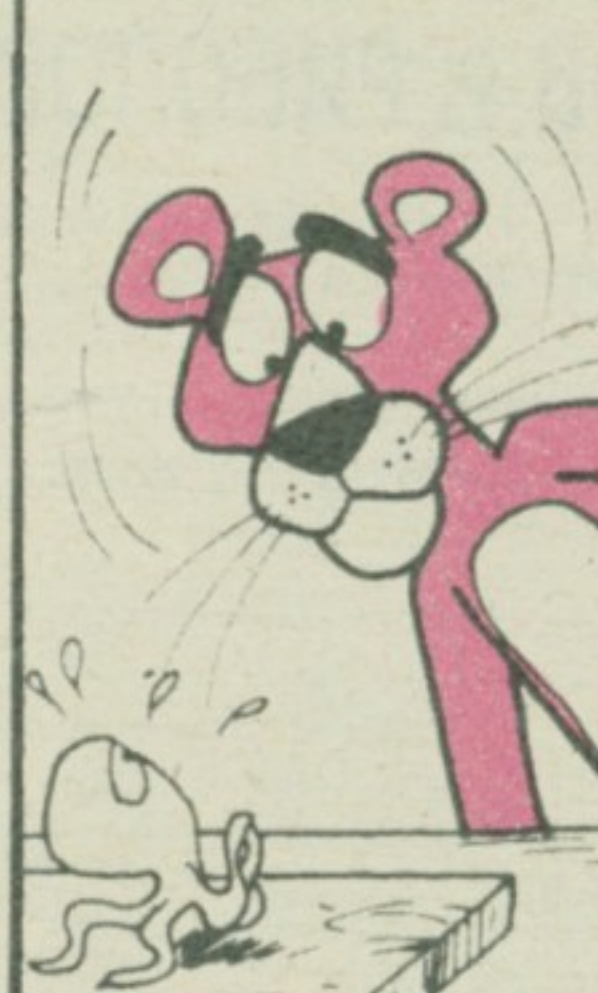

ПАНТЕР ПАНТА

ДАНАС СПЕЦИЈАЛИТЕТ КУКЕ РИЗОТО ОД ХОВОТНИЦЕ

856

MGM UA 1985 - PREMIUM - MI

ДАНАС СПЕЦИЈАЛИТЕТ КУКЕ СЕНДВИЧ СА САЛАМОМ

За 20 празних вреќица шаљемо бесплатно албум. Пожурите – 40 000 албума!

URNEBESNI

PERKORD

81 слика необичних, луцкатиx, истинитих догађаја.

А КРАС

ИЗ НОВИЈЕ ИСТОРИЈЕ
ЈУГОСЛОВЕНСКОГ СТРИПА

Фатаморгана

1973
тајна пурга

Избор: Зоран Ђукановић

данес ин никдар веч" на словеначком језику. То је истовремено и први југословенски албум алтернативног стрипа. У њега је био уврштен и стрип "Фатаморгана" који вам представљамо. У "Фатаморгани" долази до изражаја Гатников смисао за иронију и гротеску.

Родоначелник је новијих струјања у југословенском стрипу. Почео је да објављује стрипове крајем шездесетих година у словеначкој омладинској штампи. Потписивао их је псеудонимом Магна Пурга. Сматрају га првим представником андерграунд-стрипа у нашој земљи. 1977. године објављена му је књига стрипова "Магна Пурга -

НОСТЈА ГАТНИК

